

**İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERSİ 6.SINIF
ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABININ TÜRKÇE DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI DİL BİLGİSİ ALANI
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Ayşe Burcu BAĞCI

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

Mayıs 2010

Afyonkarahisar

**T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERSİ 6.SINIF ÖĞRETMEN
KILAVUZ KİTABININ TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMI DİL BİLGİSİ ALANI AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

**Hazırlayan
Ayşe Bureu BAĞCI**

**Danışman
Prof. Dr. Erdoğan BOZ**

AFYONKARAHİSAR 2010

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İlköğretim Türkçe Dersi 6.Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabının Türkçe Dersi Öğretim Programı Dil Bilgisi Alanı Açısından İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

29/06/2010
A. Burcu BAĞCI

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Erdoğan BOZ

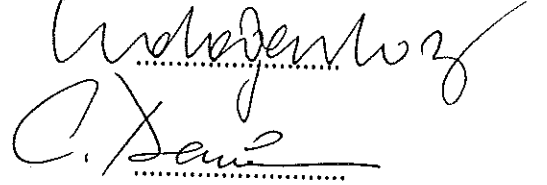
Jüri Üyeleri :Doç.Dr. Celal DEMİR

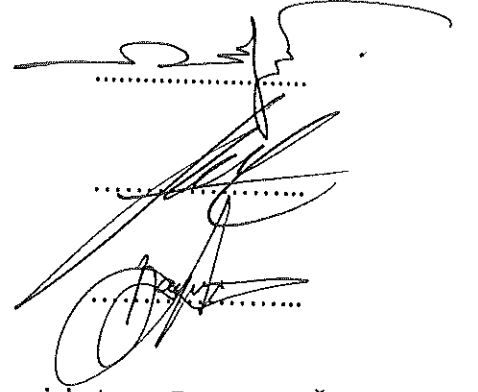
:Doç.Dr. M.Hilmi UÇAN

:Yrd.Doç.Dr. Mahmut BABACAN

:Yrd.Doç.Dr. Bayram ÇETİNKAYA

İmza

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Ayşe Burcu BAĞCI'nın "İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabının, Yeni İlköğretim Türkçe Ders Programı Dil Bilgisi alanı Açısından İncelenmesi" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 28.05.2010 tarihinde, saat 15:00'de Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir

Doç.Dr.Mehmet KARAKAŞ
MÜDÜR

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERSİ 6.SINIF ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABININ TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI DİL BİLGİSİ ALANI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ayşe Burcu BAĞCI

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Mayıs 2010

TEZ DANIŞMANI: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

Bu araştırmada İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Öğretmen Kılavuz Kitabı dil bilgisi öğrenme alanı kapsamında karşılaştırmalı olarak incelenmiş, öğretmenlerin programa ve kılavuz kitaba yönelik görüşleri alınarak değerlendirilme yoluna gidilmiştir. Araştırmanın temel amacı 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Öğretmen Kılavuz Kitabının dil bilgisi öğrenme alanı kapsamında içerik olarak örtüşüp örtüşmediğini belirlemek ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak program ve kılavuz kitabının etkililiğini, verimliliğini ortaya koymaktır. Araştırma tarama modeline göre düzenlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak beşli likert tipi anketten yararlanılmıştır. Ankette 16 soru yer almıştır. Anket 2009-2010 eğitim- öğretim yılında Trabzon ili Of ilçesinde 6. Sınıf Türkçe dersine giren 41 Türkçe öğretmenine uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde frekans analizi ve t testinden yararlanılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesiyle İlköğretim 6. Sınıf Türkçe dersi Öğretmen Kılavuz Kitabının Türkçe Öğretim Programı dil bilgisi alanıyla uyumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabının Türkçe Öğretim Programı dil bilgisi alanı dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi ve uyumsuzluğunun giderilmesi gerekliliği bir zorunluluk olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dil bilgisi, Öğretmen Kılavuz Kitaplarının verimliliği, Öğretim Programı

ABSTRACT

TURKISH PRIMARY TEACHER LESSON GUIDE BOOKS 6TH GRADE CURRICULUM OF THE TURKISH LANGUAGE COURSE INFORMATION FIELD INVESTIGATION IN TERMS

Ayşe Burcu BAĞCI

Afyon Kocatepe University

The Institute of Social Sciences

Department Of Turkish Education

May 2010

Advisor: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

In this study Turkish Lesson Curriculum for 6th Grade and Teacher's Guidebook comparatively examined within the context of gramer area. The Teacher's Guide Book for the 6th Grade and Turkish Lesson Curriculum were evaluated by the Turkish Language Teachers' options. The main aim of the study is, to set Turkish Lesson Curriculum for 6th Grade and Teacher's Guidebook overlap or not overlap and effectiveness, efficiency of the both books were examined by the Turkish Language Teachers' options. The research model is scannig model. The data were collected from five Likert-type questionnaire was used. 16 questions were included in the survey. The survey were applied to 41 Turkish teachers entering the 6th grade classroom of Trabzon/Of in 2009-2010 academic year. In the analysis of the data obtained from frequency analysis and t test were used. Turkish Lesson Curriculum for 6th Grade and Teacher's Guidebook were found to be incompatible within research data evaluating. Starting from these results Turkish Lesson Curriculum for 6th Grade and Teacher's Guidebook will be reorganized by taking the gramer area of the curriculum into consideration.

Key Words: Grammer, The Efficiency of Teachers Guidebook, Instructional Program

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	3
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	4
ÖZET.....	5
ABSTARCT.....	6
İÇİNDEKİLER.....	7
TABLolar LİSTESİ.....	10
SEKİLLER LİSTESİ.....	12
KISALTMALAR DİZİNİ.....	15
GİRİŞ.....	16

BİRİNCİ BÖLÜM

2005 TUDÖP'Ü HAZIRLAYAN SEBEPLER VE 2005 TUDÖP

1. 2005 TUDÖP'Ü HAZIRLAYAN SEBEPLER.....	19
1.1. ESKİ PROGRAMLARDA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YENİLİK ARAYIŞLARI.....	19
1.2. 1968 VE 1981 PROGRAMLARI.....	20
1.2.1. 1968 Programı.....	20
1.2.2. 1981 Programı.....	21
2. 2005 TUDÖP.....	23
2.1. 2005 TUDÖP'ÜN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE GETİRDİĞİ YENİLİKLER.....	23

2.1.1. TUDÖP'ün Yaklaşımı.....	23
2.1.2. TUDÖP'ün Yapısı.....	24
2.1.3. Genel Amaçlar.....	24
2.1.4. Öğrenme Alanları.....	25
2.1.5. Kazanımlar.....	25
2.1.6. Etkinlikler	26
2.1.7. Öğrenme ve Öğretme Süreci.....	26
2.1.8. Ölçme ve Değerlendirme.....	26
2.2. TEMEL BECERİLER.....	27
3. 2005 TUDÖP'E GÖRE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖĞRENME ALANLARI.....	27
3.1. DİNLEME ÖĞRETİMİ	28
3.2. KONUŞMA ÖĞRETİMİ	28
3.3. OKUMA ÖĞRETİMİ.....	29
3.4. YAZMA ÖĞRETİMİ.....	29

II. BÖLÜM

TUDÖP'TE VE ÖKK'DE DİL BİLGİSİ ALANI AMAÇ KAZANIMLARI İLE ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

1. 2005 TUDÖP'TE DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİ	31
1.1. AMAÇLAR VE KAZANIMLAR	34
1.1.1. 6. Sınıf Dil Bilgisi Amaç ve Kazanımları.....	34
1.1.2. Haftalık Ders Saatleri.....	36
1.1.3. Etkinlikler	37

1.1.4. Ders İşlenişi	38
1.1.5. Ölçme Ve Değerlendirme.....	38
2. 6. SINIF TÜRKÇE DERSİ ÖKK.....	40
3. ÖKK'DE YER ALAN AMAÇ VE KAZANIMLAR İLE ETKİNLİK ÖRNEKLERİNİN TUDÖP'TE YER ALIŞI.....	42
4. DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİNİN ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABINDAKİ YERİ.....	44

III. BÖLÜM

DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİNİN ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABINDA YER ALİŞİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

1. BULGULAR	99
2. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	117
EKLER.....	124
KAYNAKÇA	130

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Sınıflara Göre Dil Bilgisi Kazanımlarının Sayısı, Ders Saati ve Oranları.....	36
Tablo 2. TÜDÖP'te Yer Alan Dil Bilgisi Amaç ve Kazanımlarının Etkinlik Örnekleriyle Eşleştirilmiş Hali.....	42
Tablo 3. “TÜDÖP'teki Dil Bilgisi Alanına Yönelik Amaçlar ÖKK'deki Metinlerine Uygundur.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	100
Tablo 4. “TÜDÖP'teki Dil Bilgisi Alanına Yönelik Amaçlar İlköğretim 6. Sınıftaki Öğrencilerin Dil Becerisi Düzeylerine Uygundur.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	101
Tablo 5. “TÜDÖP'ün Dil Bilgisi Alanına Yönelik Amaçları Açık ve Anlaşılır Bir Şekilde İfade Edilmiştir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	102
Tablo 6. “TÜDÖP'ün Dil Bilgisi Alanına Yönelik Kazanımları, Açık ve Anlaşılır Bir Şekilde İfade Edilmiştir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	103
Tablo 7. “(Geçtiğimiz Öğretim Sürecindeki Uygulamalarımızı Dikkate Alarak) TÜDÖP'teki Dil Bilgisi Alanına Yönelik Olarak Belirlenmiş Amaçlara Öğrenciler Yeterli Düzeyde Ulaşmışlardır.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	104
Tablo 8. “ÖKK'deki Dilbilgisi Alanına Ait Etkinlik Örnekleri, TÜDÖP'te Verilen Etkinlik Örnekleriyle Tamamen Uyuşmaktadır. “ Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	105
Tablo 9. “ÖKK'deki Dil Bilgisi Alanına Ait Etkinlik Örnekleri İlgili Amaç ve Kazanımları Kavratmak İçin Yeterlidir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	106
Tablo 10. “ÖKK'deki Dil Bilgisi Alanı İçin Verilen Konu Açıklamaları ve Örnekleri Yeterlidir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	107
Tablo 11. “TÜDÖP'te Dil Bilgisi Alanına Yönelik Olarak Önerilen Etkinlikleri Sıklıkla Uyguluyorum.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	108
Tablo 12. “ÖKK'de Dil Bilgisi Alanına Yönelik Olarak Önerilen Etkinliklerin Dışında Sıklıkla Başka Etkinlikler Geliştiriyorum.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	109

Tablo 13. “ÖKK'de Dil Bilgisi Alanına Yönelik Olarak Önerilen Etkinlikler Öğrencilerin İlgisini Çekecek Niteliktedir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	110
Tablo 14. “ÖKK’de Dil Bilgisi Alanına Yönelik Olarak Önerilen Etkinliklerin Nasıl Yapılacağını Yeterince Açık İfade Edilmiştir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	111
Tablo 15. “ÖKK’de Dil Bilgisi Alanı Etkinliklerini Uygulamak İçin Önerilen Süre Yeterlidir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri	112
Tablo 16. “TÜDÖP ile ÖKK, Dil Bilgisi Alanı Açısından Birbiriyle Uyumludur.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	113
Tablo 17. “TÜDÖP’ün Dil Bilgisi Alanı Hakkındaki Genel Düşüncem Olumludur.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	114
Tablo 18. “ÖKK Hakkındaki Genel Düşüncem Olumludur.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	115
Tablo 19. Etkinlik Uyumluluğu.....	117

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması Konusunun 10. Etkinliği.....	44
Şekil 2. Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması Konusunun 11. Etkinliği.....	46
Şekil 3. Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması Konusunun 12. Etkinliği.....	47
Şekil 4. Okuma Üzerine Konusunun 9. Etkinliği.....	48
Şekil 5. Okuma Üzerine Konusunun 10. Etkinliği.....	49
Şekil 6. Okuma Üzerine Konusunun 11. Etkinliği.....	50
Şekil 7. En İyi Arkadaş Konusunun 6. Etkinliği.....	52
Şekil 8. En İyi Arkadaş Konusunun 7. Etkinliği.....	53
Şekil 9. Kitap Kuşum Uçuverdi Konusunun 12. Etkinliği.....	54
Şekil 10. Kitap Kuşum Uçuverdi Konusunun 13. Etkinliği.....	55
Şekil 11. Kitap Kuşum Uçuverdi Konusunun 14. Etkinliği.....	56
Şekil 12. Atatürk ve Onun Büyük Eseri Konusunun 6. Etkinliği.....	57
Şekil 13. Atatürk ve Onun Büyük Eseri Konusunun 7. Etkinliği.....	58
Şekil 14. Atatürk'ten Son Mektup Konusunun 5. Etkinliği.....	59
Şekil 15. Atatürk'ten Son Mektup Konusunun 6. Etkinliği.....	60
Şekil 16. Atatürk'ten Son Mektup Konusunun 7. Etkinliği.....	61
Şekil 17. Atatürk'ten Anılar Konusunun 7. Etkinliği.....	62
Şekil 18. Atatürk ve Müzik Devrimi Konusunun 8. Etkinliği.....	63
Şekil 19. Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması 7. Etkinliği.....	65
Şekil 20. Atatürk Ve Tarihimiz Konusunun 7. Etkinliği.....	66

Şekil 21. Ömür Boyu Mutluluk Konusunun 6. Etkinliği.....	67
Şekil 22. Meşe ile Saz Konusunun 9. Etkinliği.....	69
Şekil 23. Meşe ile Saz Konusunun 10. Etkinliği.....	70
Şekil 24. Çocuk ve Resim Konusunun 5. Etkinliği.....	71
Şekil 25. Çocuk ve Resim Konusunun 6. Etkinliği.....	72
Şekil 26. Bir Masal Ülkesinde Anadolu Konusunun 10. Etkinliği.....	73
Şekil 27. Bir Masal Ülkesinde Anadolu Konusunun 11. Etkinliği.....	74
Şekil 28. Bir Mektup Konusunun 8. Etkinliği.....	75
Şekil 29. İstanbul Liseli Küçük Hasan Konusunun 10. Etkinliği.....	76
Şekil 30. Bayrak Konusunun 8. Etkinliği.....	77
Şekil 31. Bayrak Konusunun 9. Etkinliği.....	77
Şekil 32. Eskici Konusunun 10. Etkinliği.....	78
Şekil 33. Beypazarı Konusunun 12. Etkinliği.....	79
Şekil 34. Beypazarı Konusunun 13. Etkinliği.....	80
Şekil 35. Beypazarı Konusunun 14. Etkinliği.....	80
Şekil 36. Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu? Konusunun 9. Etkinliği.....	81
Şekil 37. Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu? Konusunun 10. Etkinliği.....	82
Şekil 38. Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu? Konusunun 11. Etkinliği.....	83
Şekil 39. Anadolu'da Bahar Konusunun 7. Etkinliği.....	84
Şekil 40. Anadolu'da Bahar Konusunun 8. Etkinliği.....	84
Şekil 41. Anadolu'da Bahar Konusunun 9. Etkinliği.....	85
Şekil 42. Anadolu'da Bahar Konusunun 10. Etkinliği.....	86

Şekil 43. Zamani Kazanmak veya Kaybetmek Konusunun 5. Etkinliği.....	87
Şekil 44. Zamani Kazanmak veya Kaybetmek Konusunun 6. Etkinliği.....	88
Şekil 45. Zamani Kazanmak veya Kaybetmek Konusunun 7. Etkinliği.....	89
Şekil 46. Mavisini Yitirmiş Yaşamak Konusunun 9. Etkinliği.....	90
Şekil 47. Mavisini Yitirmiş Yaşamak Konusunun 10. Etkinliği.....	90
Şekil 48. Kırkikindiler Konusunun 10. Etkinliği.....	91
Şekil 49. Kırkikindiler Konusunun 11. Etkinliği.....	92
Şekil 50. Kırkikindiler Konusunun 12. Etkinliği.....	93
Şekil 51. Kırkikindiler Konusunun 13.Etkinliği.....	93
Şekil 52. Orman Küstü Bize Konusunun 11. Etkinliği.....	94
Şekil 53. Orman Küstü Bize Konusunun 12. Etkinliği.....	95
Şekil 54. Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor Konusunun 9. Etkinliği.....	96
Şekil 55. Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor Konusunun 10. Etkinliği.....	97
Şekil 56. Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor Konusunun 11. Etkinliği.....	98

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TÜDÖP: İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programı

ÖKK: İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE TEMEL KAVRAMLARI

Bu çalışma, 30.06.2005 tarihinde MEB Talim Terbiye Kurulunca onaylanmış olan TÜDÖP'ün, ilköğretim 6. sınıf dil bilgisi alanında yer alan amaç ve kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamaların, ÖKK'de yer alış, işleniş, uygulanış ve işlevselliği konusunda öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, 2005 TÜDÖP'ü hazırlayan sebepler üzerinde durulmuş; ikinci bölümde, TÜDÖP'te yer alan ilköğretim 6. Sınıf dil bilgisi alanı (Amaç ve Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ve Açıklamalar), Dil Bilgisi Etkinlikleri ve ÖKK hakkında genel bilgi verilmiştir. Son bölümde ise TÜDÖP'te yer alan ilköğretim 6. sınıf dil bilgisi alanındaki “Amaç ve Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ve Açıklamaların” ÖKK'deki yer alış, işleniş (teorik), uygulanış ve verimliliğinin (uygulama) belirlenmesi üzerinde durulmuştur.

1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Millî Eğitim Bakanlığınca çağın ihtiyaçlarına göre hazırlanmış TÜDÖP'ün 6. sınıf dil bilgisi alanındaki “Amaç ve Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ve Açıklamaların” ÖKK'de yer alış ve işlenişinin belirlenmesi nihayetinde bunların öğretmenler tarafından uygulanışı ve verimliliğinin test edilmesi, eğitim ve öğretimin en önemli unsurlarından biri olan programların işlevselliği ve kullanılabilirliğinin ortaya konması açısından oldukça önemlidir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada ÖKK'nin, TÜDÖP'teki dil bilgisi alanı kapsamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ÖKK, TÜDÖP dil bilgisi öğrenme alanı kapsamında ele alınarak incelenmiştir.

Araştırmanın temel amacını, TÜDÖP'ün dil bilgisi alanındaki “Amaç ve Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ve Açıklamaların” ÖKK'de yer alış ve işlenişinin belirlenmesi nihayetinde bunların öğretmenler tarafından uygulanışı ve verimliliğinin

test edilmesi sonucu ortaya çıkan bütün verilerin değerlendirilip yeterli ve yetersiz yönlerinin saptanması oluşturmaktadır.

1.3. SORUN

TÜDÖP'ün İlköğretim 6. Sınıf Dil Bilgisi Alanındaki Amaç ve Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ve Açıklamaların uygulanışı ve verimliliği ne düzeydedir?

Söz konusu prensipleri öğretmenler nasıl değerlendirmektedir?

1.4. ALT SORUNLAR

1. TÜDÖP'ün dil bilgisi alanındaki Amaç ve Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ve Açıklamalar ÖKK'de yer almakta mıdır?
2. TÜDÖP'ün dil bilgisi alanındaki Amaç ve Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ve Açıklamalar ÖKK'de nasıl işlenmektedir?
3. TÜDÖP'te yer alan Etkinlik Örnekleri ile Amaç ve Kazanımlar örtüşmekte midir?
4. ÖKK'deki etkinlik örneklerinin işlenişinin uygulanışı ve verimliliği öğretmenler tarafından nasıl değerlendirilmektedir?

1.5. DENENCELER / HİPOTEZLER

TÜDÖP ve ÖKK arasında farklılıklar vardır.

Türkçe öğretmenlerinin, etkinliklerin işlenişi ve dil bilgisi konularındaki alışkanlıkları ile TÜDÖP'ün yaklaşımı arasında farklılıklar vardır.

1.6. SAYITLILAR / VARSAYIMLAR

Çalışma için seçilen örneklem, evreni temsil etmektedir.

Anketin geçerlilik ve güvenilirliğinin yeterli olduğu düşünülebilir.

Öğretmenlerin anket sorularını içten ve tarafsız yanıtladıkları varsayılmaktadır.

Problemin çözümü için seçilen araştırma yöntemi araştırmanın ve araştırmacının amacına uygundur.

2. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma Trabzon/Of ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan Türkçe öğretmenleri ile sınırlıdır.

30.06.2005 tarihinde Talim Terbiye Kurulunca onaylanmış olan TÚDÖP'ün İlköğretim 6. sınıf dil bilgisi alanı ve 6.sınıf ÖKK ile sınırlıdır.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma tarama modelinde düzenlenmiştir. Veri toplama aracı olarak likert tipi, beşli öleğın kullandığı bir anket formu geliştirilmiştir. AraŐtırmacı tarafından hazırlanan anket formu 25 sorudan oluşmuŐtur. Anket 41 Türkçe öğretmenine uygulanmıştır. Anketin geri dönüşüm oranı %100'dür.

Elde edilen verileri öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirmeyi amaçlayan tarama modeli kullanılmıştır.

Bu model çerçevesinde ilköğretim ikinci kademedeki görev yapan Türkçe öğretmenlerinin görüş ve önerileri, var olan duruma dayalı bir biçimde betimlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca İlköğretim 6. Sınıf Dil Bılgisi Alanındaki Amaç ve Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ve Açıklamaların uygulanışı ve verimliliğının öğretmenlerin cinsiyeti, mesleki hizmet süresi ve mezun oldukları okullara göre değişip değişmediğı sorusuna cevap aranmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

2005 TUDÖP'Ü HAZIRLAYAN SEBEPLER VE 2005 TUDÖP

1. 2005 TUDÖP'Ü HAZIRLAYAN SEBEPLER

1.1. ESKİ PROGRAMLARDA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YENİLİK ARAYIŞLARI

Programlar, eğitim-öğretim sürecinde en önemli kılavuzdur. Amacı olmayan bir gemiye hiçbir rüzgârın yardım etmediği gibi planlanıp programlanmamış eğitim-öğretim sürecinin başarılı olması beklenemez. Programların bu açıdan eğitim öğretim sürecine katkıları büyüktür. “Dikkatlice hazırlanmış bir öğretim programı, öğretmen ve öğrenciye, nereye gideceklerini ve ilerlemenin her basamağında ne elde edeceklerini bilme olanağını verir” (Tekin, 1980:5). Zaman içinde oluşan toplumsal ve teknolojik yeniliklerin ve gelişmelerinin anadili eğitimini de doğrudan etkilediği görülmektedir. Toplumdaki çağdaş yaşamın özellikleri, öğrenmenin etkili bir biçimde gerçekleşmesi için eğitimin amaçlarına yön vermektedir. Tarihsel süreç incelendiğinde, Tanzimat yıllarına kadar, Türkçenin eğitimi ile ilgili özel bir programa yer verilmemiştir. Tanzimat dönemi ve devamında gelişen süreç içinde batılılaşma çabaları gözümüze çarpmaktadır. Göğüş’e, göre bu dönemde Osmanlı Maarif Nezareti’nin 1848 Talimatında yazı eğitimine gereken önemin verilmesi yönündeki uyarıları ve 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesinde Türkçenin usûl-i cedideye göre öğretilmesi, Türkçe öğretiminde programla ilgili ilk örneklerin verilmesine zemin hazırlamıştır (Göğüş, 1989:123-126). Bunun bir devlet politikası olmasıyla birlikte eğitimde de Batı tipi okullar esas alınmıştır. İlk adım atılmasına karşın Cumhuriyet Dönemine kadar dikkate şayan bir gelişme söz konusu değildir. Cumhuriyet Döneminde ise 1924 tarihinde uygulanmaya başlanan program bu dönemin mihenk taşı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Cumhuriyet sonrası çalışmalar daha sistemli bir hale geldiği görülmektedir. Temizyürek, bu dönemde hazırlanan programların 1981 yılına kadar ilk mektep, ilkokul, lise ve ortaokul programlarının içinde kendine yer aldığını ifade etmiştir (Temizyürek, 2006:3). 1924 yılında başlayan ve 1981 yılına kadar devam eden süreç içinde hazırlanan programlar tam anlamıyla devrimsel bir değişiklik içermemekle

birlikte, kendinden önce gelen TDPun birkaç maddesinin çıkarılması, değiştirilmesi ya da eklenmesi ile oluşturulmuştur.

1.2. 1968 VE 1981 PROGRAMLARI

1924 yılındaki program; Kıraat, İnşât, Sarf ve Nahiv, İmla, Kitabet, Edebi Kıraat gibi alt başlıklara ayrılmış ve bunlar için bağımsız saatler koyulmuştur. “İlkokul programlarında 1924’ten başlayarak 1926, 1936, 1948, 1962 ve 1968 yıllarında altı defa yeniden yapılanmaya gidilmiştir. Bu yeniden yapılanmalar ilkokul programlarında yer alan dersleri bir bütün halinde ele alarak TDP’te bütüncül yenileştirmeler yapılmıştır” (Tazebay, 2000:21). Yapılan programlar genel olarak 1924 TDP’ünün üzerine eklentiler olarak sınırlı kalmıştır. 1924 programı esas alınmıştır. Ardından gelen programlar bu düzenin eksik ya da yanlış yönlerini düzeltici niteliktedir. 1968 programı ve 1981 programları ise önceki programlardan muhteva açısından farklılıklar içermektedir.

1.2.1. 1968 Programı

Bu TDP’te ilk defa dinleme becerisine yönelik cümlelere yer verilmiştir. Hayatımızda dinlemenin ve dinlenenin anlatmanın önemi büyüktür. Bugün bilgilerimizin bir kısmını radyo, konferanslar, mülakatlar yolu ile kazanmaktayız.... Çocukların dinleme yetenekleri değişik olabilir. Öğretmen bu yeteneği derste ve grup çalışmalarında geliştirici tedbirler almalıdır.... Dinlemenin daha önce işaret edilen amaçlarına varmak için Türkçe derslerinde özel çalışmalar yapılabilir; öğrencilere iyi dinlemenin, dinlediğini iyi ve doğru anlamının yollarını öğretebilir; öğrencilerin daha iyi ve daha dikkatli dinleyici olmaları sağlanabilir (MEB, 1969:113).

Amaçlar belirlenirken cümleler -mak mastarı ile kuruluyordu. Bu TDP’te değişmiştir. Örneğin “Dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlamaya alışırılar” (MEB, 1969:112). Bu gösteriyor ki ilk defa öğrenci açısından amaçlar değerlendirilmiştir.

Süratli okuma ve kelime hazinesini geliştirme kazanımlarına önem verilmiştir.

Okuma becerisinin her öğrenci tarafından geliştirilmesi amacıyla anlamlı ve güzel okuma etkinliğine dayalı oluşturulan gruplardan yararlanılmasına karar verilmiştir. Amaç eksiksiz ve doğru olarak anlamak olmalıdır.

Millî Eğitim Bakanlığınca tavsiye edilen kitapların okutulması kararı verilmiştir. Bu durum okuma becerisinin geliştirilmesi açısından da önemli bir adımdır. Çocuğa rehber olunursa daha güzel eserlerle karşılaşması sağlanırsa okumayı sevme olasılığının artacağı belirlenmiştir. Ayrıca dil bilgisi ve imla çalışmalarına genişçe yer verilmiştir.

Sözlü ve yazılı anlatım konuları arka planda bırakılarak ayrı bir konu olarak dinleme becerisinden söz edilmemiştir.

1.2.2. 1981 Programı

1981 Türkçe Öğretim Programı “Genel Amaçlar” ve “Açıklamalar” kısmında genel yapısını ortaya koyar. Bu programda, “Yöntem, Araç ve Gereçler, Ölçme ve Değerlendirme” bölümleri kendisinden önceki programlarda göze çarpmaktadır. 1981 yılında geliştirilip yürürlüğe giren Türkçe programı, zamanının çağdaş öğretim anlayışına uygun olarak düzenlenmeye gayret edilmiştir. Bu program, Türkçe öğretiminde genel ve özel amaçlar, öğrencilere kazandırılacak davranışlar, yöntem, araç-gereç ve ölçme-değerlendirme boyutlarını içermektedir. Dil öğretimine ilişkin özel amaçlar ve davranışlar, anlama, anlatım, dil bilgisi ve yazı alt başlıkları altında gösterilmiştir.

Derslerde alanlara yönelmenin başladığı 6. 7. ve 8. sınıflarda konular daha önem kazanmaktadır. Bu yüzden bu kademedeki öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerine daha fazla önem gösterilmesi gerektiği belirtilen programda anlama becerisine yönelik Genel ve Özel Amaçlar sınıf sınıf ayrılarak Dinleme ve İzleme Tekniği Açısından, Okuma Tekniği Bakımından, Anlama Tekniği Bakımından olmak üzere ayrı ayrı ele alınmıştır. Dil bilgisi ve Atatürkçülük başlıkları da her sınıf için özel olarak belirlenmiştir.

Ölçme ve değerlendirme konusu,1981 programının, daha önceki programlardan ayrılan diğer bir yanındır. Ancak verdiği bilgiler incelendiğinde yüzeysel olarak bilgi verdiği görülmektedir. Örneğin sözlü etkinliklerde öğrencilerin;

a. Okuyuşları

b. Metinlerle ilgili sorulara verdikleri cevaplar

c. Gördüklerini, işittiklerini, duyduklarını, yaşadıklarını, hatırladıklarını ve tasarladıklarını eksiksiz ve doğru anlatabilmeleri Şeklinde belirtilerek üç madde halinde özetlenmiştir. Bir form ya da kıstaslardan oluşan belli bir bilgi bulunmamaktadır.

2. 2005 TUDÖP

2.1. 2005 TUDÖP'ÜN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE GETİRDİĞİ YENİLİKLER

Ülkemizde uzun yıllardır öğretim programlarında yaşanmakta olan sorunları ortadan kaldırmayı ve çağdaş, bilimsel, eleştirel, yaratıcı düşünen, sorunlara çözüm üretebilen, özgüveni yüksek bireyler yetiştirmeyi hedefleyen ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını temel ölçüt alan yeni öğretim programlarının hazırlanması çalışmaları 2004 yılında başlamıştır.

Günümüzde giderek yapılandırmacı yaklaşım önem kazanmıştır. Eğitim süreci içinde öğrencinin önemini vurgulayan bu yaklaşım öğretmeni sadece bir rehber konumuna getirmiştir. 1981 yılında hazırlanan TUDÖP'ten farklı olarak öğrencinin bilgiyi zihinde yapılandırarak yeni bilgiler üretmesine dayanan bu program öğretimden çok öğrenmenin üzerinde durmaktadır.

2005 TUDÖP'ünü, 1981 TUDÖP'ünden ayıran farklılıkların başında 1. ve 5. sınıflar ile 6. ve 8. sınıflar için farklı öğretim programlarının hazırlanmış olmasıdır. Ders kitaplarında yapılan değişiklikler de bir diğer önemli farktır. Her sınıf için ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve ÖKK şeklinde üç kitabın hazırlanması ise önemli bir yeniliktir.

2.1.1. TUDÖP'ün Yaklaşımı

Diğer tüm alanlarda olduğu gibi değişim ve yenilenme, program ve dil öğretimi alanında da söz konusudur. Çağın ve toplumun yapısına göre eğitim öğretim yeni bir boyut kazanmakta bu konuda, bu duruma ayak uydurmak için yeni arayışlar sürecine girilmektedir. TUDÖP'ün yaklaşımı yapılandırmacılığa dayanır. “Yapılandırmacılık; bilgi, bilginin doğası, nasıl bildiğimiz, bilginin yapılandırılması sürecinin nasıl bir süreç olduğu, bu sürecin nelerden etkilendiği gibi konularla ilgilenmekte ve ilkeleri eğitimsel uygulamalara temel oluşturmaktadır” (Açıkgöz, 2003: 60). İşte bu yeni süreçteki yaklaşımlar TUDÖP'e de şekil vermektedir. TUDÖP'te yaklaşımlar şu şekilde özetlenmektedir:

TUDÖP'te yaklaşım olarak, öğrenme sürecinde öğrencinin birikim ve deneyimlerinden hareketle sorunlara çözümler üretmesini, öğrenme- öğretme etkinliklerinde öğrencinin gelişim düzeyinin dikkate alınmasını, dolayısıyla değerlendirmede öğretim sürecindeki gelişimin de önemli olduğu benimsenmiştir. Bu yaklaşımın temel hedefi, öğrencinin öğretmen

rehberliğinde; etkili iletişim kurması, grup çalışmalarına katılması, öğrendiklerini aşamalı bir biçimde inşa etmesidir. Türkçe öğretiminin daha verimli olabilmesi için, öğrencinin derse etkin olarak katılmasının sağlanması, motivasyonunun sürekli olarak desteklenmesi gerekir (MEB 2006:3).

2.1.2. TÜDÖP'ün Yapısı

Bu başlık altında TÜDÖP'ü ve ÖKK'yi oluşturan konular sıralanmıştır.

“Türkçe Dersi Öğretim Programı, “Genel Amaçlar, Temel Beceriler, Temel Dil Becerileri ile Dil Bilgisi ve Bu Becerilere yönelik Belirlenmiş Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ile Açıklamalar” dan oluşmaktadır (MEB, 2006:3).

Görülmektedir ki Türkçenin uygulamalı olarak öğretilmesi söz konusudur. Yalçın'a göre (2006:44) bunda amaç insan beyninin kapasitesini dil öğretimine uygun bir biçimde planlanmasıdır. Ayrıca “Çocuklar, Türkçeyi evlerinde ve yakın çevrelerinde çok doğal koşullar altında öğrenmeye başlarlar. Sözcüklerin yapıları ya da türleri, cümledeki işlevleri ve öteki dil bilgisi kuralları üzerinde hemen hemen hiç bilgileri yoktur. Çocukların dil becerileri ilkokulda, özellikle ilk sınıflarda, yine doğal bir ortam içinde geliştirilmelidir” (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1998:9).

2.1.3. Genel Amaçlar

Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

1. Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri,
2. Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,
3. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
4. Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,
5. Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,

6. Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,

7. Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri,

8. Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları,

9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları,

10. Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri,

11. Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır” (MEB, 2006:4).

Temel Beceriler

Programla ulaşılması beklenen temel beceriler şunlardır:

Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözüme, araştırma karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik (MEB, 2006:5).

2.1.4. Öğrenme Alanları

2005’te Millî Eğitim Bakanlığının internet sitesinde yayımlanan TUDÖP’te kazanımlar başlığı, kazanımlar ve amaçlar olarak değiştirilmiştir. 2005’te dinleme, konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi bölümleri “Öğrenme Alanı” başlığıyla verilirken 2006’da “Temel Dil Becerisi” başlığıyla yayımlanmıştır.

“Türkçe Dersi Öğretim Programı, okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma, temel dil becerileri ile dil bilgisinden oluşmaktadır. Bu temel dil becerileri hem kendi içlerinde hem de birbirleriyle bir bütünlük içerisinde ele alınmış ve ilişkilendirilmiştir” (MEB, 2006:5).

2.1.5. Kazanımlar

Öğretim süreci içinde öğrencilerin edinmesi gereken hedeflerdir. Bu kavram, Talim Terbiye Kurulunun hazırlamış olduğu TUDÖP’te şu şekilde yer almaktadır:

Kazanımlar; öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır. Öğrencilerin dil becerilerinde gelişme sağlanmaları, bu kazanımların edinilmesine bağlıdır. Dil bilgisi ve yazım ve noktalama ile ilgili kazanımlar, öğrencilerin gelişim düzeyine göre altıncı sınıftan sekizinci sınıfa doğru aşamalı olarak verilmiştir. Temel dil becerilerine yönelik kazanımların sıralanmasında bu yaklaşım gözetilmemiştir (MEB, 2006:8).

2.1.6. Etkinlikler

Kazanımların öğrencilere kazandırılması için tasarlanan öğretim durumlarıdır. “TÜDÖP’te yer alan kazanımların hayata geçirilmesi ve hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için çeşitli etkinlik örneklerine yer verilmiştir” (MEB, 2006:8).

2.1.7. Öğrenme ve Öğretme Süreci

“Öğrenme-öğretme sürecinde, öğrencilerin etkinliklere istekle katılmaları, ilgi ve dikkatlerini canlı tutmaları, kendilerini tarafsız gözle değerlendirebilmeleri ancak öğrendiklerini hayata aktarabilmeleriyle mümkün olacaktır. Bu nedenle bütün öğretim süreçlerinin hayata dönük olması amaçlanmış, değerlendirmede tutum ve davranışlardaki gelişmeler de dikkate alınmıştır” (MEB, 2006:9).

2.1.8. Ölçme ve Değerlendirme

Geniş anlamıyla ölçme nesnenin belli bir özelliğe sahip olup olmadığının gözlenmesi ve gözlem sonuçlarının sayısal olarak ifade edilmesidir (Tekin, 1979:39). Değerlendirme de bu sonuçlarda bir değer yargısına varmadır.

Kazanımlara ulaşmış veya ulaşmadığını ya da ne ölçüde ulaşabildiğini anlamak için, öğrenci beceri ve davranışlarının değerlendirilmesi gerekir. Ölçme ve değerlendirme sadece not vermek için değil, öğrencilerin eksiklerini anlamak ve tamamlamak amacıyla da yapılır. Bu amaca ulaşmak için “TÜDÖP’te öğretim sürecinin bütün aşamalarının değerlendirilmesi önemli görülmektedir. Bunun sağlanması için de her beceriye yönelik ölçme ve değerlendirme formları hazırlanmıştır. Bu formlara

işlenen bilgilerin öğrenciyle ve öğrenciyi sonraki yıllara yönlendirebilecek eğitimcilerle paylaşılması dil öğretiminin sürekliliği açısından gereklidir” (MEB, 2006:10).

Geniş anlamıyla ölçme nesnenin belli bir özelliğe sahip olup olmadığının gözlenmesi ve gözlem sonuçlarının sayısal olarak ifade edilmesidir (Tekin, 1979:39). Değerlendirme de bu sonuçlarda bir değer yargısına varmadır.

2.2. TEMEL BECERİLER

Temel beceriler, öğrencilerin dil becerilerindeki gelişimleriyle bağlantılı, yatay olarak bir yılın sonunda, dikey olarak da sekizinci sınıfın sonunda kazanacakları ve hayat boyu kullanacakları temel becerilerdir. TUDÖP’te ulaşılmak istenen temel beceriler: Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma ve girişimcilik, şeklinde sıralanmıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı, “ Okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma, temel dil becerileri” ile “ Dil Bilgisi”nden oluşmaktadır. Bu beceriler hem kendi içlerinde hem de birbirleriyle bir bütünlük içerisinde ele alınmış ve ilişkilendirilmiştir” (MEB, 2006: 5).

3. 2005 TUDÖP’E GÖRE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖĞRENME ALANLARI

“Çocukluktan ölümüne kadar teneffüs ettiği hava gibi insan hayatının her anına karışan dil, hayatın kendisi kadar canlı ve karmaşıktır” (Kaplan, 1987:194). Dil, sadece bir alandan değil, birçok beceri alanının toplamından oluşur.

TUDÖP’te dinleme, konuşma, okuma, yazma ve dil bilgisi alanları mevcuttur. Bu kısımda dil bilgisi hariç diğer alanlar tanımlanmıştır. Dil bilgisi alanı ise ikinci bölümde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

3.1. DİNLEME ÖĞRETİMİ

Dinleme, işittiğimizi anlamak ve saklamak ya da işittiğimizi anlamak amacıyla dikkat harcamak biçiminde tanımlanabilir” (Sever, 2004:10). TDP’te ise dinleme/izleme becerisi Öyle tanımlanmıştır: “Dinleme/izleme, iletişim kurmanın ve öğrenmenin temel yollarından biri olup verilen iletiyi doğru Şekilde anlama, yorumlama ve değerlendirme becerisidir” (MEB, 2006: 5) Şeklinde tanımlanmıştır.

Dinleme/izleme becerisi, dinleme/ izleme kurallarını uygulama, anlama ve çözümleme, değerlendirme, söz varlığını zenginleştirme, etkili dinleme/ izleme alışkanlığı kazanma amaçlarından oluşmaktadır. Bu becerinin gelişmesiyle öğrencilerden “Dinlediklerini/izlediklerini sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişkilendirme, eleştirme ve bunlarla ilgili çıkarımlarda bulunma” gibi üst becerileri geliştirmesi beklenmektedir” (MEB, 2006: 5).

3.2. KONUŞMA ÖĞRETİMİ

Konuşma, duygu, düşünce, tasarım ve isteklerin sözle bildirilmesidir” (Sever, 2004:22). Konuşma, bir kimsenin başkaları karşısında, önceden planlanmamış olsa bile duygu, dilek ve düşüncelerini etkili bir biçimde anlatma becerisidir” (Yalçın, 2002:97’ den aktaran Akyol, 2006: 20). TDP’te ise konuşma; “ Bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araçtır” biçiminde tanımlanmıştır. (MEB, 2006: 6).

“Konuşma becerisi, ‘Konuşma kurallarını uygulama, sesini ve beden dilini etkili kullanma, hazırlıklı konuŐmalar yapma, kendi konuŐmasını değerlendirme, kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma’ amaçlarından oluşmaktadır. Bu becerinin gelişmesiyle öğrencilerden; Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuŐarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri beklenmektedir” (MEB, 2006: 6).

3.3. OKUMA ÖĞRETİMİ

“Eskiden okuma, bir cümlenin anlamını alma aracı olarak değerlendirilmekteydi. Günümüzde ise, beyin teknolojisini geliştirme aracı olarak tanımlanmaktadır” (Güneş, 2000:53).

“Okuma, gözün satırlar üzerinde sıçraması sonucu kelime şekillerini görerek, bunların anlamlarını kavrama ve seslendirmedir” (Öz, 2003:193).

“Okuma, yazar ve okuyucu arasında aktif ve etkili iletişimi gerekli kılan, dinamik bir anlam kurma sürecidir” (Akyol, 2006:29).

“Okuma, sözcüklerin, duyu organları yoluyla algılanıp anlamlandırılmasına, kavranmasına ve yorumlanmasına dayanan zihinsel bir etkinliktir” (Sever, 2004:12).

TÜDÖP’te ise okuma; “ Ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir.” şeklinde ifade edilmiştir (MEB, 2006: 8).

Okuma becerisiyle, “Okuma kurallarını kavrama, okunan metinleri anlama ve çözümleme, anlamlandırma, okunan metinleri değerlendirme ve okumanın bir alışkanlık hâline dönüştürülmesi” amaçlanmıştır. Okuma becerisinin geliştirilmesiyle öğrencilerden günlük hayatlarında karşılaştıkları yazılı metinleri doğru, akıcı bir biçimde ve uygun yöntemleri kullanarak okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri ve okumayı bir alışkanlık hâline getirebilmeleri beklenmektedir” (MEB, 2006:6).

3.4. YAZMA ÖĞRETİMİ

“Yazmak, duyduklarımızı, düşündüklerimizi, tasarladıklarımızı, görüp yaşadıklarımızı yazı ile anlatmaktır. Konuşma gibi, başkalarıyla iletişim kurmanın, kendimizi anlatmanın bir yoludur” (Sever, 2004:24).

Yazılı anlatım, bireyin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde ve iletişim kurmasında en etkili araçlardan biridir... Temel Dil Becerileri’nden yazma becerisi, “Yazma kurallarını uygulama, planlı yazma, farklı türlerde metinler yazma, kendi yazdıklarını değerlendirme, kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma, yazım ve noktalama kurallarını kavrama ve uygulama.” amaçlarından oluşmaktadır. Türkçe Öğretim

Programı'nda yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri beklenmektedir" (MEB, 2006:7).

II. BÖLÜM

TÜDÖP'TE VE ÖKK'DE DİL BİLGİSİ ALANI AMAÇ KAZANIMLARI İLE ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

1. 2005 TÜDÖP'TE DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİ

“Çocukluktan ölümüne kadar teneffüs ettiği hava gibi insan hayatının her anına karışan dil, hayatın kendisi kadar canlı ve karmaşıktır” (Kaplan, 1987:194). Ergin’ e (1999:3) göre “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir.” Dil canlı bir varlık kültürel ve toplumsal öğeleri içinde barındıran sosyal bir olgudur. “Dilbilgisi bir dilin sesleri, sözcük türleri, bunların yapıları, cümle olarak dizilmeleri ve cümle içindeki görevleri, çekimleriyle ilgili kuralları inceleyen bir dil bilimi dalıdır” (Göğüs,1978:337). “Dilbilgisi kişinin dil yetisine ilişkin bilgileri, dilin yapısını, bu yapının öğelerini ve bu öğelerin tümce ve metin oluşturmak için düzenlenişlerini inceleyen bir çalışma alanıdır” (Kocaman,1990:862). Çotuksöken (2004:68)’e göre dil bilgisi, dilin dizgesini araştırmayı, kurallarını bulmayı ve bunları açıklamayı amaç edinen bir bilgi dalıdır. “Bir dili meydana getiren işaretleri, sesleri, sözcükleri, cümleleri yapı, tür, anlam özellikleri, görev ve işleyiş düzeni bakımından inceleyen uğraşı alanına dil bilgisi denir” (Yangın,1999:22). Görülüyor ki dil bilgisi, adı üzerinde, ait olduğu dilin kurallarını içerir. Bir bakıma da biçim ve anlam ilişkisinin bütünüdür. Bu düzenek Türkçe eğitiminde belli bir öneme sahiptir. Kaya (2003:44) dil bilgisinin amaçtan çok araca hizmet etmeye başladığını ve bundan ötürü tamamen kurallar topluluğu haline geldiğini savunmaktadır. Asıl amaç ise dil bilgisi kurallarını öğretmek değil Kaya’ nın da savunduğu gibi o kurallar aracılığıyla anlama ve anlatmayı dilin inceliklerini kullanarak kolaylaştırmaktır. “Eğitimin temelinde, ana dilin iyi öğretilmesi yatar. Bu sebeple, eğitimin her kademesinde bütün imkânlardan faydalanmak suretiyle ana dilin öğretilmesi gerçekleştirilmelidir” (Tural,1982:22). Dil bilgisi TÜDÖP’te ise tanım olarak şu şekilde yer almaktadır:

“Dil bilgisi; bir dilin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel becerilerini destekleyen kurallar bütünüdür. Öğrenci açısından Türkçenin

yapısını oluşturan ve işleyiş kurallarını tanımlayan bilgilere sahip olmak oldukça önemlidir; ancak daha da önemli olan bu kuralların konuşma, yazma, dinlemeyle ilgili dil etkinliklerinde uygulanmasıdır. Dolayısıyla dil bilgisi öğretimi kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayanmalıdır. Bu amaçla dil bilgilerinin öğretiminde, kuralların verilmesinin yanında, bu kuralların kelime, cümle ve metin düzeyindeki uygulamaları amaçlanmıştır.

TÜDÖP'te, Türkçenin kurallarıyla ilgili kazanımlar, öğrencilerin düzeylerine uygun olarak ve aşamalı bir biçimde verilmiştir. Dil bilgisinde kolaydan zora ilerleyen bir sıra izlenmiş olup konuların birbiriyle olan ilişkileri gözetilmiştir. Türkçeye ilgili kural ve bilgilerin örneklerden hareket edilerek verilmesi daha doğru olacaktır. Derslerde konularla ilgili farklı uygulama örneklerinin yer aldığı çalışma kâğıtlarının kullanılması ve konuların görsel materyallerle desteklenmesi öğrenimi kolaylaştıracaktır. Ayrıca dil bilgisi konularının anlama olan katkısına özellikle dikkat edilmesi, konuların birer beceriye dönüşmesine yardımcı olacaktır. Bu bağlamda konuların konuşma ve yazma becerileriyle ilişkilendirilmesi gerekmektedir.

Dil bilgisiyle ilgili kazanımların değerlendirilmesinde, kuralların metin veya cümle bütünlüğü ve bağlamı içerisinde ele alınması, diğer becerileri desteklemesi açısından oldukça önemlidir.”(MEB, 2006:7,8).

Tanrıdağ' a göre (1993:68) dil bilgisi beynin sol yarısının kavradığı ve algıladığı bir sistemdir. Bu yüzden öğrencinin dilin mantığına yönelmesi sağlanmalıdır.

Göğüş' e göre dil bilgisi “bir dili sesleri, sözcükleri; sözcük yapıları çeşitleri, cümleleri, cümle yapıları, çeşitleriyle inceleyen bir bilim dalıdır” (Göğüş, 1978:337).

Özcan Başkan (1975:437) da dil bilgisini önsöz olarak değil son söz olarak görmektedir. Diğer dil becerileri edinildikten sonra sözcükler arasındaki bağlantıların kurulması, cümle düşüklüklerinin yakalanması açısından önemlidir. “Dilbilgisi, dilin kurallarını öğreten bir bilim olduğu için, gençlerin dinlediklerini ve okuduklarını anlamalarında, konuşmalarında, yazmalarında görülen yetersizlikler ve dil yanlışları, genellikle dilbilgisi eğitiminin eksikliğine bağlanır ve bunların giderilmesi için daha çok dilbilgisi öğretmek gerektiği sanılır. Bundan dolayı her ülkede anadili eğitimi geniş ölçüde dilbilgisi egemenliği altında bulunmuştur” (Demirel, 1999:90). “İletişimi sağlayan aracın -dilin- yapısını, olanaklarını bilmek kuskusuz anlama-anlatma etkinliğinin başarısını etkileyecektir. Bu da iyi bir dil bilgisi eğitimi gerektirir. Dil, değerlerini birbiriyle olan ilişkilerden alan birimlerin oluşturduğu bir dizge, dil bilgisi de bu dizgeyi ortaya koymayı amaçlayan çalışma alanıdır” (Adalı, 1983: 35). Nas (2003:212) da dil bilgisi çalışmalarının, doğru, hızlı anlayarak

okumak; doğru ve etkili konuşup yazmak; dili güvenle kullanmak; konuşurken ve yazarken uyulan kuralların bilincine varmak için gerekli olduğu görülmektedir. Bu yüzden sadece dilin kuralları değil anlatım ve anlama düzeyi için de dil bilgisi büyük öneme sahiptir.

Okula gelinceye kadar birey dilini öğrenmiştir. Farkında olmadığı bir takım kuralları sezmesi için kural ezberletilmesi yerine dil yanlışlarını düzeltme, dil kuralları ile ilgili alışkanlıkları kazandırma önemlidir (Öz, 2001: 259).

Dil bilgisinde yer alan sözcük bilgisi, doğru cümle kurma gibi başlıklar öğrencilerin anlama, anlatma, konuşma ve yazma etkinliklerindeki başarılarını artırır (Kavcar ve Oğuzkan, 1998: 80,85). Yani dil bilgisi diğer beceri alanlarına da doğrudan etki eder.

Sinanoğlu' na göre dil bilgisi, haklı olarak doğal konuşmak ve yazmak sanatıdır sözü ile tarif edilebilir. Hem de hiç küçümsenmemesi gereken bir sanattır. Dil bilgisi aynı zamanda da dil düzeninin korunmasını sağlar (Sinanoğlu, 1958:17,19). Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde dil bilgisinin de payı büyüktür. "Kaldı ki Türkçe dil bilgisi bir çok özelliği ile kolay öğrenilen, kolay öğretilebilecek zevkli bir dil bilgisidir" (Sağır, 2002:25).

Özbay'a göre (2007: 140) "konuşulanları, okunanları, izlenenleri anlama, önce dil bilgisi konularıdır. Önce sözcüklerin, sözcük gruplarının, cümlelerin, paragrafların anlamlarını; anlam ve yapı ilişkilerini bilmek gerekir ki metin iyi anlaşılabilir. Bu birimlerle anlam arasındaki ilgi kavratılarak, sağlam ve tutarlı anlatımın ne olduğu sezdirilerek, dilin kullanımı konusunda bireye güven kazandırılmalıdır." "Türkçe dil bilgisi, görev gereği değil; bulmaca çözer gibi öğrenilmeli; kişi, kuralların uygulanışını doğrudan kendi deneyimleri ile kazanmalıdır" (Bozkurt,1995:69). Yani ezberden uzak öğretim yöntemleri kullanılmalıdır. Dilin mantığını kavratıcı öğrencinin kendisinin sezmesini sağlayan etkinlikler kullanılmalıdır.

1.1. AMAÇLAR VE KAZANIMLAR

1.1.1. 6. Sınıf Dil Bilgisi Amaç ve Kazanımları

Calp (2005:273)'e göre de dil bilgisi öğretiminin başlıca ilkeleri vardır. Bu ilkelerinden biri de: “Dil bilgisi programı dengeli olmalı; yalnız sözcük türleri, yalnız yazım kuralları ya da yalnız cümle kurulumu üzerinde durulmamalıdır. Okul, öğretim kademesi, sınıf ve öğrenci seviyesine göre dilin önemli ve gerekli bölümlerine (ses, hece, kelime, cümle...) dengeli bir şekilde yer verilmelidir. Ayrıca program, dil olaylarını ve dil kurallarını da yeterince kapsamalıdır.”

TÜDÖP'te dil bilgisi kazanımları şunlardır:

“1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

Bütün dil bilgisi çalışmalarında, öğrencilerin edindikleri bilgileri, okudukları ve dinlediklerini anlamlandırmada kullanmalarına; konuşurken ve yazarken uygulamalarına ağırlık verilir.

Kelimede yapı özellikleriyle ilgili kazanımların verilmesinde ilgili oldukları yazım kurallarına değinilir.

1. Kök ve eki kavrar.

Türkçenin sondan eklemeli bir dil olduğu vurgulanır.

2. İsim kökü ile fiil kökünü ayırt eder.

Fiil köklerinin “-mek/-mak” eki ile okunması gerektiği, fiilin “-mek/-mak” eki almış biçimine mastar adı verildiği, mastarın fiilin adı olduğu belirtilir.

Hem isim hem de fiil olan köklere örnek verilerek bunların kök çeşidinin aldıkları ekler aracılığıyla belirlenebileceği kavratılır.

3. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.

Çekim eklerinin çeşitlerine ilgili oldukları konulara gelindiğinde değinilir.

Ekler arasındaki hiyerarşik ilişkiye dikkat çekilir. Bu durum, yapım ekleri kelime türetirken çekim eklerinin var olan kelimeyi kelime grubu ya da cümle içinde kullanılmaya elverişli hâle getirmesi, yani ona son şeklini vermesiyle açıklanır.

4. Gövdeyi kavrar.

5. Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar. Yapım eklerinin işlevleri kavratılırken isimden isim

yapma ekleri, isimden fiil yapma ekleri, fiilden fiil yapma ekleri, fiilden isim yapma ekleri ayrımına gidilir. Eklerin sesçe farklı biçimlerinin farklı birer ek olmadığı, aynı ekin çeşitleri olduğu kavratılır. Bu amaçla ilgili ses olaylarına değinilir. Fiilden fiil yapma eklerinin işlevleri ve anlam özellikleri üzerinde ayrıntılı olarak fiil çatısı konusunda durulur. Burada eklerin kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerine ağırlık verilir.

6. Birleşik kelimeyi kavrar.

Birleşik kelimelerin anlam özelliklerine dikkat çekilir. Birleşik kelimelerin kuruluş özellikleri konusuna girilmez.

7. Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.

Tarihî nedenlerle kök ve ek arasındaki anlam ilişkisinin kaybolduğu türemiş kelimeler basit kelime olarak ele alınır.

Türemiş ve birleşik kelimelere mümkün olduğunca çok örnek verilerek öğrencilerin söz varlığının zenginleşmesi sağlanır. Hangi kelimelere öncelik verilmesi gerektiği konusunda Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü”nden yararlanılabilir.

Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları uygulamaya yönelik kazanımların değerlendirilmesinde; açık uçlu, kısa cevaplı, doldurulmalı sorular; çalışma kâğıtları, standart testler, süreç gelişim dosyaları, eşleştirme testleri, öz değerlendirme formları, gözlem formları kullanılabilir

2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1.İsimlerin cümledeki işlevlerini kavrar, isimleri işlevlerine uygun olarak kullanır.

Özel isim, cins ismi; teklik, çokluk, topluluk ismi; somut isim, soyut isim konuları ele alınır. Çokluk eki ve işlevlerine değinilir. Özel isimlerin yazımına yönelik kurullarla gerekli ilişkilendirme yapılır.

2.Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.

Düzeye uygun metinlerden hareketle zamirlerin hangi kelimenin, ifadenin yerine kullanıldığını belirlemeye yönelik çalışmalara ağırlık verilir. Zamirlerin bütün çeşitleri örneklendirilir, bunlardaki anlam özelliklerine değinilir.

3. Hâl eklerinin işlevlerini kavrar.

İsmin hâleriyle fiiller arasındaki ilişkiye dikkat çekilir. Hâl eklerinin eklendikleri kelimeye kazandırdığı farklı anlam özelliklerine ağırlık verilir.

4. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.

Örneklerden hareketle 3. teklik kişi iyelik eki ile belirtme hâli ekinin kullanımını kavratılır.

Kelime ile eklerin, ek ile ekin birleşmesinde ortaya çıkan yardımcı ünsüzlerin işlevi kavratılır.

5. İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.

İsim tamlamalarında belirtili ve belirtisiz tamlama çeşitlerine değinilir. Zincirleme isim tamlamasının ayrı bir tamlama çeşidi olmadığı, belirtili ve belirtisiz isim tamlamalarının iç içe girmesiyle oluştuğuna dikkat çekilir. İsim tamlamalarının anlam özelliklerine ağırlık verilir.

6. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.

Sıfatların bütün çeşitleri örneklendirilir, bunlardaki anlam özelliklerine değinilir.

7. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.

Öğrencilerin cümle ya da metin içinde isim ve sıfat tamlamalarını, bunların iç içe girmiş biçimlerini bir bütün olarak algılamasına yönelik çalışmalara ağırlık verilir.

8. Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır.

9. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde kullanır.

Aynı kelimenin farklı görevlerde kullanıldığı cümle örneklerden hareket edilir. Örnekler 6. sınıfta ele alınan kelime türleriyle sınırlandırılır.

Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama/uygulamaya yönelik kazanımların değerlendirilmesinde; açık uçlu, kısa cevaplı, doldurmalı sorular; çalışma kâğıtları, standart testler, süreç gelişim dosyaları, eşleştirme testleri, öz değerlendirme formları, gözlem formları kullanabilir” (MEB, 2006:41,42).

1.1.2. Haftalık Ders Saatleri

Tablo 1. Sınıflara Göre Dil Bilgisi Kazanımlarının Sayısı, Ders Saati Ve Oranları

Sınıflar	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran%%(%)
6. Sınıf	32	27	15
7. Sınıf	25	36	15
8. Sınıf	29	36	20

(MEB, 2006: 10)

1.1.3. Etkinlikler

TÜDÖP'te 6. sınıf dil bilgisine yönelik; “mıknatıs, çiçekçi, farklı olanı bulma, ekleri birbirine ekleyelim, tamamlama, birleştirme, gruplandırma, kelime bankası, listeleme, yerine koyma, Şema Oluşturma, ne haldeyim, Boşluk Doldurma, eşleştirme, tamamlama, nereye, dönüştürme, tasvir etme, birleştirme, Şema Oluşturma, Cümle Tamamlama, Boşluk Doldurma ve eşleştirme etkinlikleri tanımlanmıştır. Ancak bunlardan yalnızca çiçekçi, gruplandırma, kelime bankası, ne haldeyim, tamamlama, nereye ve dönüştürme etkinliklerinin örnekleri 6. sınıflar için hazırlanmıştır. Geri kalan etkinliklerin örnekleri 7. ve 8. sınıflar için hazırlanmıştır.

TÜDÖP'te yer alan etkinlikler şu şekildedir:

- “Mıknatıs”: Kelime kökleri ve ekler kartlara yazılarak öğrencilere dağıtılır. Öğretmenin okuduğu metinde geçen kelime kartını elinde bulunduran öğrenci ayağa kalkar. Öğrenciler ellerindeki ek kartlarına bakarlar. Bu kelimeye uygun olan ekleri elinde bulunduran öğrenciler, kökü taşıyan öğrencinin yanına giderek yeni kelimeler oluştururlar. Oluşturulan yeni kelimeler yüksek sesle söylenir (1. kazanım).
- “Çiçekçi”: Çiftçiden pazarda satmak üzere ürünlerini iki çuvala yerleştirilmesi istenir. Öğrenciler verilen metindeki isim ve fiilleri ayırarak çuvallara yerleştirir (2. kazanım).
- “Farklı olanı bulma”: Altı çizili eklerden farklı olanı (çekim eki/yapım eki) bulunur (3. kazanım).
- “Ekleri de Birbirine Ekleyelim”: Yapım eki almış bir kelimeye farklı ekler getirilerek yeni kelimeler türetilir (4. kazanım).
- “Tamamlama”: Cümleyi oluşturan kelimelerdeki boşluklar uygun yapım ekleriyle tamamlanır (5. kazanım).
- “Birleştirme”: Verilen farklı kelimeler eşleştirilerek uygun yöntemlerle birleştirilir (6. kazanım).
- “Gruplandırma”: Okunan herhangi bir kitaptan belirlenen yirmişer kelime (basit, bileşik ve türemiş) öğrencilerin kendi çizdikleri resimlerin içerisine yazılır. Bu çalışmalardan beğenilenler sınıf veya okul panolarında sergilenir (7. kazanım).
- “Kelime Bankası”: Bir grup öğrencinin görev aldığı hayali bir banka kurulur. Öğrencilerden biri seçtiği kelimeleri hesabına yatırır. Karşılığında yeni kelimeler alır.
- “Listeleme”: Özel isimler, cins ve topluluk isimleriyle ilgili kelime listeleri yapılır (1. kazanım).
- “Yerine koyma”: Zamirlerin yerine karşıladıkları isimler yazılır (2. kazanım).
- “Şema Oluşturma”: Hâl ekleriyle ilgili şemalar düzenlenir (3. kazanım).

- “Ne Hâldeyim?”: Cümlelerdeki boşluklar uygun hâl ekleriyle tamamlanır (3. kazanım).
- “Boşluk Doldurma”: Cümlelerdeki boşluklar uygun iyelik ekleriyle tamamlanır (4. kazanım).
- “Eşleştirme”: Hazırlanan kelime tablolarından birbiriyle ilişkili olan kelimeler eşleştirilir, uygun eklerle tamlamalar kurulur (5. kazanım).
- “Tamamlama”: Cümleyi oluşturan kelimelerde bırakılan boşluklar uygun tamlama ekleriyle doldurulur (5. kazanım). (bk. Kılavuz)
- “Nereye?”: Verilen boşluklara uygun sıfatlar yazılır (6. kazanım).
- “Dönüştürme”: Cümlelerdeki sıfatlar değiştirilerek zamire dönüştürülür (2, 6. kazanım).
- “Tasvir etme”: Bir yerin/kişinin tasviri yazılır, anlatımda kullanılan sıfatların altı çizilir (7. kazanım).
- “Birleştirme”: Çeşitli isim ve sıfatlarla, iç içe geçmiş tamlamalar kurulur (5, 7. kazanım).
- “Şema Oluşturma”: Hem edat hem de bağlaç olarak kullanılan kelimeler şemayla ifade edilir (8. kazanım).
- “Cümle Tamamlama”: “Hâlbuki, ne var ki, böylece, oysa, bu nedenle, bundan dolayı, ama, fakat, yalnız, sadece...” edatları kullanılarak cümleler tamamlanır (8. kazanım).
- “Boşluk Doldurma”: Cümlelerdeki boşluklar uygun edat ve bağlaçlarla doldurulur (8. kazanım).
- “Eşleştirme”: Ünlemlerle, ifade ettikleri duygularla eşleştirilir (8. kazanım).

1.1.4. Ders İşlenişi

TÜDÖP’te dersin işlenişi hakkında açıklamaya da yer verilmiştir. Ders işleme sürecinde beş adım izlenmiştir: Hazırlık, okuma dinleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi bölümlerinden oluşmaktadır.

Dil bilgisi bölümünde ise dil bilgisi kazanımlarının verilişinde okuma metinlerinden hareket edilebileceği gibi bağımsız metinlerden ya da çalışma kâğıtlarından da yararlanılabileceğinin altını çizmektedir. Bir önceki yıl ele alınan dil bilgisi konularına yönelik hatırlatma niteliğinde etkinlikler düzenlenebileceğini söylenmekte ve dil bilgisi kazanımları TÜDÖP’te ve ÖKK’de verilen sıraya göre ele alınması gerektiğini vurgulanmaktadır.

1.1.5. Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme, ölçülen niteliklerin aralarındaki ilişkileri (büyüklük küçüklük gibi) koruyacak şekilde bu niteliklere sayı ve sembollerin atanması işlemleri olarak

tanımlanabilir, (Tan-Erdoğan, 2004:137). Değerlendirme ise, ölçümlerin ölçüt veya ölçütlerle kıyaslayarak bir karara varma işidir. TÜDÖP'te ve ÖKK'de değerlendirmenin amacı şu şekilde ifade edilmiştir: “ Değerlendirmenin temel amacı sistemin doğru işleyip işlemediğini ortaya koymak ve buna dayanarak sistemdeki eksikliklerin tamamlanmasını ve yanlışlıkların düzeltilmesini; kısaca sistemin onarılmasını sağlar” (MEB, 2006: 225). Ölçme ve değerlendirme alanında, proje ve performans çalışmalarına büyük önem verilmiştir.

Türkçe dersinde değerlendirme hem süreç hem de ürün değerlendirme şeklinde yapılmaktadır. Süreç değerlendirmesinde; öğrencilerin süreç içerisindeki performanslarındaki gelişimleri izlenir. Ürün değerlendirmesinde ise TÜDÖP'te belirlenen kazanımların öğrenciler tarafından ne ölçüde kazanıldığı, öğrencilerin neler öğrendikleri ölçülür. Öğretmen, akran, aile gibi unsurlar da değerlendirme safhasına katılarak çoklu değerlendirme yapılmaktadır.

Değerlendirme araç ve yöntemlerinde ise şu maddeler göze çarpmaktadır: kısa cevaplı maddeler, çoktan seçmeli maddeler, eşleştirme maddeleri, doğru/yanlış maddeleri, açık uçlu sorular, görüşme, tutum ölçekleri, öz değerlendirme, akran değerlendirme, gözlem, gözlem formları, öğrenci ürün dosyaları, performans ve proje ödevleri.

Ölçme ve değerlendirme çalışmaları özetlendiğinde şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

1. Eğitim ve öğretim sürecinin başlangıcında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri veya durumları belirlenmelidir. Ayrıca tema başlangıcında da öğrencilerin temayla ilgili durumlarını, birikimlerini belirlemek amacıyla ölçme araçları kullanılır.
2. Öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumları merak ediliyorsa tutum ölçekleri kullanılarak ölçülür. Dersle karşı olumsuz tutuma sahip öğrencilere yönelik tedbirler alınır.
3. Öğretim süreci içerisinde, özellikle süreç değerlendirme amacıyla kullanılacak ölçme araçları (performans ödevleri, öğrenci ürün dosyaları, öz değerlendirme ve akran değerlendirme vb.) sınıflarında ilk defa uygulanıyorsa öğrencilere ve velilere, yararları ve uygulanma süreci gibi uygulamaya ilişkin durumlar açıklanmalıdır.
4. Öğretimin bütün aşamalarında, performans değerlendirilmesinde karar verme, eleştirel düşünme becerileri gibi bazı temel becerilerin gelişmesinde etkili olan öz değerlendirme, grup değerlendirme ve akran değerlendirmelerin

yapılması gerekmektedir. Bunun için de öz değerlendirme formları, grup ve akran değerlendirme formları kullanılır.

5. Metin işleme sürecinde ve iş birliği içerisinde yapılan etkinliklerde öz değerlendirme, akran değerlendirme ve grup değerlendirme uygulamalarını yapılabilir.

6. Öğretim sürecinde öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma, yazma ve dil bilgisi alanlarına ilişkin durumları sürekli ve sistematik olarak gözlemlenir ve gözlem sonuçları gözlem formlarına kaydedilir.

7. Türkçe dersinde öğrenci başarılarının ölçülmesinde kullanılan sınavlarda, yukarıda açıklanan farklı türdeki maddelerin olabildiğince yer alması, ölçülen özelliğin değerlendirilmesi açısından yararlı olacaktır” (MEB,2006:227).

2. 6. SINIF TÜRKÇE DERSİ ÖKK

“Etkili bir ders kitabı, öğrencinin ilgisini çekmeli, öğrencide derse karşı ilgi uyandırmalıdır. Öğrencinin kendi kendine öğrenmesi için fırsatlar verebilmeli, çocuğun kitapla olan bağını kuvvetlendirici yaşantılar sunabilmelidir” (Yanpar, 2005:114). İçerik açısından bu özelliklere sahip olması gerekmektedir. Fiziksel olarak da bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Zira ders araç gereci olarak belli yaşlardaki öğrencilerin kullanması hedeflendiği için fiziksel açıdan da dayanıklı ve ilgi çekici olması gerekmektedir.

ÖKK'nin kapak sayfasında sınıfı, dersin adı yayınevini adı yer almaktadır. Kapak sayfası kartondan yapılmış olup dikişsiz yapıştırma cilttir. ÖKK 326 sayfadan oluşmaktadır.

Kapak sayfasından sonra yazarlar ve onu takiben içindekiler bölümü gelmektedir. Bunu takip eden “Tanıtım Şeması” kısmı, yıl içinde yapılacak olan çalışmaları, metinde yer alan kazanımları, proje ve performans görevi taslaklarını ve değerlendirme ölçeklerini taslak şemaları yer aldığı içerik kısmını ve içeriğin uygulanmasında yapılacak olan çalışmaları görsel olarak tanıtan bölümdür.

Bir sonraki sayfada yer alan şemada ise öğrenci okuma ve çalışma kitaplarının öğretmen kılavuz kitapta yer alış şekli, metin işleme süreci, ilgi ve beceri alanları, metnin künyesi, işlenen metnin adı, ders öncesi yapılacak hazırlıkların ÖKK'deki yer alış şekli, taslak olarak belirtilmiştir ve görsel olarak desteklenmiştir. “Eğer öğretimimiz sadece anlatımdan meydana geliyorsa, öğrencilerimiz duyduklarının % 20'sini hatırlayacaklardır. Görsel materyallerin kullanımı,

öğrettiklerimizin % 50'sinin hatırlanmasına katkı sağlayacaktır” (Yalın, 2001:82). Bu yüzden ÖKK görsel açıdan zenginleştirilmeye çalışılmıştır.

Okuma Kültürü, Atatürkçülük, Duygular ve Hayaller, Sevgi, Zaman ve Mekân, Doğa ve Evren temalarından oluşmaktadır. Belirtilen temaların duyuşsal ve bilişsel kazanımlarına uygun olarak her tema için üç okuma metni, bir dinleme metni hazırlanmıştır. Bu metinler ders saatlerine göre farklı etkinlikler barındırmaktadırlar. “Temaya Giriş kısmında ise metinlerde öğrencilerin ulaşması gereken kazanımlar verilmiştir. Tema giriş sayfalarında “Temaya Hazırlık” sayfaları yer almaktadır. Her temayla ilgili gözlem, anket, araştırma, derleme vb. çalışmalar yer almaktadır. Metine giriş kısmından önce temada verilmesi gereken amaç ve kazanımlar beceri alanlarına göre tablo halinde verilmiştir.

Metinler kısmında ise öncelikle, metnin hangi temaya ait olduğu, ilgili metnin adı, türü, ders saati gibi bilgiler yer almaktadır. Bu giriş sayfasından sonra metnin içerik kısmında gerekli olan bölümler verilmiştir. “Hazırlık, Okuma/Anlama-Dinleme/Anlama(sadece dinleme metinlerinde bulunur.), Konuşma, Yazma ve Dil Bilgisi”nden oluşan beş ana bölüm yer almaktadır. ÖKK’de metnin işleniş süreçlerinde yapılması gereken sınıf içi ve okul dışı etkinlikler ayrıntılı bir şekilde öğretmenlere sunulmuştur. Metinlerin hangi kazanımlara yönelik işlendiği, metin işleniş süresi, öğrenme ortamlarının düzenlenmesi, ihtiyaç duyulan araç-gereçler, kullanılacak yöntem ve teknikler, ilgili etkinlikler, diğer ders ve ara disiplinlerle bağlantı kuran yönergeler ile ölçme ve değerlendirme konularında öğretmenlere ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Öğretmenlerin ilgili metinleri işlerken kullanmaları gereken yöntem ve tekniklere uygun olarak bazı metinler üzerinde kısa açıklamalara yer verilmiş ve gerekli yönlendirmeler yapılmıştır. Bu kısa açıklamalar ve yönlendirmeler ilgili metinlerde sadece ÖKK’de öğretmenin göreceği şekilde verilmiştir. Bu kısımda son olarak yöntem ve teknikler ve değerlendirme konularıyla ilgili genel bilgiler verilmiştir. Her alan için ayrı verilen bilgiler verilmiş olup dil bilgisi alanı için hiçbir bilgi içermemektedir. Epçaçan ve Erzen İlköğretim “TÜDÖP’ün Değerlendirilmesi” adlı çalışmasına göre, öğretmenler, Türkçe dersi öğretim programı için hazırlanmış olan Türkçe ders kitaplarının “yeterli olmadığı” görüşündedirler. Ayrıca çalışmaya göre bunun nedeni; farklı yayınevlerince

hazırlanan ders kitapları, TÜDÖP'ün dayandığı öğrenme yaklaşımları ve TÜDÖP hakkında yeterli bir bilgiye sahip olunmadan, Türkçe kitaplarının hazırlanmasıdır. (Epçaçan ve Erzen, 2008:195). Bu araştırmada kullanılan kitap ise Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanmış olan kitaptır.

3. ÖKK'DE YER ALAN AMAÇ VE KAZANIMLAR İLE ETKİNLİK ÖRNEKLERİNİN TÜDÖP'TE YER ALIŞI

Temaların başında her temaya ait kazanımlar ÖKK'de verilmiştir. ÖKK'de, programa yapılan herhangi bir gönderme bulunmamaktadır. TÜDÖP'te yer alan bu tablo sayesinde amaç ve kazanımların hangi etkinlik ile ilgili olduğu çıkartılabilir.

Tablo 2. TÜDÖP'te Yer Alan Dil Bilgisi Amaç Ve Kazanımlarının Etkinlik Örnekleriyle Eşleştirilmiş Hali

AMAÇ VE KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
<p>1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama</p> <p>1. Kök ve eki kavrar.</p> <p>2. İsim kökü ile fiil kökünü ayırt eder.</p> <p>3. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.</p> <p>4. Gövdeyi kavrar.</p> <p>5. Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar.</p> <p>6. Birleşik kelimeyi kavrar.</p> <p>7. Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.</p>	<p>"Mıknatıs": Kelime kökleri ve ekler kartlara yazılarak öğrencilere dağıtılır. Öğretmenin okuduğu metinde geçen kelime kartını elinde bulunduran öğrenci ayağa kalkar. Öğrenciler ellerindeki ek kartlarına bakarlar. Bu kelimeye uygun olan ekleri elinde bulunduran öğrenciler, kökü taşıyan öğrencinin yanına giderek yeni kelimeler oluştururlar. Oluşturulan yeni kelimeler yüksek sesle söylenir (1. kazanım).</p> <p>"Çiçekçi": Çiftçiden pazarda satmak üzere ürünlerini iki çuvala yerleştirmesi istenir. Öğrenciler verilen metindeki isim ve fiilleri ayırarak çuvalara yerleştirir (2. kazanım). (bk. Kılavuz)</p> <p>"Farklı olanı bulma": Altı çizili eklerden farklı olanı (çekim eki/yapım eki) bulunur (3. kazanım).</p> <p>"Ekleri de Birbirine Ekleyelim": Yapım eki almış bir kelimeye farklı ekler getirilerek yeni kelimeler türetilir (4. kazanım).</p> <p>"Tamamlama": Cümleyi oluşturan kelimelerdeki boşluklar uygun yapımla tamamlanır (5. kazanım).</p> <p>"Birleştirme": Verilen farklı kelimeler eşleştirilerek uygun yöntemlerle birleştirilir (6. kazanım).</p> <p>"Gruplandırma": Okunan herhangi bir kitaptan belirlenen yirmişer kelime (basit, bileşik ve türemiş) öğrencilerin kendi çizdikleri resimlerin içerisine yazılır. Bu çalışmalardan beğenilenler sınıf veya okul panolarında sergilenir (7. kazanım). (bk. Kılavuz)</p> <p>"Kelime Bankası": Bir grup öğrencinin görev aldığı hayali bir banka kurulur. Öğrencilerden biri seçtiği kelimeleri hesabına yatırır. Karşılığında yeni kelimeler alır. (bk. Kılavuz)</p>

AMAÇ VE KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
<p>2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama</p> <p>1. İsimlerin cümledeki işlevlerini kavrar, isimleri işlevlerine uygun olarak kullanır.</p> <p>2. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.</p> <p>3. Hâl eklerinin işlevlerini kavrar.</p> <p>4. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.</p> <p>5. İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.</p> <p>6. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.</p> <p>7. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.</p> <p>8. Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır.</p> <p>9. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde kullanır.</p>	<p>“Listeleme”: Özel isimler, cins ve topluluk isimleriyle ilgili kelime listeleri yapar (1. kazanım).</p> <p>”Yerine koyma”: Zamirlerin yerine karşıladıkları isimler yazılır (2. kazanım).</p> <p>“Şema Oluşturma”: Hâl ekleriyle ilgili şemalar düzenlenir (3. kazanım).</p> <p>“Ne Hâldeyim?”: Cümlelerdeki boşluklar uygun hâl ekleriyle tamamlanır (3. kazanım). (bk. Kılavuz)</p> <p>”Boşluk Doldurma”: Cümlelerdeki boşluklar uygun iyelik ekleriyle tamamlanır (4. kazanım).</p> <p>”Eşleştirme”: Hazırlanan kelime tablolarından birbiriyle ilişkili olan kelimeler eşleştirilir, uygun eklerle tamlamalar kurulur (5. kazanım).</p> <p>“Tamamlama”: Cümleyi oluşturan kelimelerde bırakılan boşluklar uygun tamlama ekleriyle doldurulur (5. kazanım). (bk. Kılavuz)</p> <p>“Nereye?”: Verilen boşluklara uygun sıfatlar yazılır (6. kazanım). (bk. Kılavuz)</p> <p>”Dönüştürme”: Cümlelerdeki sıfatlar değiştirilerek zamire dönüştürülür (2, 6. kazanım). (bk. Kılavuz)</p> <p>”Tasvir etme”: Bir yerin/kişinin tasviri yazılır, anlatımda kullanılan sıfatların altı çizilir (7. kazanım).</p> <p>“Birleştirme”: Çeşitli isim ve sıfatlarla, iç içe geçmiş tamlamalar kurulur (5, 7. kazanım).</p> <p>“Şema Oluşturma”: Hem edat hem de bağlaç olarak kullanılan kelimeler şemayla ifade edilir (8. kazanım).</p> <p>“Cümle Tamamlama”: “Hâlbuki, ne var ki, böylece, oysa, bu nedenle, bundan dolayı, ama, fakat, yalnız, sadece...” edatları kullanılarak cümleler tamamlanır (8. kazanım).</p> <p>“Boşluk Doldurma”: Cümlelerdeki boşluklar uygun edat ve bağlaçlarla doldurulur (8. kazanım).</p> <p>“Eşleştirme”: Ünlemlerle, ifade ettikleri duygularla eşleştirilir (8. kazanım).</p>

Tablo 2’de TUDÖP’te yer alan amaç ve kazanımların etkinlik örnekleriyle eşleştirilmiş hali verilmiştir. (Tablo tam sayfaya sığması için bir sonraki sayfaya alınmıştır.) (MEB 2005;45-46)

4. DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİNİN ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABINDAKİ YERİ

Bu bölümde 6. sınıf ÖKK genel hatlarıyla tanıtılmış ve kitapta yer alan temalar konularıyla beraber amaç ve kazanım, etkinlik örnekleri ve açıklamaları açısından dil bilgisi alanında incelenmiştir. TÜDÖP’te yer alan amaç ve kazanımlar, ÖKK’deki etkinlikler ile karşılaştırılmıştır. Temalara ait metinlerde bulunan amaç ve kazanımlar ve bunlara yönelik hazırlanan etkinlikler ilgili olduğu tema ve metinlerin ismiyle beraber ele alınmıştır.

4.1.TEMA, OKUMA KÜLTÜRÜ

4.1.1. Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması

4.1.2. Amaçlar ve Kazanımlar

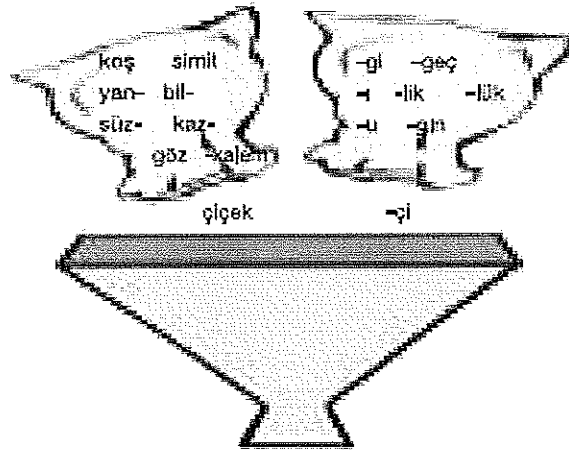
“1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1.1. Kök ve eki kavrar” (MEB, 2006:41).

4.1.3. Etkinlikler

Şekil 1. Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: Aşağıdaki çuvalarda verilen kök ve ekleri örnekteki gibi birleştiriniz.

çiçekçi ..... simitçi ..... yançın ..... kılıcı .....
süzgeç ..... kaz ..... gözük .....
koşu ..... kalemlik ..... silgi

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği "Mıknatıs"tır. (ÖKK, 2005:75 ¹) "Mıknatıs" etkinliğinde kelime kökleri ve ekler kartlara yazılıp öğrencilere dağıtılır, öğretmenin okuduğu metinde geçen kelime kartını elinde bulunduran öğrenci ayağa kalkar, bu kelimeye uygun olan ekleri elinde bulunduran öğrenciler, kökü taşıyan öğrencinin yanına gider ve yeni kelimelerin oluşturulmasına dayanır. ÖKK' de Metnin beşinci bölümü dil bilgisi etkinliklerin açıklandığı bölüm olarak saptanmıştır. Dil bilgisi konusunun varsa açıklaması verilmiştir. Yalnızca bu konuda "Mıknatıs" etkinliğinin tanımı ÖKK' de yer almıştır. Diğer etkinliklerin tanımları yer almamaktadır. Buna ek olarak "kök"ün tanımı verilmiş olup bazı kökler ve ekler verilmiştir. Verilen 10. etkinlikle "Mıknatıs" etkinliğinin tek farkı kök ve ek kartlarının kullanılmamasıdır. Etkinlikte kökler ve eklerin birleştirilerek yeni kelimelerin oluşturulması istendiği için "Mıknatıs" etkinliğine yakındır. Ek ve kök kartları yerine şekillerin kullanılması söz konusudur. TUDÖP'te verilen "Mıknatıs" etkinliğinin tanımı verilen ek ve kökleri uygun şekilde birleştiriniz yeni kelimeler oluşturunuz şeklinde düzeltilirse ÖKK' de verilen 10. etkinlik ile uyumlu olacağı düşünülebilir.

---

¹ Kök ve ekleri kavratmak amacıyla 10. etkinliği yaptırınız."denmektedir, "Kök ve eki kavrar" kazanımı, birinci amacın birinci kazanımıdır, bu kazanımla ilgili olan etkinlik ise programda s.36'daki tabloda "Mıknatıs" olarak belirtilmiştir. Kitapta yer alan tüm etkinliklerde bu durum söz konusudur. Geri kalan etkinliklerde ÖKK' deki amaç ve kazanımın geçtiği sayfa numarası verilecektir.

Şekil 2. Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması Konusunun 11. Etkinliği

11. Etkinlik: a) Aşağıda verilen ekler örnekte olduğu gibi kelimelere getirerek tamamlayınız.

-sul -li -gi -ici -u -le -lık -al-

b) Yukarıdaki ekleri neden hep kökün sonuna getiriniz?

.....

.....

.....

c) Ekleri kökün başına getirebiliyor musunuz? Neden?

.....

.....

.....

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP'te verilen etkinlik örneği "Mıknatıs"tır. (ÖKK, 2005:75) ÖKK' de verilen 11. etkinlikle "Mıknatıs" etkinliğinin tek farkı kök ve ek kartlarının kullanılmamasıdır. Etkinlikte kökler ve eklerin birleştirilerek yeni kelimelerin oluşturulması istendiği için "Mıknatıs" etkinliğine yakındır.

Şekil 3. Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması Konusunun 12. Etkinliği

12. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Altı çizili kelimeleri kök ve eklerine örnekteki gibi ayırınız.

Büyüklüğümüz bu <u>yollardan</u> çok geçtiklerini söyler.	yol-lar-dan
<u>Hayallerimizden</u> vazgeçmemeliyiz.	hayal-ler-imiz-den
<u>Dürüstlük</u> insan için çok önemlidir.	dür-üst-lük
Küçük çocuk <u>sevimsizlik</u> yapıyordu.	sev-im-li-lik
Ön gece <u>korkunç</u> rüyalar görmüş.	kork-unc
Uzun zamandır bize <u>gelmedi</u> .	gel-me-di
<u>Okulda</u> çok iyi vakit geçiriyor.	oku-l-da

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği "Mıknatıs"tır (ÖKK, 2005:75). "Mıknatıs" etkinliğinde köklere yeni ekler getirilerek yeni kelimelerin oluşturulması söz konusuysen ÖKK' de verilen 12. etkinlikte eklerin köklerden ayrılması istenmektedir. Bu yüzden mıknatıs etkinliğine benzememektedir, TUDÖP'te verilen diğer etkinlik örnekleriyle de herhangi bir yakınlığı bulunmamaktadır. Yeni etkinlik örneği olarak "Çözümleme" etkinliği düşünülebilir. "Çözümleme" etkinliği yapım eki ve çekim eki almış kelimelerdeki ekleri köklerinden ayrılmasına dayanır.

4.1.4. Okuma Üzerine

4.1.5. Amaçlar ve Kazanımlar

"1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1.2.İsim kökü ile fiil kökünü ayırt eder." Şeklinde kılavuz kitapta yer almaktadır." (MEB, 2006:41)

4.1.6. Etkinlikler

Şekil 4. Okuma Üzerine Konusunun 9. Etkinliği

9. Etkinlik: Aşağıdaki paragrafı boş bırakılan yerlere tablodaki kelimelerden uygun olanını getiriniz.

çiçek	
çalış-	İzmir ciçek alırken ..... çalışkan ..... bir arkadaşımın elinde bir kitapla ..... kılardan ..... çıkıyor.
kitap	..... hemen yanına ..... yedek herşey kitabı alırken evdeyim. Bildiğim
sokak	..... sokakla ..... bu kitap alırken bu arkadaşımın ..... kitabı evde.
maç	
teras	Bizim ..... masa ..... yerden 5 katlıyamızın ..... En büyük evi ..... terasla .....
okumak	..... kitap ..... okunaklı .....

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te verilen etkinlik örneği “Çiçekçi” etkinliğidir (ÖKK, 2005:80). Çiçekçi etkinliğinde hayali bir çiftçinin çuvallarına isim ve fiil köklerinin toplanması istenmektedir. ÖKK’ de verilen 9. etkinlikte bir paragraf ve bu paragrafta bırakılan boşluklar vardır. Hazırlanan bir kelime tablosu paragrafın hemen yanında yer almaktadır, bu kelimelerden uygun olanının gereken ekler de getirilerek paragrafın tamamlanması istenmektedir. Ancak etkinliğin açıklamasında bu kelimelere ekler getirileceğinden bahsedilmemiştir. Bu yüzden açıklama eksik kalmıştır. Ayrıca “Çiçekçi” etkinliğine de tam olarak benzememektedir çünkü isim ya da fiil köklerinin sınıflandırılması söz konusu değildir. TÜDÖP’te verilen diğer etkinliklerden “Tamamlama” etkinliğine daha yakındır. Cümlede boş bırakılan yerlere uygun kelimeler ve ekler getirilerek anlamlı parçalar oluşturulur.

Şekil 5. Okuma Üzerine Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: a. Aşağıdaki köklerden uygun olanlara -mek, -mak eklerini getiriniz.

git		mek		sev		mek
yaz		mak		sor		mak
kir				gor		mek
kir		mak		uzay		
zor				yat		mak

b. Hangi köklere -mek, -mak ekini getirdiğinizde anlamlı kelimeler ortaya çıktı? Yazınız.

gitmek	.....	sormak	.....	görmek	.....
yazmak	.....	kırmak	.....	yalmak	.....

c. Diğer köklere -mek, -mak ekini getirilememesinin nedeni ne olabilir? Sizce neden bazı köklere -mek/-mak eki getirildiğinde kelime anlamlı oluyor da bazılarına getirildiğinde kelime bir anlam ifade etmiyor?

.....

.....

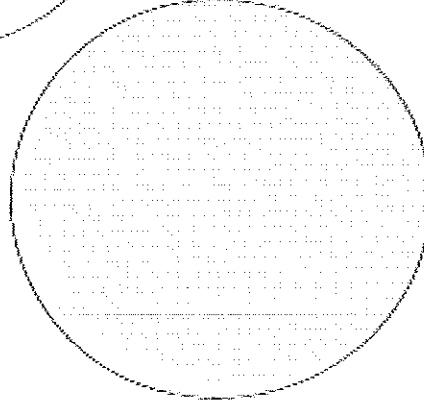
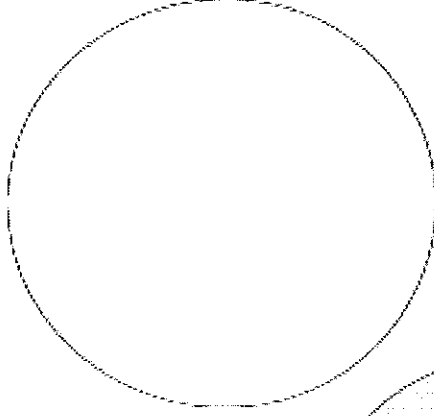
.....

.....

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP'te verilen etkinlik örneği "Çiçekçi" etkinliğidir. (ÖKK, 2005:80). ÖKK' de verilen 10. etkinlikte kelime tabloları verilmiştir. Köklerden uygun olan yerlere mastar eklerinin getirilmesi istenmiştir. İsim ve fiil köklerinin ayırt edilmesi için hazırlanan bu etkinlik çiçekçi etkinliğine benzemektedir.

Şekil 6. Okuma Üzerine Konusunun 11. Etkinliği

11. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri inceleyiniz. Fiil köklerini pembe daireye, isim köklerini mavi daireye yazınız.

aylı
sordum
oyuncak
müşükçü
gelmedi
uyudu
aldivan
şrayı
kazi
kizgin
kızılık
öğretmen
tank
sayı
kaza
yazar
yüzgeç
annesi
batı
biliklik
okul

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP'te verilen etkinlik örneği "Çiçekçi" etkinliğidir (ÖKK, 2005:80). ÖKK' de verilen 11. etkinlikte kelime tablosu verilmiştir. Bu tabloda yer alan kelimelerin isim ve fiil kökü olma durumlarına ayrılmaları istenmektedir. Söz konusu durum "Çiçekçi" etkinliği ile uyumaktadır.

4.1.7. En İyi Arkadaş

4.1.8. Amaçlar ve Kazanımlar

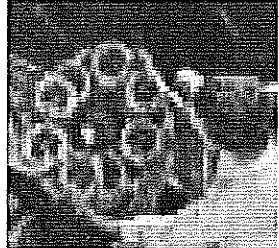

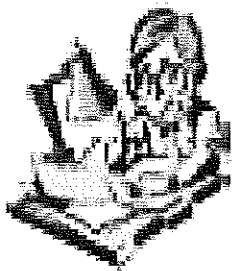
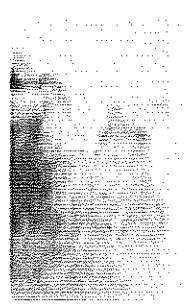

“1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1.3. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder. “(MEB, 2006:41)

4.1.9. Etkinlikler

Şekil 7. En İyi Arkadaş Konusunun 6. Etkinliği

6. Etkinlik: Aşağıdaki resimleri inceleyiniz, Boşlukları örnekteki gibi doldurunuz,

			
simit	-çi	çiçek	-k
	simitçi		
			
yaz	-cı	yıld	-k

a. Ekler eklendiğinde kelimelerde ve kelimelerin anlamlarında bir değişiklik oldu mu? Nasıl?

.....

.....

.....

Onun büyükmiş.

O, gitti.

Onların heri çok güzel.

Bizim imiz dört odalı.

Onlar, -den geliyorlar.

b. Yukarıda ev kelimesine farklı ekler getirilmiştir. Ev kelimesinin anlamında bu eklerin neden olduğu bir değişiklik var mı? Neden?

.....

.....

.....

c. a seçeneğinde verilen eklerle b seçeneğinde verilen ekler arasında sizce nasıl bir fark vardır?

.....

.....

.....

İlgili kazanıma ait etkinlik “Farklı olanı bulma” etkinliğidir (ÖKK, 2005:88). Bu etkinlikte kelimelere getirilen eklerin altları çizilmiştir ve bunların yapım ya da çekim eki olma durumlarına bakılır. ÖKK’ de verilen 6. etkinlikte ise resimler verilmiştir bu resimlere göre kelimelere ekler getirilmesi istenmiştir. Bu ekler getirildikten sonra kelimenin anlamında bir değişiklik yaratıp yaratmadığı hakkında sorular sorulmuştur. “Farklı olanı bulma” etkinliğinde ise kelimeler verilir, altı çizili eklerden farklı olanı bulunur ancak bu etkinlikte böyle bir yönlendirme söz konusu değildir. TÜDÖP’te verilen diğer etkinliklerle de uyuşmamaktadır. Yeni etkinlik örneği olarak “Hangisi farklı?” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik yapım ve çekim eklerinin arasındaki farkı kavratmak amacıyla kelimelere ekler getirilip durumlarına göre oluşan farklılıkların yorumlanmasına dayanır. Yapım ve çekim eklerinin arasındaki farklar getirilen eklerle göre yorumlatılır.

Şekil 8. En İyi Arkadaş Konusunun 7. Etkinliği

7. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri kök ve eklerini ayırarak yazınız. Daha sonra yapım eki kutularını mavi, çekim eki kutularını kırmızıya boyayınız.

kapıcılar çamur çizim sevda balk okulda kırık simitçiler görmedi
doğu çocukluk süzgül yazlık kitabın sorumluluk saygısızlık yapıt
denizcilik başladı böcekler

1	kapı	ci	lar	11	sev	mli	ık	
2	çiz	im		12	böcek	ler		
3	çuk		da	13	yaz	lık		
4	simit	çi	ler	14	say	ci	sız	lık
5	kap	ık		15	kitap	ın		
6	gör	me	di	16	deniz	ci	lik	
7	doğ			17	çamur			
8	sev	da		18	balk			
9	çocuk	luk		19	baş	la	cı	
10	süz	gün		20	yap	ıt		

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP'te verilen etkinlik örneği "Farklı olanı bulma" etkinliğidir (ÖKK, 2005:88). ÖKK' de verilen 11. etkinliğin "Farklı olanı bulma" etkinliğinin açıklamasına bağlı olarak hazırlandığı düşünülebilir. Farklı olanı bulma etkinliğinde kelimelere gelen ekler ayrılır ve yapım veya çekim eki olup olmadığına bakılır. Bu etkinlikte de kelimelere gelen eklerin ayrılıp yapım eki olanların mavi; çekim eklerininse kırmızıya boyanması istenmektedir.

4.1.10. Kitap Kuşum Uçuverdi

4.1.11. Amaçlar ve Kazanımlar

“1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1.3. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.”(MEB, 2006:41)

4.1.12. Etkinlikler

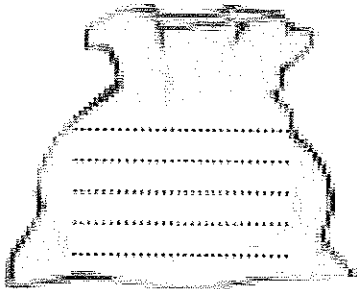
Şekil 9. Kitap Kuşum Uçuverdi Konusunun 12. Etkinliği

12. Etkinlik: Çiçekçi Hakan, bu yılki ürünü çuvallara dikilerek pazarda satacaktır. Aşağıdaki metni okuyarak ona yardımcı olur musunuz?

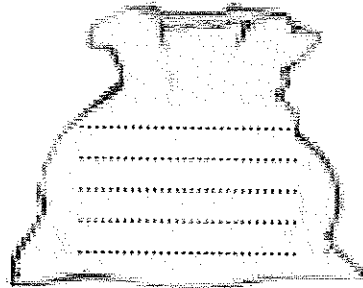
BİR ÇİÇEK VARDI
Bir çiçek vardı.
Güzel,
Kokulu,
Büyüdü.
Yağyardı topraktan aldığı gıdayla,
Uzuyordu damarlarına gıdon karla,
Boyu aşınca bulducaı,
Komsu olunca yıldızlara,
Kendini güneşe akraba sancaı,
Baklı ağaçlara,
Beslenençi toprağından utancaı,
Çektii köklerini,
Kırdan tozdan, çantardan kurtarıcaı,
Bıraktı kendini rüzgârlara,
Yağmurda pırpıladı,
Sonra üçüdü birden,
Yaprakları değişikler bırakmak istedi,
Yaklaştığı güneşten yandı.

Kamil ÖZAY

Bu çuvala isim köklerini doldurunuz.

Bu çuvala fiil köklerini doldurunuz.

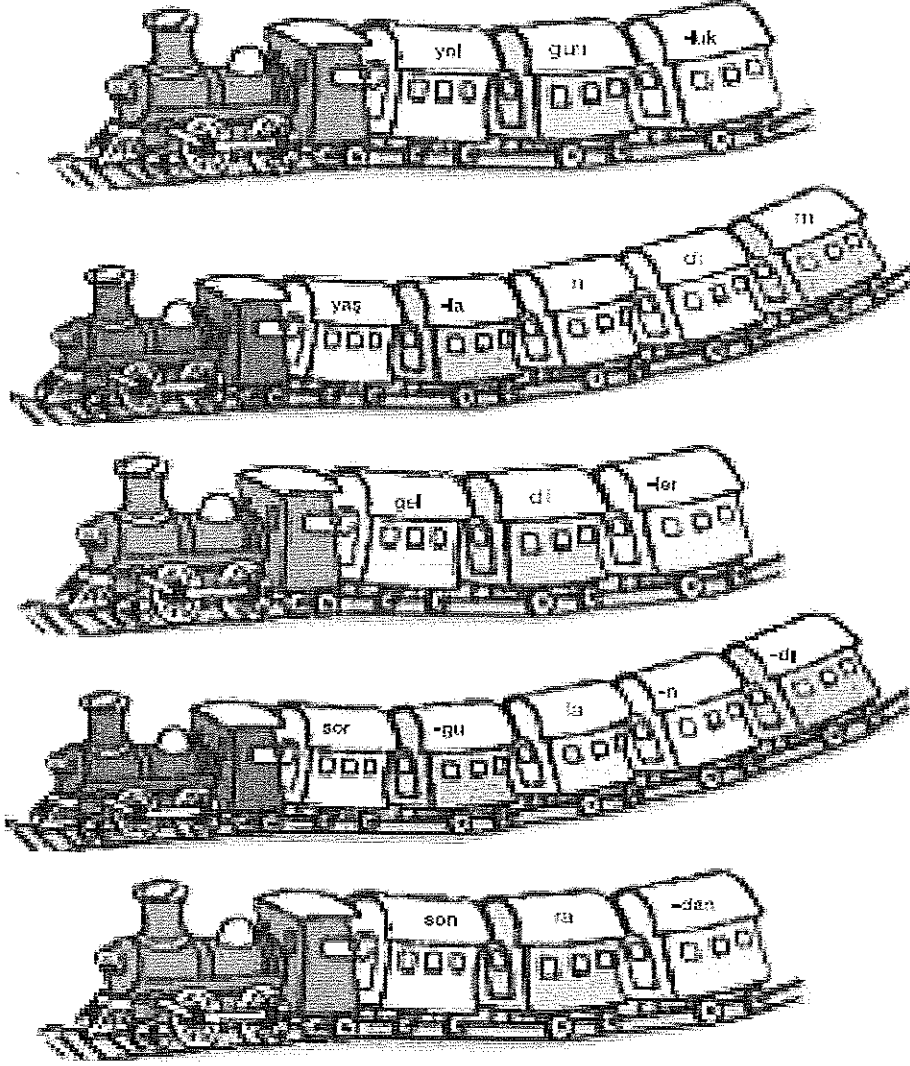

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te verilen etkinlik örneği “Farklı olma bulma” etkinliğidir (ÖKK, 2005:96). Bu etkinlikte kelimelere getirilen eklerin altları çizilmiştir ve bunların yapım ya da çekim eki olma durumlarına bakılır. ÖKK’ de

hazırlanan 12. etkinlikte ise bir şiir verilmiştir. Bu şiirin içinde geçen isim ve fiil köklerinin bulunması istenmiştir. Bu yüzden “Farklı olanı bulma” etkinliğine uymamaktadır. TÜDÖP’te yer alan “Çiçekçi” etkinliğine daha yakındır.

Şekil 10. Kitap Kuşum Uçuverdi Konusunun 13. Etkinliği

13.Etkinlik: Aşağıdaki trenlerin kalkması için boş vagonları yapım veya çekim ekleri ile doldurunuz.

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te verilen etkinlik örneği “Farklı olanı bulma” etkinliğidir (ÖKK, 2005:96). “Farklı olanı bulma” etkinliğine uygun değildir. TÜDÖP’te yer alan diğer etkinliklerden “Mıknatıs” etkinliğine daha yakındır. Çünkü 13. etkinlikte de “Mıknatıs” etkinliğindeki gibi köklere, yapım ve çekim ekleri getirilerek yeni kelimeler oluşturma söz konusudur.

Şekil 11. Kitap Kuşum Uçuverdi Konusunun 14. Etkinliği

14. Etkinlik: Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Paragrafta altı çizili kelimelerin örnekteki gibi çözümleniniz.

"Bazı yazarlar, meselelerin başına oturup gerçek dünyayı hatırlamaktan başka bir şey yapmazlar. Onların yazarları birçok kitap aslında gerçek hayatlarımızdaki unutuşlarımızı ele alır. Belki de yazarlarımızın unuttuklarımızı bize hatırlattıkları için çok severiz. Bizler kitapları okurken, ister istemez, günlük hayatta yaşanan pek çok şey de kitaplara katılır. Oluşturulan bir roman kahramanı ne kadar kanmışık olursa olsun gerçek bir insan gibi olmaz. Ancak hepimiz bir kitabın ilk sayfasını açar açmaz oradaki kahramanların gerçek olduğuna inanmaya başlarız. Sonra da içine girdiğimiz bu mesele dünyasında doya doya gezeriz. Çok iyi hatırlıyoruz. Bir zamanları gazetede şöyle bir söz okumuştum: "Hiçbir şey hayal kadar ilgi çekici olmaz; kitaplar harç..."

yaz - ar - lar

Fil kök yapım eki çekim eki

hayat - lar - ımız - da
İsim kök çekim eki çekim eki çekim eki

gün - lük
İsim kök yapım eki

hatır - lı - yor - uz
İsim kök yapım eki çekim eki çekim eki

kitap - lar - a
İsim kök çekim eki çekim eki

gez - er - iz
İlim kök çekim eki çekim eki

gerçek insan
İsim kök İsim kök

gazete - de
İsim kök çekim eki

çek - ici
İlim kök yapım eki

başka
İsim kök

son - ra
İsim kök yapım eki

unut - uş - lar - ımız
İlim kök yapım eki çekim eki çekim eki

hatır - la - t - ık - ları
İsim kök yapım eki çekim eki çekim eki çekim eki

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP'te verilen etkinlik örneği "Farklı olanı bulma" etkinliğidir (ÖKK, 2005:96). Bu etkinlik, "Farklı Olanı Bulma" etkinliğine uygun olmadığı gibi TÜDÖP'te yer alan diğer etkinliklere de uymamaktadır. Yeni etkinlik örneği olarak "Çözümleme" düşünülebilir. Bu etkinlik kelimelere getirilen eklerin çözümlenmesine dayanmaktadır.

4.2.TEMA ATATÜRKÇÜLÜK

4.2.1 Atatürk Ve Onun Büyük Eseri

4.2.2. Amaçlar ve Kazanımlar

“1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1.4.Gövdeyi kavrar.” (MEB, 2006:41)

4.2.3. Etkinlikler

Şekil 12. Atatürk ve Onun Büyük Eseri Konusunun 6. Etkinliği

6. Etkinlik: a. Aşağıdaki köklere yandaki ekleri getirerek anlamlı kelimeler oluşturunuz.

yap-		-çu
gör-		-lık
bak-		-i
kuş		-üş
su		-it
yaz-		-u
yak-		-ici
göz		-la
koş-		-cu
kara		-i
kiş		-lik

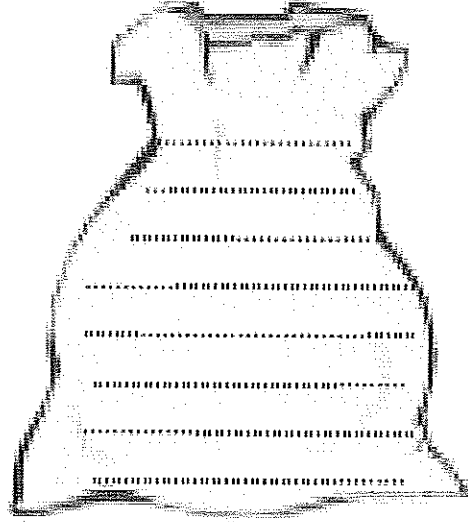
b. Oluşturduğunuz yeni kelimeler kök kelimelerden farklı bir anlama geldi mi? Nasıl?

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP’te verilen etkinlik örneği “Ekleri birbirine ekleyelim” etkinliğidir (ÖKK, 2005:110). Yapım eki almış bir kelimeye farklı ekler getirilerek yeni kelimelerin türetilmesine dayanır. ÖKK’ de hazırlanan 6. etkinlik ile “Ekleri birbirine ekleyelim” etkinliğinin tek farkı yapım eki almış kelimeler yerine kök halindeki kelimelerin kullanılmış olmasıdır. Bunun dışında herhangi bir farklılık bulunmamaktadır, bu yüzden iki etkinlik birbiriyle uyumaktadır.

Şekil 13. Atatürk ve Onun Büyük Eseri Konusunun 7. Etkinliği

7. Etkinlik: Aşağıdaki paragrafta gövde konumundaki kelimelerin altına çizerek torbanın içine yazınız.

Saliha arkadaşlarının kendisine sürpriz yapacağını tahmin etmemişti. Sınıftan içeri girdiğinde çok şaşırdı. Sınıftaki arkadaşlarının bütün bakışları onun üzerindediydi. Bir an ne yapacağını bilemedi. Heyecandan elindeki suluğu yere düşürdü. Birden bütün arkadaşları onu alkışlamaya başlamıştı. İncecik elleri titremeye başladı. Sevinçten ne yapacağını bilemedi. Arkadaşlarının ona doğum günü sürprizi yapmaları onu çok sevindirmişti.

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği "Ekleri birbirine ekleyelim" etkinliğidir (ÖKK, 2005:110). ÖKK' de hazırlanan 7. etkinlikte gövde durumundaki kelimelerin resimdeki çuvala doldurulması söz konusudur. TUDÖP'te önerilen diğer etkinliklerden "Farklı olanı bulma" etkinliğine yakındır. Burada yapım eki alan sözcüklerin bulunması söz konusudur.

4.2.4. Atatürk'ten Son Mektup

4.2.5 Amaçlar ve Kazanımlar

"1. Kelimenin yapı özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

1.4. Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar." (MEB, 2006:41)

yer alan diğer etkinlik örneklerine de benzememektedir. Yeni etkinlik örneği olarak “Ayrıştırma” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik gövde şeklindeki kelimelerden yapım eklerinin köklerinden ayrılmasına dayanır.

Şekil 15. Atatürk'ten Son Mektup Konusunun 6. Etkinliği

6. Etkinlik: a. Aşağıdaki kelimeleri örnekteki gibi sınıflandırarak yazınız.

	Fiil	İsim	EK	Türeyen	
gezi →	gez		-i	isim ☒	fiil ☐
oduncu →				☐	☐
sürü- →				☐	☐
çalgt →				☐	☐
gözet- →				☐	☐
sula- →				☐	☐

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği “Tamamlama” dır (ÖKK, 2005:116). Oysa ÖKK' de verilen 6. etkinlik ise gövde halindeki kelimelerin eklerinin köklerinden ayrılarak türeyen kelimelerin türlerine göre sınıflandırılması istenmektedir, bu yüzden “Tamamlama” etkinliğiyle benzerliği bulunmamaktadır. TUDÖP'te verilen diğer etkinlik örnekleriyle de uyuşmamaktadır. Yeni etkinlik örneği olarak “Ayrıştırma ve Sınıflandırma” etkinliği düşünülebilir. Gövde durumundaki kelimelerin ekleri ve kökleri birbirinden ayrılır. Türeyen kelimenin isim ya da fiil olma durumları sınıflandırılır.

Şekil 16. Atatürk'ten Son Mektup Konusunun 7. Etkinliği

7. Etkinlik: Aşağıdaki metinde yer alan yapım eklerinin aklını çizerek uygun açıklamalara göre kutulara yazınız.

Arif sabah erkenden kalkmış okul için hazırlık yapmıştı, Kapının kolunu tutarak hızla çekti, Kapı kolu elinde kalınca, "Hay Allah yine çıktı." "Kaç kere söyledim bu kapıyı yaptırılm diye, ama beni dinleyen kim?" diye söylendi. Daha sonra ceketinin cebine elini atarak dış kapının anahtarını çıkardı. Kapıyı kapatarak hızla yola koyuldu. Okula doğru taşıtlı yolda ilerlerken sürekli aklına o can sıkıcı soru geliyordu: "Projemi ya iyi sunamazsam?". Bir süre yine böyle yürümeye devam etti. Taş köprü'nün yanına geldiğinde birden, çok önce kendisine büyük annesinin anlattığı o ilginç ders verici hikâyeyi hatırladı. O güzel hikâyenin arkasından büyük annesi şu öğüdü vermişti: "Güzel torunum, kazanmak önemli ama daha önemli çalışmaktır. Asıl başarı çalışmaktır. Her çalışmanın sonucu iyi olmayabilir, önemli olan başarmak için yapılan gayrettir. Her gayret keredi başına bir başardır."

Filden türetilen isimler	İsimden türetilen isimler	İsimden türetilen fiiller	Filden türetilen fiiller
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği "Tamamlama" dır (ÖKK, 2005:116). Oysa ÖKK' de verilen 7. etkinlikte yapım ekleri olan kelimelerin altlarının çizilerek uygun sınıflandırmaya göre kutulara yerleştirilmesine dayanmaktadır. 7. etkinlik TUDÖP'te verilen diğer etkinlik örneklerine de benzememektedir. Yeni etkinlik örneği olarak "Ayrıştırma ve Sınıflandırma" etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik metinde yer alan yapım eklerinin tespit edilerek türettikleri kelimelere göre yerleştirilmesine dayanır.

4.2.7 Atatürk'ten Anılar

4.2.8 Amaçlar ve Kazanımlar

"2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

2.3. Hâl eklerinin işlevlerini kavrar." (MEB, 2006:41)

4.2.9. Etkinlikler

Şekil 17. Atatürk'ten Anılar Konusunun 7. Etkinliği

7.Etkinlik: a. Aşağıdaki metinde boş bırakılan yerleri uygun olan hâl ekleri ile tamamlayınız.

Öğretmenimle okula gelmeden önce anlatacağı dersin hazırlığını yapar dahi sonra okula gelir sınıf..... ders anlatırın.

Bu araba Ahmet'in maddesi almak için evin..... bindiler.

Mine kahvaltıda .... evin dışlarını temizledi.

Yeterince su içmeden önce ... alırken evin dışlarını temizledi.

Karşı karşıma karşı bizi buldun... karşı karşıya.

Kitaplarımı bir kütüphaneye verdim..... okumam için ödünç verdim.

Mehmet okuduğu kitapları... kitaplığına yerini vermişti.

Fatma, paraşütten atarak için tatile... doğru yerlere.

b. Hâl eklerini kullanarak beş cümle yazınız. Daha sonra hâl eklerinin anlamı olarak ilgili açıklama ile eşleştiriniz.

Açıklama

.....

Ayrılma anlamı var.

.....

Yönelme anlamı var.

.....

Bulunma anlamı var.

.....

Belirtme anlamı var.

.....

Yalın hâlde kullanılmış.

İlgili amaç ve kazanıma, TÜDÖP'te "Ne haldeyim" etkinliği örnek olarak verilmiştir (ÖKK, 2005:122). Bu etkinlik cümlede boş bırakılan yerlere uygun hâl eklerinin getirilerek tamamlanmasına dayanmaktadır. ÖKK' de verilen 7. etkinlikte de cümleler verilmiştir. Bu cümlelerde boşluklar bırakılmıştır, uygun hâl ekleriyle

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te "Eşleştirme" ve "Tamamlama" etkinliği örnek olarak verilmiştir (ÖKK, 2005:127). "Tamamlama" etkinliği cümleleri oluşturan kelimelerde bırakılan boşlukların uygun tamlama ekleriyle doldurulmasına dayanır. Oysa ÖKK' de verilen 8. etkinlikte herhangi bir boşluk mevcut değildir. "Eşleştirme" etkinliği ise kelime tabloları içerir, bu tabloda yer alan kelimelerden birbirleriyle ilişkili olanlar eşleştirilir. Ancak ÖKK' de verilen 8. etkinlik bir metnin içinde geçen belirtili ve belirtisiz isim tamlamalarının tabloda ilgili bölüme yerleştirilmesinden ibarettir. Yeni etkinlik örneği olarak "Bul ve Yerleştir" etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik metindeki tamlamaların bulunup tablodaki yerlerine yerleştirilmesine dayanır.

4.2.13. Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması

4.2.14. Amaçlar ve Kazanımlar

"2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

2.5.İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.

2.6. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar."(MEB, 2006:42)

4.2.15. Etkinlikler

Şekil 19. Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması Konusunun 7. Etkinliği

7. Etkinlik: a, Aşağıdaki cümlelerde altı çizili tamlamaları inceleyiniz, Tamlamalardan birinci kelimesi isim olanları pembe kutuya, sıfat olanları turuncu kutuya yazınız.

<u>Öğretmenin gözleri</u> dolu dolu oldu.	1.Kelime	2.Kelime	1.Kelime	2.Kelime
Sıra okulun <u>boyanmasına</u> gelmişti.				
Binanın <u>sıvıları</u> dökülmeye başlamıştı.				
Sarı boya kullanarak okul boyadılar.				
Koca okulda <u>altı kişi</u> kaldılar.				
Annesinin <u>elini</u> tutarak yürüttü.				
Bilgisayarın <u>ekranı</u> göz yorucuydu.				
Annesinin aldığı <u>çizgili gömleği</u> çok beğenmişti.				
<u>Küçük çocuk</u> kitabın içindeki <u>kopmuş sayfayı</u> yapıştırmaya çalıştı.				
İncecik kolları ile o <u>ağır çantayı</u> bir hareketle havaya kaldırdı.				

b, Aşağıdaki tamlamaların türlerini örnektekiler gibi işaretleyiniz.

TAMLAMALAR	SIFAT TAMLAMALARI	İSİM TAMLAMALARI
tıbbiyali öğrenciler		
ağacın altı		X
şehit haberleri		
ikinci kat	X	
temmuz ayının sıcaklığı		
hafif rüzgâr		
panjurlerin çerçeveleri		
ay ışığı		
her gün		
bu teklif		
mavi gözler		

İlgili amaç ve kazanıma “Eşleştirme” etkinliği örnek olarak verilmiştir (ÖKK, 2005:130). ÖKK’ de verilen 7. etkinlik ise tamlamaların ve tamlamaları oluşturan kelimelerin sınıflandırılmasıyla ilgilidir. “Eşleştirme” etkinliğinde olduğu gibi tablolar mevcuttur. Ancak uygun eklerle tamlama kurulması söz konusu değildir. Yeni etkinlik örneği olarak “Tablo Tamamlama” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik tabloların uygun olarak tamamlanmasına dayanır.

4.2.16. Atatürk ve Tarihimiz

4.2.17. Amaçlar ve Kazanımlar

“2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

2.5.İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.

2.6. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.” (MEB, 2006:42)

4.2.18. Etkinlikler

Şekil 20. Atatürk ve Tarihimiz Konusunun 7. Etkinliği

7. Etkinlik: Aşağıdaki paragrafta yer alan isim ve sıfat tamlamalarını bularak tablodaki uygun yerlere yazınız.

Bir hayli zaman geçti; ormandan, ağaçtan söz açmadık. Ama sanıyorum ki yeşile hasret kaldığımız zamanlarda, gözünüzde tüter ormanlar. Yaz gelse de şöyle kendimize çamların altına atılsak ormanın saf havasını reçine kokusunu içimize doldurabilsek ne hoş olurdu. Gerçekten, orman deyince çağıl, çağıl akan dereler, civil civil ötüşen kuşlar, ışıltılı kaynayan pınarlar, nihayet saçlarını yele vermiş çam ağaçları, meşeler, gürgenler düşer hayal aynamıza. Burcu burcu derelerde yankılanan bir müzik, derinden derine sarar benliğimizi. Gözlerimiz, yeşilin cennetinde, naktış naktış renklerden demetler yapar. Vücudumuz da ruhumuz da bütün yorgunluğunu bir çam dibinde ya da bir pınar başında bir anda bırakıverir.

Cemalettin ŞENOCAK

İSİM TAMLAMALARI	
Belirtili İsim Tamlaması	Belirtilsiz İsim Tamlaması
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

SIFAT TAMLAMASI	
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

İlgili amaç ve kazanıma TDP'te verilen etkinlik rnekleri “ Tamamlama, Tasvir etme, Birleştirme ve Eşleştirme” etkinlikleridir (KK, 2005:136). KK' de verilen 7. etkinlik tamlamaların bulunup hangi tamlama grubuna dhil olduğunu belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. “Tamamlama” etkinliği ise cümlelerin içinde boşlukların tamlama ekleriyle doldurulması ile oluşturulan etkinliktir. KK' de yer alan etkinlikte cümlelerde doldurulması gereken boşluklar mevcut değildir. “Tasvir etme” etkinliğinde bir kişi ya da yerin tasviri yapılarak anlatımda kullanılan sıfatların bulunması söz konusudur. KK' de verilen etkinlikte sadece sıfatların değil isim ve sıfat tamlamalarının bulunarak uygun bloklara yazılması söz konusudur. “Birleştirme” etkinliği ise i içe geçmiş tamlamaların kurulmasından ibaret olduğu için KK' de yer alan etkinliğe örnek değildir. “Eşleştirme” etkinliğinde olduğu gibi tabloların mevcut olmasına karşın uygun eklerle tamlama kurulması söz konusu değildir. Burada yeni bir etkinlik rneği olarak “Bul ve Eşleştir” etkinliği düşülebilir. Bu etkinlik metindeki tamlamaların bulunup tablolardaki uygun yerlere yerleştirilmesine dayanır.

4.3. TEMA DUYGULAR VE HAYALLER

4.3.1. Ömür Boyu Mutluluk

4.3.2. Amaçlar Ve Kazanımlar

Bu konuyla ilgili olarak TDP'te verilen amaç ve kazanımlar şu şekildedir:

“1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1.3. Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar.” (MEB, 2006:41)

4.3.4. Meşe İle Saz

4.3.5. Amaçlar ve Kazanımlar

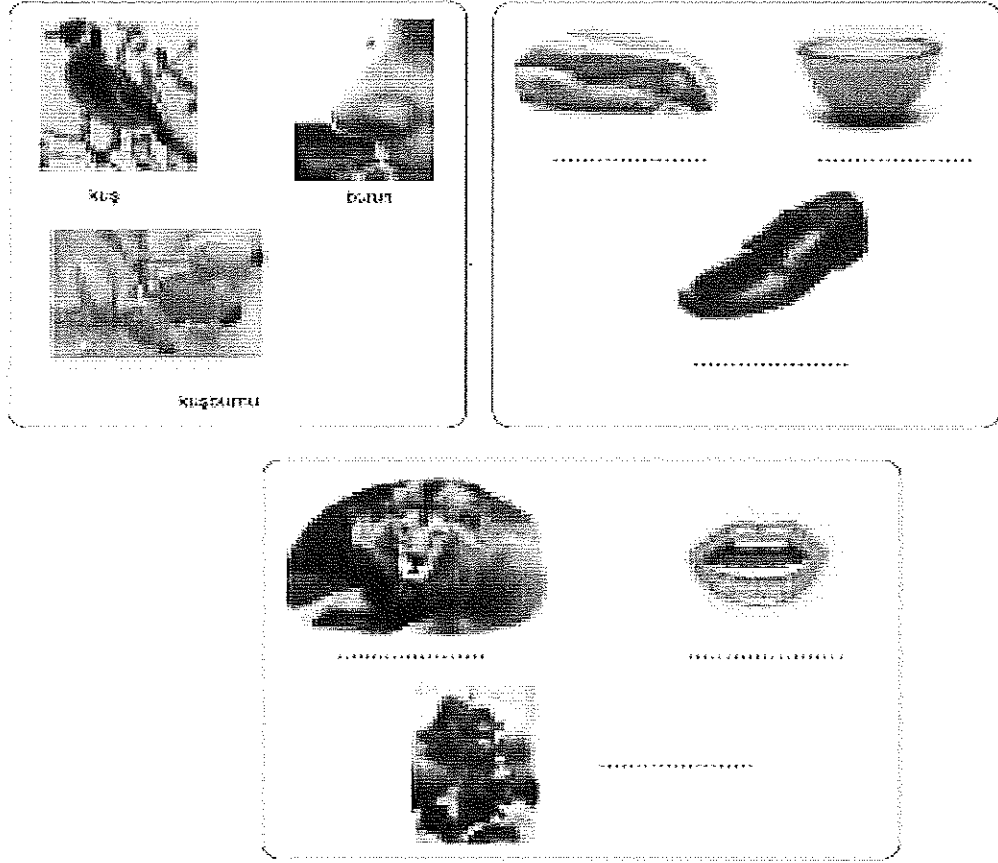
“1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1.6. Birleşik kelimeyi kavrar.” (MEB, 2006:41)

4.3.6. Etkinlikler

Şekil 22. Meşe ile Saz Konusunun 9. Etkinliği

9. Etkinlik: a. Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Kelimeleri örnekler gibi birleştirerek yeni kelimeler oluşturunuz.

b. Örnekteki birleşik kelimeyi oluşturan kuş ve burun kelimeleri ile kuşburun kelimesi arasında anlam ilgisi var mıdır? Açıklayınız.

.....

c. Kurduğunuz birleşik kelimelerle oluşturduğunuz kelimeler arasında anlam ilgisi olup olmadığını açıklayınız.

.....

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği "Birleştirme" etkinliğidir (ÖKK, 2005:158). "Birleştirme" etkinliği verilen farklı kelimelerin eşleştirilerek uygun yöntemlerle birleştirilmesine dayanır. ÖKK' de verilen 9. etkinlik de bu tanıma birebir uymaktadır çünkü resimler halinde verilen kelimelerin eşleştirilip birleştirilmesine dayanmaktadır.

Şekil 23. Meşe ile Saz Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: a, Aşağıdaki 1 ve 2. kutulardan seçeceğimiz kelimelerle birleşik kelimeler oluşturunuz.

1. Kutu		2. Kutu
iki yüz kara yarı ak ateş akar ağır		çap yüzlü ciğer su başı böcek biber yıl
	ikiyüzlü	
yüzyıl		karabiber
	yançap	
ateşböceği	akarsu	akciğer
		ağırbaşı

b, Oluşturduğunuz birleşik kelimeleri birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği "Birleştirme" etkinliğidir (ÖKK, 2005:158). "Birleştirme" etkinliği verilen farklı kelimelerin

eşleştirilerek uygun yöntemlerle birleştirilmesine dayanır. ÖKK' de verilen 10. etkinlik de 9. etkinlik gibi "Birleştirme" etkinliğine örnek olarak hazırlanmıştır.

4.3.7. Çocuk ve Resim

4.3.8. Amaçlar ve Kazanımlar

"1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1.7. Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder." (MEB, 2006:41)

4.3.9. Etkinlikler

Şekil 24. Çocuk ve Resim Konusunun 5. Etkinliği

5. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri uygun yere yazınız.

bilgisayar	çökyat	masaya	koşu	dilek
ağabey	bilgi	ağaçlar	sınıf	esinti
buzdolabı	gözlem	çamur	ıçgüdü	ekin
yakıt	simit	araba	yazık	gözyaşı
kelebek	olmalar	hoşgörü	giyocok	denizaltı
yoçuluk	karu	gezgin	imambayıldı	gökdeleu
kitabım	ada	öğretmen	süpürge	kırmızıbaer
	askı	sözlerden		

Basit Kelimeler	Türemiş Kelimeler	Birleşik Kelimeler
masaya	koşu	bilgisayar
ağaçlar	dilek	çökyat
sınıf	bilgi	ıçgüdü
çamur	esinti	ağabey
simit	ekin	buzdolabı
araba	gözlem	gözyaşı
kelebek	yakıt	hoşgörü
olmalar	yazık	denizaltı
karu	giyocok	gökdeleu
kitabım	yoçuluk	imambayıldı
ada	gezgin	kırmızıbaer
sözlerden	askı	
	süpürge	
	öğretmen	

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP'te örnek olarak verilen etkinlik "Gruplandırma" etkinliğidir (ÖKK, 2005:164). "Gruplandırma" etkinliğinde okunan herhangi bir metinden ya da kitaptan seçilen yirmişer kelime (basit, bileşik ve türemiş) öğrencilerin kendi çizdikleri resimlerin içerisine yazılır. Bu çalışmalardan beğenilenler sınıf veya okul panolarında sergilenir. Bu etkinlik tam bir gruplandırma etkinliği değildir. Seçilen kelimeler vardır ancak resim çizme ya da panoya asma söz konusu değildir. Aksine hazırlanan bir tablo vardır. Kelimelerin uygun yerlere yazılmasına dayanmaktadır.

Şekil 25. Çocuk ve Resim Konusunun 6. Etkinliği

6. Etkinlik: Aşağıdaki kutularda verilen kelimelerden biri bir yönüyle diğerlerinden farklıdır. Farklı olan kelimeyi örnekteki gibi yuvarlak içine alınız.

1. benlik	biberlik	çelik	güzellik
2. toprak	baçak	bardak	saçak
3. kazi	kazak	kazma	kazıtlı
4. uçaksavar	uçurum	uçuruma	uçak
5. yazlık	yazdı	yazıcı	yazı
6. gözele	gözlük	gözlemevi	gözenek
7. hayırcıver	açılmalı	iyimsiz	işveren
8. katır	katran	katkı	kat
9. dalga	dalgakıran	dalgın	dalgıç
10. kıymızı	krigin	kırık	kırıklı
11. satılık	satıcı	satış	satırbaşı
12. seçmen	seçim	seçkin	soçti

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP'te örnek olarak verilen etkinlik "Gruplandırma" etkinliğidir (ÖKK, 2005:164). Ancak ÖKK' de örnek olarak verilen 6. etkinlikte ise böyle bir açıklama bulunmamakla beraber kelimeler hazır olarak verilmiş belli bir sınıflandırmaya göre sıralanmıştır ve sınıflandırma dışında olan kelimenin yuvarlak içine alınmasından oluşmaktadır. TÜDÖP'te verilen diğer etkinliklerden "Farklı olanı bulma" etkinliği ile uyusmaktadır. Kutularda verilen kelimelerden biri bir yönüyle diğerlerinden farklıdır. Bu kelime yuvarlak içine alınır.

4.3.10. Bir Masal Ülkesinde Anadolu

4.3.11. Amaçlar ve Kazanımlar

Bu konunun amaç ve kazanımları TÜDÖP'te şu şekilde geçmektedir:

1.7.Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder ." (MEB, 2006:41)

4.3.12. Etkinlikler

Şekil 26. Bir Masal Ülkesinde Anadolu Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde geçen birleşik kelimeleri bulup altlarını çizin.

- Akdeniz'in sonsuz ufuklarına bakan küçük tepe, bir çiçek omanı idi.
- İlkbaharın tatl rüzgârlarıyla sarhoş olan martılar çığgın narelarla havayı çalıtıyordu.
- Birkaç gün sonra sefere çıkacak olan denizciler hazırlıklarını yapıyorlardı.
- Sevinçler tatilde Uludağ'a gideceklermiş.
- Yağmurdan sonra gökkuşuğu çıktı.
- Öğretmenimiz bugün bizi tiyatroya götürdü.
- Yirmi birinci yüzyılda teknoloji daha çok gelişti.
- Kaan Bey gelecek yıl binbaşı olacak.
- Yiğit geçen hafta anneanesinde kaldı.
- Onur çok sıcakkanlı bir çocuktur.

“Birleştirme” ve “Gruplandırma” etkinlikleri TUDÖP’te yer alan amaç ve kazanımlara verilen etkinlik örnekleridir (ÖKK, 2005:169). ÖKK’ de hazırlanan 10. etkinlik bu etkinliklere örnek değildir. “Gruplandırma1” etkinliğinde olduğu gibi kitaptan kelimeler belirlenmez ve resimleri yapılmaz; ya da “Birleştirme” etkinliğinde olduğu gibi farklı kelimelerin eşleştirilmesi söz konusu değildir. Yeni etkinlik örneği olarak “Gizlenen Kelimeleri Bul” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik cümlelerin içine gizlenmiş olan birleşik kelimelerin bulunmasına dayanır.

Şekil 27. Bir Masal Ülkesinde Anadolu Konusunun 11. Etkinliği

11. Etkinlik: Aşağıdaki tabloda verilen kelimeleri yapı bakımından inceleyip ilgili yere örnekteki gibi (x) işareti koyunuz.

Kelime	Hasit	Türemiş	Birleşik
beyaz	X		
balık	X		
gelgit			X
çağdaş		X	
dikdörtgen			X
arıcı		X	
deniz	X		
güller	X		
sivrisinek			X
evcil		X	
batı		X	
açıköz			X
ölçü		X	
çarıkların	X		
ödevim	X		
ysngin		X	
karayel			X
Eskişehir			X
köy	X		
biçerdöver			X
bilim		X	
sokaklar	X		
silgi		X	

“Birleştirme” ve “Gruplandırma” etkinlikleri TUDÖP’te yer alan amaç ve kazanımlara verilen etkinlik örnekleridir (ÖKK, 2005:169). “Birleştirme”

etkinliğinde ise verilen farklı kelimelerin eşleştirilerek uygun yöntemlerle birleştirilmesine dayanmaktadır. Bu etkinlik ise “Birleştirme” etkinliğine örnek değildir. Okunan kitaplardan bulunan kelimeler söz konusu olmadığı için tam bir “Gruplandırma” etkinliği de değildir; ancak kelimelerin sınıflandırılması açısından “Gruplandırma” etkinliğine yakındır.

4.4 TEMA SEVGİ

4.4.1. Bir Mektup

4.4.2. Amaçlar ve Kazanımlar

“2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

2.1. İsimlerin cümledeki işlevlerini kavrar, isimleri işlevlerine uygun olarak kullanır.” (MEB, 2006:42)

4.4.3. Etkinlikler

Şekil 28. Bir Mektup Konusunun 8. Etkinliği

8. Etkinlik: a. Aşağıda tabloda yer alan isimlerin özelliklerini örnekteki gibi işaretleyiniz.

Kelimeler	Özel	Cins	Teklik	Çokluk	Topluluk	Soyut	Samut
süti		x			x		
eldiven							
çiçekler							
sucu							
şilgi							
denizel							
masalar							
yağlı							
mustafa							
çocuklar							
ses							
rüzgâr							
hamit							
antalyalı							
öğrenciler							
takım							
galatasaraylı							

b. İşaretlediğiniz özel isimlerin doğru yazılışlarını aşağıya yazınız.

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP’te verilen etkinlik örneği “Listeleme” etkinliğidir (ÖKK, 2005:183). “Listeleme” etkinliği özel isimlerle, cins ve topluluk

isimleriyle ilgili kelime listelerinin yapılmasına dayanır. ÖKK' de verilen 11. etkinlik "Listeleme" etkinliğine örnek olarak hazırlanmıştır.

4.4.4. İstanbul Liseli Küçük Hasan

4.4.5. Amaçlar ve Kazanımlar

"2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

2.1. İsimlerin cümledeki işlevlerini kavrar, isimleri işlevlerine uygun olarak kullanır." (MEB, 2006:42)

4.4.6. Etkinlikler

Şekil 29. İstanbul Liseli Küçük Hasan Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: Aşağıdaki metinde geçen isimleri tablodaki uygun yere yazınız.

Bayındır Han'a Gürcistan'dan at, kılıç ve bir de çomak getirdiler. Bayındır Han bu duruma çok üzülür, Dedem Korkut gelerek Bayındır Han'a niçin üzüldüğünü sordu. Bayındır Han söyledi, görelim Han'ım ne söyledi:

- Nasıl üzülmeseyim, her yıl altın akçe gelirdi, baylere yiğitlere paylaştırdık, gönüllerini hoş ederdik. Şimdi bunları nasıl paylaştırayım, dedi.

Dedem Korkut:

- Bunun üçünü de bir yiğide verirsin, o da Oğuz'a bir yurt olur, dedi.

Özel İsim	Cins İsmi	Teklik İsim	Çokluk İsim	Somut İsim	Soyut İsim

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği "Listeleme" etkinliğidir (ÖKK, 2005:190). ÖKK' de hazırlanan 8. etkinlik "Listeleme" etkinliğine uygundur.

4.4.7. Bayrak

4.4.8. Amaçlar ve Kazanımlar

"1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

1.2. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır." (MEB, 2006:42)

yazılır. ÖKK’ de verilen 9. etkinlikte ise altı çizili olan kelimelerin zamir olanlarının işaretlenmesi söz konusudur, bu yüzden “Yerine Koyma” etkinliği ile benzerlik göstermemektedir. TUDÖP’te verilen diğer etkinlik örneklerine de benzememektedir. Yeni etkinlik örneği olarak “Aradığını Bulma” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik cümlelerde altı çizili kelimelerden zamir olanların bulunmasına dayanır.

4.4.10. Eskici

4.4.11. Amaçlar Ve Kazanımlar

“1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

1.2. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.”(MEB, 2006:42)

4.4.12. Etkinlikler

Şekil 32. Eskici Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: Aşağıdaki metni okuyunuz. Altı çizili zamirlerin hangi şahıslar (kimler) yerine kullanıldığını boş bırakılan yere yazınız.

Yusufla uzun süre önce gördüm. O, bana dalgın gözleriyle bakıyor ama beni görmüyordu. Ben ve o, iki arkadaş. Yıllar önce farklı şehirlere taşındığımızda birbirimizden uzun süre haber alamıyacağımız aklımızın ucundan bile geçmemişti. Oysa, yıllar önce bir her gece uğultularını dinlerdik uzgarların, Sabahları erkenden kalkar yeşil tepeye çıkardık. Güneşin doğuşunu sadece onun muhteşem güzelliği içinde seyretmek bize haz verirdi.

Ben ve o, biz iki arkadaş doğaya hep sevgi ile baktık. Doğaya sahip çıkmak onu bir kardeş olarak görmeyi, neredeyse kendimize dava edinmiştik. O, bu davaya yüreğini koymuştu. Çevremizdeki canlılara bir zarar geldiğinde üzülür, onların zarar görmemesi için elimizden geleni yapardık. Çevremizdeki canlılara, doğaya daha şükatli davranmak için kendimizi başkalarının yerine koyar. beraber bu konular üzerinde uzun süre konuşurduk. Çünkü biz ne yaparsak kendimiz için yaptığımızı inardık. O yüzden de nerede bir canlı zor durumda kalsa yardımına koşardık. Bir keresinde yuvadan düşen iki yavru kuşa yardım etmiştik. Bunlar herhâlde uçma sevdasıyla yuvalarından düşmüşler diye düşünmüştük.

Ben bunları düşünürken Yusuf’un dalgın bakışlarının yerini artık sıcak bir gülüş almıştı. Hırla bana doğru gelerek “Sahni Kardeşim” diye seslendi ve beni kucakladı.

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği “Yerine Koyma” dır (ÖKK, 2005:204). “Yerine Koyma” etkinliği zamirlerin yerine karşılıkları isimler yazılmasından ibarettir. ÖKK’ de verilen 10. etkinlikte ise bir metin verilmiştir bu metnin içinde geçen altı çizili olan zamirlerin yerine hangi şahısların kullanıldığı boş bırakılan yere yazılması istendiği için “Yerine Koyma” etkinliğine uygundur.

4.5. TEMA ZAMAN VE MEKÂN

4.5.1. Beypazarı

4.5.2. Amaçlar Ve Kazanımlar

“1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

1.3. Hâl eklerinin işlevlerini kavrar. İsmi hâlleriyle fiiller arasındaki ilişkiye dikkat çekilir).

1.4. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar. ” (MEB, 2006:42)

4.5.3. Etkinlikler

Şekil 33. Beypazarı Konusunun 12. Etkinliği

12. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Altı çizili ekin yandaki hangi kelimeyle ilgili olduğunu belirleyiniz. Bunları eşleştiriniz.

Saatin kaç?	bizim
Arkadaşlarınız geldi mi?	benim
Silgisi yere düştü.	senin
Hikâyesenimiz çok güzel.	onun
Cüzdanım kayboldu.	sizin
Bardakları sütle doluydu.	onların

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği “Şema Oluşturma” dır(ÖKK, 2005:219). “Şema Oluşturma” hal ekleriyle ilgili şemaların oluşturulmasına dayanır. ÖKK’ de verilen 12. etkinlik altı çizili ekin hangi kelime ile ilgili olduğunu belirlemeye yöneliktir. Şemalar içermesi açısından “Şema Oluşturma” etkinliğine yakındır. Ancak şema hazır olarak verilmiştir, yalnızca eşleştirme yapılması istenmektedir.

Şekil 34. Beypazarı Konusunun 13. Etkinliği

13.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere kutucuklardaki iyelik eklerinden uygun olanları getiriniz

Senin becerisi... da çok iyi dedi almıyormuş.	-imiz
Babamın evim... bu iş konusunda çalıştıracaktım.	-n
Öğretmenimizin düşünceleri benim düşünceler... ile aynıydı.	-iniz
Bizim sınıf ...bilgi yarışmasında birinci oldu.	-im
Çok teşekkür ederim sizin yardımı... olmasaydı bu işi yapamazdık.	-i
Kütüphanemizde onun kitab... olmasaydı bu işi yapamazdık.	-eri

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te verilen etkinlik örneği “Boşluk Doldurma”dır (ÖKK, 2005:219). “Boşluk Doldurma” etkinliği cümlelerde verilen boşlukların uygun iyelik ekleriyle doldurulmasına dayanır. ÖKK’ de verilen 13. etkinlikte de cümlelerde cümlede boş bırakılan yerlere kutucuk içine yer alan iyelik eklerinden uygun eklerinin getirilmesi söz konusu olduğu için “Boşluk Doldurma” etkinliğine yakındır.

Şekil 35. Beypazarı Konusunun 14. Etkinliği

14.Etkinlik: Aşağıdaki altı çizili eklerden hangisinin iyelik hangisinin hâl eki olduğunu bulup yanlarına yazınız.

Ev <u>gördüm</u> , (<u>hâl eki</u>)
Ev <u>güzelmiş</u> , (<u>yağık eki</u>)
<u>Yazın</u> oldukça beğenilmişti. (<u>yağık eki</u>)
Toplantıdan <u>ilk</u> ayrılan o oldu. (<u>hâl eki</u>)
Kavanoza <u>rengrareng</u> kır çiçekleri yerleştirilmişti. (<u>hâl eki</u>)
Kitapları <u>masanın</u> üzerinde düzce katıyordu. (<u>yağık eki</u>)

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te etkinlik örneği olarak “Boşluk Doldurma” etkinliği verilmiştir (ÖKK, 2005:219). ÖKK’ de verilen 14. etkinlikte cümlelerde boşluk bulunmadığı için bu etkinliğe örnek değildir. “Farklı olanı bulma” etkinliğine daha yakındır. Ancak “Farklı olanı bulma” etkinliğinde cümlede geçen altı çizili kelimelerin yapım ya da çekim eki olma durumlarına bakılır. Burada ise iyelik ya da hâl eki olma durumlarına bakılmaktadır. “Farklı olanı bulma” etkinliğinin tanımı “Altı çizili eklerden farklı olan bulunur.” şeklinde genişletilirse bu etkinlik için uygun olabilecektir.

4.5.4. Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu?

4.5.5. Amaçlar ve Kazanımlar

“1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

1.3. Hâl eklerinin işlevlerini kavrar.

1.4. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar. “(MEB, 2006:42)

4.5.6. Etkinlikler

Şekil 36. Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu? Konusunun 9. Etkinliği

9. Etkinlik: Metindeki boşluklara isim hâl eklerinden uygun olanları getiriniz.

- Kızımı yalnız bir saatla veredilirsin. İki ..... iki yıllık bir süre tanıyorsun.
Bulduğuna kız ..... güzel ..... çabucak. Kendi alan tarında çalışacak kızlarca....
bir karamın biriktireceksin. İki yıl sonra kızlarca ..... yüz altınla döneren o kızlar kızlarla
kızlarca.

İçerisi ..... bir yıla kadar ..... bir çaba ..... uğrusun. İçerisi ..... parçası .....
gösteren bir çaba ..... elin ..... değişik bir ayra görürsün. Ne iş ..... yaradığın ayra.

Satıcı

- Her bir bu ayra ..... bakarsın dilerim ..... göre çok uzak yerler .. olup biten ..... görürsün.
demiş.

Deliktarlı ayra ..... ister almak isteri ..... kızılmış. Her biri ..... ayra. Satıcı 'yüz altın'
demiş. Her biri ..... her bir ayra, biriktirdiği yüz altın ..... ayra. Her biri ..... ister almak.

Birlikte her ..... biriktirdi. Göz ayra kızılmıştı. Her biri ..... ayra. Her biri ..... ayra.
gösteren. Her biri ..... ayra ..... ayra. Her biri ..... ayra. Her biri ..... ayra.
zayıflığını. Her biri ..... ayra.

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te “Ne Haldeyim?” etkinliği örnek olarak verilmiştir (ÖKK, 2005:227). “Ne Haldeyim?” etkinliğinde cümledeki boşlukların uygun hâl ekleriyle doldurulması söz konusudur. ÖKK’ de verilen 9. etkinlikte de metni oluşturan cümlelerdeki boşlukların uygun hâl ekleriyle tamamlanması istenmektedir dolayısıyla “Ne Haldeyim?” etkinliğine uymaktadır.

Şekil 37. Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu? Konusunun 10. Etkinliği

10.Etkinlik: Aşağıdaki metinde iyelik eki almış kelimeleri belirleyiniz. Kelimelere getirilen iyelik eklerinin hangi şahsa göre çekimlendiğini aşağıdaki yutlere yazınız.

Akşam göçmem bize misafir geleceğini söyledi. Kız kardeşimle nasıl sevindiğimi anlatamam. Biz de misafir demek gençlik demektir. Annenin "Alışverişe babanız ile siz de giderseniz iyi olur," dedi. Babam ile arabaya bindik. Bebam "Kız kardeşin nerede kaldı Ömer?" dedi. "Birazdan gelir baba," dedim. Bu sırada komşumuz Hüseyin Amca evinden çıkıyordu. Telafisimizden bize misafir geleceğini o da anlamıştı. Hüseyin Amca evini yeni almıştı. Hüseyin Amca'mıza ve çocuklarına çok kısa zamanda alışmıştık.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP'te "Boşluk Doldurma" etkinliği örnek olarak verilmiştir (ÖKK, 2005:227). "Boşluk Doldurma" etkinliği cümledeki boşlukların uygun iyelik ekleriyle doldurulmasına dayanır. ÖKK' de verilen 10. etkinlik ise iyelik eki almış kelimelerin belirlenmesi ve bunların hangi şahsa göre çekimlendiğinin yazılması söz konusudur. Bu yüzden "Boşluk Doldurma" etkinliğine benzememektedir. TÜDÖP'te yer alan diğer etkinlik örnekleriyle de örtüşmemektedir. Yeni etkinlik örneği olarak "Kimin nesi?" etkinliği düşünülebilir. "Kimin Nesi?" etkinliğinde iyelik eklerinin hangi şahsa göre çekimlendiği belirlenir.

Şekil 38. Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu? Konusunun 11. Etkinliği

11. Etkinlik: Aşağıdaki bulmacayı çözünüz. Numaralandırılmış harfleri kutulara yazıp şifreyi bulunuz.

1	Ç	İ	Ç	E	Ş	İ			
2	A	Ğ	A	Ç	İ	A	R	İ	N
3	N	İ	N	İ	S	İ			
4	T	O	K	A	N	İ	Z		
5	A	B	A	B	A	D	A		
6	O	K	U	L	D	A	N		
7	K	İ	T	A	B	İ	N		
8	H	İ	K	A	Y	E	Y	E	
9	S	A	Ç	İ	N				
10	Ş	E	K	E	R	İ	M	İ	Z

1. Çiçek kelimesinin belirtme hâli
2. Ağaçlar kelimesinin 1. teklik kişi iyelik eki almış şekli
3. Nino kelimesinin 3. teklik kişi iyelik eki almış şekli
4. Toka kelimesinin 2. çokluk kişi iyelik eki almış şekli
5. Araba kelimesinin bulunma hâli
6. Okul kelimesinin ayrılma hâli
7. Kitap kelimesinin 2. teklik kişi iyelik eki almış şekli
8. Hükûye kelimesinin yönelme hâli
9. Saç kelimesinin 2. teklik kişi iyelik eki almış şekli
10. Şeker kelimesinin 1. çokluk kişi iyelik eki almış şekli

Ç	A	L	İ	Ş	A	N
1	2	3	4	5	6	7

K	A	Z	A	N	İ	R
8	9	10	11	12	13	14

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te “Boşluk Doldurma, Şema Oluşturma, Ne Haldeyim” etkinlikleri örnek olarak verilmiştir (ÖKK, 2005:227). ÖKK’ de verilen 11. etkinlik ise bulmaca olduğu için TÜDÖP’te verilen etkinlik örneklerine uymamaktadır. Yeni bir etkinlik örneği olarak “Bulmaca” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik numaralandırılmış harfleri kutucuklara yazıp şifreyi bulmaya dayanır.

4.5.7. Anadolu'da Bahar

4.5.8. Amaçlar ve Kazanımlar

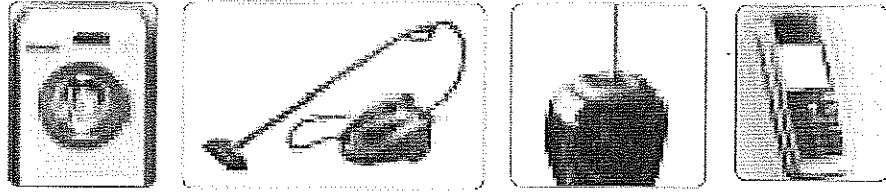
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

2.5. İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.

4.5.9. Etkinlikler

Şekil 39. Anadolu'da Bahar Konusunun 7. Etkinliği

7. Etkinlik: a. Resimlerde gördüğünüz varlıkları isimlendiriniz.

b. Varlıkları isimlendirirken her bir varlık için kaç kelime kullandınız? Niçin?

.....

.....

.....

.....

.....

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örnekleri "Eşleştirme ve Tamamlama" etkinlikleridir (ÖKK, 2005:233). "Eşleştirme" etkinliğinde kelime tabloları ve bu tablolara birbirleriyle ilişkili olan kelimelerin eşleştirilip uygun eklerle tamlamalar kurulması söz konusudur. Ancak ÖKK' de verilen 7. etkinlikte tablolar yerine resimler kullanılmıştır. Bu yüzden "Eşleştirme etkinliğine yakın değildir. Aynı şekilde "Tamamlama" etkinliğinde de cümlelerde bırakılan boşlukların uygun tamlama ekleriyle doldurulması söz konusudur ve 7. etkinlikte cümleler olmadığı için bu etkinlikle de uyumsuzdur. TUDÖP'te verilen diğer etkinliklere de yakın değildir. Yeni etkinlik örneği olarak "İsimplendirme" etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlikte resimlerde görülen varlıklar isimlendirilir. Verilen isimlerde kaç kelime kullanıldığı ve niçin bu şekilde kullanıldığı bulunur.

Şekil 40. Anadolu'da Bahar Konusunun 8. Etkinliği

8. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde geçen isim tamlamalarını bulup tamlayan ve tamlananlarını belirtiniz.

Türkçe dersinde yazım kılavuzunu kullanıyoruz,
tamlayan tamlanan tamlayan tamlanan

*Bahar geldiğinde nisan yağmurları toprağı besler.

*Kar taneleri ağaçları dantel gibi örtüyordu.

*Son günlerde suyun rengi de bozuldu.

*Kelebeklerin kanatları ile mutluluk gönderiyorum size.

*Bahçemizdeki ağacın yaprakları bu sene erken döküldü.

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te etkinlik örneği olarak "Eşleştirme ve Tamamlama" etkinlikleri verilmiştir (ÖKK, 2005:233). "Tamamlama" etkinliğinde cümleyi oluşturan kelimelerde boşluklar bırakılmıştır ve bu boşluklara uygun tamlama ekleri getirilir. ÖKK' de verilen 8. etkinlikte cümlelerin içinde boşluk bulunmadığı için "Tamamlama" etkinliği değildir. "Eşleştirme" etkinliğinde de hazırlanan kelime tabloları vardır ve birbirleriyle ilişkili olan kelimeler eşleştirilir. 8. etkinlikte ise tablo mevcut değildir. Cümlelerde geçen isim tamlamalarının bulunup tamlayan ve tamlananların bulunması istenmektedir. TUDÖP'te yer alan diğer etkinliklere de benzememektedir. Yeni etkinlik örneği olarak "Tamlama- Ayırma" etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik cümlede geçen isim tamlamalarını bulma ve tamlayanı tamlananı belirtmeye dayanır.

Şekil 41. Anadolu'da Bahar Konusunun 9. Etkinliği

9. Etkinlik:

Tarla kenarı dikenli tellerle çevrilmişti
Tarlaların kenarı dikenli tellerle çevrilmişti.

- Yukarıda cümlelerde geçen isim tamlamalarını bulup altlarını çiziniz.
- Bu cümlelerde geçen isim tamlamaları arasında ne fark buluyorsunuz?

.....
.....

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te etkinlik örneği olarak "Eşleştirme ve Tamamlama" etkinlikleri verilmiştir (ÖKK, 2005:233). ÖKK' de verilen 9. etkinlikte ise cümleler verilmiş ve cümlelerde geçen isim tamlamalarının bulunup altlarının çizilmesi istenmektedir. Buna ek olarak bu isim tamlamalarının arasında ne fark olduğunun belirlenmesi söz konusudur. "Eşleştirme" etkinliğinde olduğu gibi tablo

yoktur. “Tamamlama” etkinliğindeki gibi cümlelerde boşluklar söz konusu değildir. 9. etkinlik TÜDÖP’te verilen diğer etkinlik örneklerinden olan “Farklı olanı bulma” etkinliğine daha yakındır. “Farklı olanı bulma” etkinliğinde de altı çizili olan ekler verilir ve farklı olanın belirlenmesi istenir. 9. etkinlikte de tamlamaların farkı istenmektedir bu yüzden “Farklı olanı bulma” etkinliğine yakındır.

Şekil 42. Anadolu’da Bahar Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: Aşağıda harf bulmacasının içerisinde bir cümle gizlidir. Bu cümleyi bulmak için isim tamlamalarını belirlemeniz gerekiyor. İsim tamlamalarını belirlerken belirli isim tamlamalarını mavimsiz belatisiz isim tamlamalarını ise kırmızıya boyayınız. Daha sonra kalan harfleri aşağıdaki kutuların içine yazınız.

I	S	D	U	V	A	R	I	N	B	O	Y	A	S	I	I	M
T	A	M	L	K	A	L	P	A	Ğ	R	I	S	I	A	M	A
S	K	A	P	I	K	O	L	U	I	I	K	I	I	S	M	I
N	B	I	S	U	D	A	L	G	A	S	I	R	A	R	A	Y
A	K	I	T	A	B	I	N	K	A	P	A	Ğ	I	G	E	L
D	U	V	A	R	S	A	A	T	I	M	E	S	I	N	D	E
Y	A	Z	I	M	A	K	I	N	E	S	I	N	O	L	U	Ş
U	K	A	L	E	M	I	N	U	C	U	R	I	K	I	I	S
I	M	D	B	O	Y	A	N	I	N	R	E	N	G	I	E	N
Ş	I	I	R	I	N	T	E	M	A	S	I	B	I	R	I	M
U	T	L	A	F	I	S	T	I	K	Y	E	Ş	I	L	I	K
S	A	A	T	I	N	C	A	M	I	A	E	K	A	L	I	H

I S I M T A M L A M A S I I K I I S M I N B I R A R A Y A

G E L M E S I N D E N O L U Ş U R

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te etkinlik örneği olarak “Eşleştirme ve Tamamlama” etkinlikleri verilmiştir (ÖKK, 2005:233). Eşleştirme” etkinliğinde olduğu gibi tablo yoktur. “Tamamlama” etkinliğindeki gibi cümlelerde boşluklar söz konusu değildir. Yeni bir etkinlik örneği olarak “Kelime Avı” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik kutucuklara yerleştirilmiş isim tamlamaları bulma ve kalan harfleri kutulara yerleştirmeye dayanır.

4.5.10. Zamanı Kazanmak Veya Kaybetmek

4.5.11. Amaçlar ve Kazanımlar

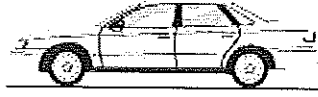
“2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

2.7. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır” (MEB, 2006:42).

4.5.12. Etkinlikler

Şekil 43. Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek Konusunun 5. Etkinliği

5.Etkinlik: a. Aşağıdaki soruları kutu içinde verilmiş cümlelere göre cevaplayınız.

Arabayı gördün mü?
Kırmızı arabayı gördün mü?

• “Kırmızı” kelimesinin cümleye kattığı anlam nedir?

• “Kırmızı” kelimesi hangi varlığa ait bir özelliği belirtmektedir?

b. Aşağıdaki soruları kutu içinde verilmiş cümlelere göre cevaplayınız.

Pencerenin önüne kuş kondu,
Pencerenin önüne iki kuş kondu.

• “İki” kelimesinin cümleye kattığı anlam nedir?

• “İki” sayısı hangi varlığın sayısını belirtmektedir?

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP’te verilen etkinlik örneği “Tasvir Etme ve Birleştirme” etkinlikleridir (ÖKK, 2005:239). “Tasvir Etme” etkinliğinde bir yerin veya kişinin tasvir edilmesi söz konusuudur. ÖKK’ de verilen 5. etkinlikte ise resimler, resimlerin yanında kutucuk içinde cümleler, cümlelerin yanında sorular bulunmaktadır. Bu soruların cümlelere göre cevaplandırılması istenmektedir. Bu etkinlik edat ve bağlaçlarla ilgili değildir. Bu yüzden “Nereye” etkinliğine benzememektedir. “Birleştirme” etkinliği çeşitli isim ve sıfatlarla iç içe geçmiş tamlamaların kurulmasına dayanır. ÖKK’ de verilen 5. etkinlikte böyle bir dönüştürme söz konusu değildir. Sıfatların cümleye kattıkları anlamları buldurmaya

yönelik olarak hazırlanan bir etkinliktir. Yeni etkinlik örneği olarak “Anlamı bulma” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik, sıfatların cümlelere kattıkları anlamaların bulunmasına dayanır.

Şekil 44. Zamana Kazanmak veya Kaybetmek Konusunun 6. Etkinliği

6. Etkinlik: Aşağıdaki altı çizili sıfatlara dikkat ediniz, Yay ayraç içinde verilen kelimeleri sıfat görevinde kullanarak cümleler kurunuz.

- a. Masanın üstünden kırmızı kalemı verir misin?
..... (mavi)
- b. Güzel gözleri etrafa neşe saçıyordu.
..... (sevimli)
- c. Boş gün oldu ama hâlâ aramadı.
..... (yed.)
- ç. Kardeşin hangi okulda okuyor?
..... (kaçıncı)
- d. Bazı oyuncaklarını hâlâ saklıyorum.
..... (birkaç)
- e. Şu daldaki elmaya uzanır misin?
..... (bu)

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te “Boşluk Doldurma” ve “Dönüştürme” etkinlikleri örnek olarak verilmiştir (ÖKK, 2005:239). ÖKK’ de hazırlanan 6. etkinlik içinde altı çizili sıfatlar bulunan cümleler vardır. Bu cümlelerin karşılıklarına içerdikleri sıfatlardan yay ayraçlar içinde farklı sıfatlar bulunmaktadır. Bu yay ayraç içinde verilen sıfatlarla yeni cümleler kurulması istenmektedir. “Boşluk Doldurma” etkinliğinde olduğu gibi cümlelerde boşluklar yoktur ve bu yüzden benzememektedir. “Dönüştürme” etkinliğinde 9. etkinlikte olduğu gibi sıfatların değiştirilmesi söz konusudur ancak “Dönüştürme” etkinliğini iki aşamalı sayarsak sıfatların değiştirilmesi ilk aşama, zamire dönüştürülmesi ikinci aşamadır. Bu yüzden ilk aşamaya yakındır ancak iki aşamasına benzememektedir. Yeni etkinlik örneği olarak “Değiştirme” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik cümlede yer alan sıfatlar belirlenen farklı sıfatlarla değiştirilmesine dayanır.

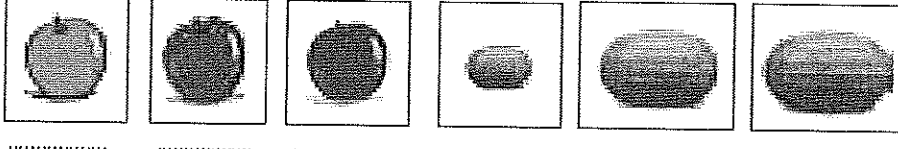

Şekil 45. Zamana Kazanmak veya Kaybetmek Konusunun 7. Etkinliği

7.Etkinlik:

a. Sıfatları uygun resimlerin altına yazınız.

Kıpkırmızı, kırmızı, kırmızimsı, büyük mü büyük, büyükçe, büyük

b. Sıfatları yazarken varlıkların neyine dikkat ettiniz?

.....

.....

.....

.....

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te verilen etkinlik örneği “Dönüştürme” ve “Boşluk Doldurma” etkinlikleridir (ÖKK, 2005:239). “Dönüştürme” etkinliğinde verilen sıfatların değiştirilerek zamirlere dönüştürülmesi esastır. “Boşluk Doldurma” etkinliği ise cümlede bırakılan boşlukların uygun edat ve bağlaçlarla doldurulmasına dayanır. ÖKK’ de verilen 7. etkinlikte ise resimlerin altına uygun sıfatların yazılması söz konusudur. Bu yüzden TÜDÖP’te verilen hiçbir etkinlik örneğine benzememektedir. Yeni etkinlik örneği olarak “Resimleri betimle” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik, sıfatların uygun resimlerin altına yazılmasına ve açıklamasına dayanır.

4.6. TEMA DOĞA VE EVREN

4.6.1. Mavisini Yitirmiş Yaşamak

4.6.2. Amaçlar ve Kazanımlar

“2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

2.7. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.”(MEB, 2006:42)

4.6.3. Etkinlikler

Şekil 46. Mavisini Yitirmiş Yaşamak Konusunun 9. Etkinliği

9. Etkinlik: a. Aşağıdaki cümlelerde sıfatları bularak altlarını çiziniz.

Yemyeşil ormanın ağaçları arasından aşılın taştı yoldan geçtik.

Küçük fidanlar burada bir yıl önceki orman yangınına hatırlatıyordu.

Sıcak havalar yüzünden köyün çayı kurumuş.

Birkaç hafta önce yaşlı meşe ağacı altında piknik yapmıştık.

Yüksek kayaların üstünden dalgalı denizi seyretmişsin.

b. Bu sıfatları çıkardığımızda cümlelerin anlamları nasıl bir değışikliğe uğruyor? Neden?

.....

.....

.....

c. Bu kelimelerin isimlerinin önlerine geldiğinde anlamlarında nasıl bir değışiklik oluyor? Yazınız.

.....

Şekil 47. Mavisini Yitirmiş Yaşamak Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde sıfat tanımlamaları bulup altlarını çiziniz.

Uçsuz bucaksız bir mucizedir gökyüzü mavisi.

Renkli bir bahar aydınlığı.

Mavinin en koyusu şehzeli ve evcil olanı boncuk mavisidir.

Mavi tüm renklere can üfleyen yarımaz çocuk yaşamın rengi.

Bulutsuz gökyüzü rengi.

Gökdelelerin penceresinden sızacak bir tutam mavilik için nejer vermeyiz?

Şehirlenin gözlerine mavi ışıklar, yüzlerine gülmeye doğmuyor.

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği "Tasvir etme" dir (ÖKK, 2005:254). Tasvir etme etkinliğinin tanımında bir yerin tasviri ve anlatımda kullanılan sıfatların altlarının çizilmesi söz konusudur. ÖKK' de verilen 9. ve 10. etkinlik örnekleri de bu tanımla birebir örtüşmektedir. Çünkü cümleler halinde verilen tasvirlerde geçen sıfatların bulunması söz konusudur.

4.6.4. Kırkikindiler

4.6.5. Amaçlar ve Kazanımlar

“2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

2.8. Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır.” (MEB, 2006:42)

4.6.6. Etkinlikler

Şekil 48. Kırkikindiler Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: a. Aşağı çizili kelimeler cümleye nasıl bir anlam katmıştır?

Yaz gelse de şöyle kendimizi çamların altına atabilsek,

Yaşlılar yarım asır ötesine inecekler aradıklarını bulmak için,

Evet orman küstü bize,

Toprak diye ne sünükleyip getirebilir,

Ama sanıyorum ki yeşil hasret kaldığımız kişi ortasında gözünüzde tütüyordu ormanlar,

Orman gidince sadece su mudur beraberinde giden?

Bir sünger gibi emer suyu orman toprağı.

Yoksa en değerli varlığımız olan toprağı da beraber mi sünükler götürür,

b. Bu kelimeleri çıkardığımızda cümlelerin anlamı değişiyor mu? Neden?

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örnekleri "Şema Oluşturma, Cümle Tamamlama, Boşluk Doldurma" dır (ÖKK, 2005:258). "Şema Oluşturma" etkinliğinde hem edat hem de bağlaç olan kelimeler şemayla ifade edilirken ÖKK' de verilen 10. etkinlikte böyle bir şema bulunmamaktadır. "Cümle Tamamlama" etkinliğinde edatlar kullanılarak cümlelerin tamamlanması söz konusuysen ÖKK' de verilen 10 etkinlikte cümleler tamamlanmış şekilde verilmiştir. "Boşluk Doldurma" etkinliğinde boşlukların uygun edat ve bağlaçlarla doldurulması söz konusuysen 10. etkinlikte cümleler boşluksuz verilmiştir. TUDÖP'te verilen diğer etkinliklere de uymamaktadır. Yeni etkinlik örneği olarak "Kim neyi anlatıyor?" etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik edat, bağlaç ve ünlemlerin cümleye nasıl bir anlam kattığı bulunmasına dayanır.

Şekil 49. Kırkikindiler Konusunun 11. Etkinliği

11. Etkinlik: a. Aşağıdaki cümleleri ifade ettikleri duygularla eşleştiriniz.

Cümleler	Duygular
Aa yaşasın bayramda köye gideceğiz!	özlem
Eyyah bir oman daha yok oldu!	korku
Ah şimdi bizim oralarda çiçekler açmıştırl!	üzüntü
Aaaayyy yüreğim ağzıma geldi!	sevinc

b. Bu duyguları cümlelere kazandıran kelimeleri yazınız.

.....
.....
.....
.....

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örnekleri "Şema Oluşturma, Cümle Tamamlama, Boşluk Doldurma ve Eşleştirme" dir (ÖKK, 2005:258). "Eşleştirme" etkinliğinde, ÖKK' de verilen 10. etkinlikte olduğu gibi cümlelerin ifade ettikleri anlamların bulunması istenmektedir. Bu yüzden TUDÖP'te verilen "Eşleştirme" etkinliği ile örtüşmektedir.

Şekil 50. Kırkikindiler Konusunun 12. Etkinliği

12.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde yer alan edat, bağlaç ve ünlemlerin altlarını çiziniz.

- Şimdi ise orman bizden uzaklaştı su da ondan ayrılmadı.
- Orman sadece suyumuzun kaynağı değil toprağımızın da koruyucusudur.
- Bir sünger gibi emer suyu orman toprağı.
- Varlığımızı yoğunluğu bu vatanı canlatılmak için harcamalıyız.
- Eyvah topraklarımız akıp gidiyor!

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örnekleri İlgili “Şema Oluşturma, Cümle Tamamlama, Boşluk Doldurma” dır (ÖKK, 2005:258). “Şema Oluşturma” etkinliği hem edat hem de bağlaç olan kelimelerin bir şemayla ifade edilmesine dayanır. ÖKK’ de verilen 12. etkinlikte ise edat, bağlaç ve ünlemlerin altlarının çizilmesi söz konusudur. “Cümle Tamamlama” etkinliği cümlelerdeki boşlukların edatlarla doldurulmasına dayanır. ÖKK’ de verilen 12. etkinlikte ise cümlelerde boşluklar bulunmamaktadır. “Boşluk Doldurma” etkinliğinde ise cümlelerdeki boşlukların uygun edat ve bağlaçlarla doldurulması söz konusudur. ÖKK’ de verilen 12. etkinlikte ise edat, bağlaç ve ünlemlerin altlarının çizilmesi istenmektedir. TUDÖP'te yer alan diğer etkinliklere de benzememektedir. Yeni etkinlik örneği olarak “Bul, Altını Çiz” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik cümlede geçen ünlem, edat ve bağlaçlar bulunup altlarının çizilmesine dayanır.

Şekil 51. Kırkikindiler Konusunun 13. Etkinliği

13.Etkinlik: Aşağıdaki edat, bağlaç ve ünlemleri işlevlerine uygun birer cümlede kullanınız.

eyvah, yalnız, ki, fakat, için, ve

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örneği “Şema Oluşturma, Cümle Tamamlama, Boşluk Doldurma” etkinlikleridir (ÖKK, 2005:258). ÖKK’ de verilen 13. etkinlikte edat bağlaç ve ünlemler verilmiştir bu kelimelerin kullanıldığı

cümleler kurulması istenmektedir. Bu yüzden “Eşleştirme etkinliğinde olduğu gibi tablolar; “Cümle Tamamlama ve Boşluk Doldurma” etkinliğinde olduğu gibi boşluklar yoktur. Diğer etkinlik örnekleriyle de uyuşmamaktadır. Yeni etkinlik örneği olarak “Cümle Oluşturma” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik verilen edat, bağlaç ve ünlemleri kullanarak cümleler kurulmasına dayanır.

4.6.7. Orman Küstü Bize

4.6.8. Amaçlar ve Kazanımlar

“2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

2.9. Kelimeleri cümlelerde farklı görevlerde kullanır.” (MEB, 2006:42)

4.6.9. Etkinlikler

Şekil 52. Orman Küstü Bize Konusunun 11. Etkinliği

11. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri yay ayrıç içinde belirtilen görevde kullanınız.

güzel	(isim)
güzel	(sifat)
birkaç	(zamlı)
birkaç	(sifat)
açık	(isim)
açık	(sifat)
ne	(edat)
ne	(sifat)
ne	(zamlı)

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP’te verilen etkinlik örneği yoktur. Hiçbir etkinlik örneği bu amaç ve kazanımla ilişkilendirilmemiştir. Yeni etkinlik örneği olarak: “Görevimiz Türlerimiz” etkinliği düşünülebilir. Bu etkinlik verilen kelimeler belirtilen görevlerde kullanılmasına ve örnek cümleler kurma esasına dayanır.

Şekil 53. Orman Küstü Bize Konusunun 12. Etkinliği

12.Etkinlik: Altı çizili kelimelerin kullanıldığı göreve göre cümleleri kelime türleriyle eşleştiriniz.

Cümleler	Kelime türleri
<u>Kötüler</u> hiç bir yerde sevilmazler.	sıfat
<u>Kim</u> insanlar dost canlısıdırler.	zamir
<u>Kendi</u> başına tiyatroya gitmiş.	edat
Gece sabaha <u>kad</u> ar kar yağmış.	isim
<u>Hangi</u> okul okullar arası bilgi yarışmasında birinci oldu?	sıfat
Babam <u>kendisinin</u> izin almadığım için çok kızdı.	sıfat
Kıta <u>ta</u> ki <u>şu</u> konuyu araştırmam gerekiyor.	zamir
	sıfat

İlgili amaç ve kazanıma TÜDÖP’te verilen etkinlik örneği yoktur. Diğer etkinlik örneklerinden de “Eşleştirme” ye benzemektedir. “Eşleştirme” etkinliğinde cümlelerle ifade ettikleri anlamlar eşleştirilir. ÖKK’ de verilen 12. etkinlik ise cümlelerde geçen altı çizili kelimeler türleriyle eşleştirilir.

4.6.10. Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor

4.6.11. Amaçlar ve Kazanımlar

“2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

2.7. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.

2.8. Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır.” (MEB, 2006:42)

4.6.12. Etkinlikler

Şekil 54. Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor Konusunun 9. Etkinliği

9.Etkinlik: Aşağıdaki metnin kolime türlerine örnekler bularak çavallara yazınız.

Özge, o sabah her zamankinden daha erken uyanı. Çok heyecanlıydı. Çünkü bugün okulun ilk günüydü. Üstelik bu yıl altıncı sınıfa gidecekti. Elini, yüzünü yıkadı; dişlerini fırçaladı. Okul kıyafetlerini giydi. Bu yıl okul kıyafeti de değişmişti. Bugüne kadar hep önlük giymişti. Şimdi ise forma giyyordu. Bordo ceket, kareli göl etek, beyaz gömlek, bordo kravat. Ne de güzel olmuştu Özge. Annesinin içlerinden kendisine seslendiğini duydu.:

-Özge, kızım! Hadi kalk. okula geç kalacaksın!

-Ben çoktan kalktım anne, üstümü bile giydim.

- Saatin sesine mi uyandın?

- Hayır anneciğim, kendim uyandım.

Özge annesi banyodayken mutfağa girdi. ocağa çay suyunu koydu. Annesi bunu görünce çok şaşkırdı:

- Kızım bu ne acele!

- Anneciğim, bugün okulun ilk günü. Okulumu çok özledim. Bir an evvel okulumu arkadaşlarıma kavuşmak istiyorum. Sen de okulun ilk günlerinde heyecanlanmaz mıydın?

Annesi gülümseyerek başını salladı ve ekledi:

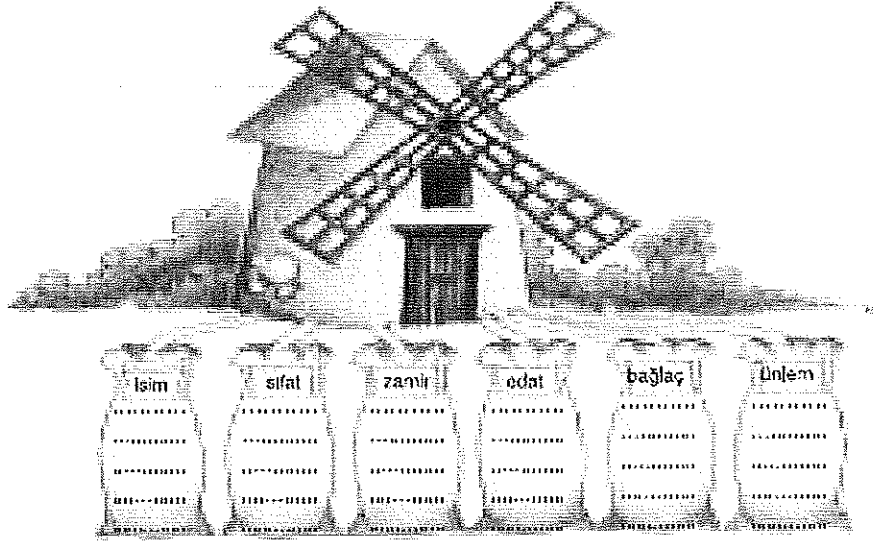
- Söyle bakalım, kahvaltıda ne istersin!

- Senin yumurtalı ekmeğine bayılıyorum anne, Ne olur ondan yapsana!

- Ben yumurtalı ekmekleri hazırlarken sen de abla ile tabanı uyandır o hâlede, tartam mı?

-Tamam anne,

Ailece kahvaltı odasına sonra Özge odasına girdi. Geçen yıl bitmemiş defterlerinden birini seçti ve çantasına koydu. Eee, ne de olsa okulun ilk gününde öğretmenleri alacakları defter, kitap ve diğer araç gereci yazdıracaklardı. Hepsi de aklında tutmak zor olardı. Aile birliğiyle vedaştikten sonra, büyük bir mutlulukla evden çıktı.

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP'te verilen etkinlik örnekleri "Tasvir Etme, Birleştirme, Şema Oluşturma, Cümle Tamamlama, Boşluk Doldurma, Eşleştirme" etkinlikleridir (ÖKK, 2005:261). "Tasvir etme" etkinliğinde bir yerin ya da kişinin anlatımında kullanılan sıfatlar bulunur. ÖKK' de verilen 9. etkinlikte ise sadece sıfatların değil diğer isim türleri de istenmektedir bu yüzden bu etkinliğe yakın değildir. "Birleştirme" etkinliğinde çeşitli kelimeler eşleştirilerek uygun tamlamalar oluşturulur ancak ÖKK' de verilen 9. etkinlikte tamlama istenmemektedir. "Cümle

Tamamlama ve Boşluk Doldurma” etkinliğinde ise cümlelerde bırakılan boşluklar uygun edat, bağlaç ve ünlemlerle tamamlanır. Bu etkinlikte cümlelerde boşluklar bulunmamaktadır. “Eşleştirme” etkinliğinde ünlemlerle ifade ettikleri duyguların eşleştirilmesi söz konusudur. Oysa ÖKK’ de verilen 9. etkinlikte bir metin verilmiştir ve metinde geçen kelimelerin türlerine göre çuvallara yazılması istenmektedir. Bu etkinlik, TUDÖP’te yer alan diğer bir etkinlik olan “Çiçekçi” etkinliğine benzemektedir. “Çiçekçi” etkinliğinde çiftçinin pazarda satmak üzere isim ve fiilleri ayrı çuvallara koyması söz konusudur. Bu etkinlikte de kelimeler türlerine göre çuvallara koyulması istenmektedir. Bu yüzden “Çiçekçi” etkinliğine daha yakındır. “Çiçekçi” etkinliğinin tanımına isim türlerinden oluşan çuvalların bulunduğu da belirtilirse ÖKK’ de verilen 9. etkinlik buna örnek olarak hazırlanmış olacaktır.

Şekil 55. Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor Konusunun 10. Etkinliği

10. Etkinlik: Aşağıdaki paragrafı okuyun ve paragrafı okuyun.

Bu müze eski kalenin yanındaydı, Müzenin ikinci katında geçmiş medeniyetlerden kalma birçok eser bulunuyordu. Bir zamanlar yaşamış insanlardan kalma bu eserler biri çok heyecanlandırmıştı, Acaba günümüzün büyük medeniyetleri arasında hangi eserleri bırakacak?

Sıfat Tamlamaları

.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

İlgili amaç ve kazanıma TUDÖP’te verilen etkinlik örneği “Tasvir etme” etkinliğidir (ÖKK, 2005:261). ÖKK’ de verilen 10. etkinlikte de “Tasvir etme” etkinliğinde olduğu gibi bir tasvir ve bu tasvirde geçen sıfatların bulunup yazılması söz konusudur.

III. BÖLÜM

DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİNİN ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABINDA YER ALIŞI İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ilköğretim altıncı sınıf TÜDÖP'ün dil bilgisi öğrenme alanının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesine yönelik geliştirilen anket soruları doğrultusunda elde edilen bulgular üzerinde durulmuş, araştırmanın alt amaçlarına ilişkin bulgular; anket bulguları başlıkları altında verilmiştir.

Ayrıca, araştırmanın modelinden, evren ve çalışma grubundan, verilerin nasıl toplandığından, toplanan verilerin analizinin nasıl yapıldığından söz edilmiştir. Bu çalışmada, TÜDÖP'te yer alan 6. sınıf dil bilgisi öğrenme alanı, 6. sınıf Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmiştir. TÜDÖP'te dil bilgisi öğrenme alanı kazanımlar, etkinlikler ele alınmıştır. “Öyle anlaşılıyor ki, dil bilgisi öğretiminde çağdaş bir düzeye ulaşılabilmesi için ders kitaplarının ve eğitim izlencelerindeki düzenlemelerin yanı sıra, Türkçe öğretmenlerine de önemli görevler düşmektedir. Aslında, öğretmenlere düşen bu sorumluluğun karşısında, dilbilimcilere düşen sorumluluk da dilbilim kuramlarını dil öğretimine uygulamak, bu kuramları öğretmenlere tanıtmak olmalıdır” (Aydın,1999,Sayı:81, 25). Bu tanıtım aşaması geçildikten sonra, öğretmenler de süreçte dönüt olarak kullanılabilir.

“Program değerlendirme sürecinde tüm soruların yanıtını kontrollü deneysel araştırmalarla belirlemek mümkün değildir. Özellikle TÜDÖP'teki aksaklık ve eksiklerin belirlenmesinde, konu alanı ve program geliştirme uzmanlarının, öğretmenlerinin, velilerin, yöneticilerinin vb. görüşlerinin alınması gerekmektedir” (Erden, 1998,48).

Bu araştırmanın çalışma evrenini; 2009–2010 ders yılında, Trabzon ili Of ilçesine bağlı ilköğretim okullarının 6. sınıf Türkçe derslerine giren Türkçe öğretmenleri oluşturmuştur. Trabzon ili Of ilçesi Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okulları belirlenip listelenmiştir. İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne gerekli izinler için başvurulduğunda çalışma evreni hazırlanan liste dâhilinde oluşturulmuştur.

Belirlenen ilköğretim okullarında altıncı sınıf Türkçe dersine giren 41 öğretmene ulaşılmıştır. TÜDÖP'ün dil bilgisi öğrenme alanının değerlendirilmesine ilişkin hazırlanan anket formu uygulanmıştır.

Tablo 3. “TÜDÖP'teki Dil Bilgisi Alanına Yönelik Amaçlar Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Metinlere Uygundur.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %	
Değer	Kesinlikle Katılıyorum	3	7,3	7,3
	Katılıyorum	6	14,6	22,0
	Kararsızım	7	17,1	39,0
	Katılmıyorum	14	34,1	73,2
	Kesinlikle Katılmıyorum	11	26,8	100,0
	Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmen vardır. Bunlardan %7,3 oranla 3 öğretmen, TÜDÖP'teki dil bilgisi alanına yönelik amaçların ÖKK'deki metinlere uygun olduğu düşüncesine kesinlikle katılmıştır. %14,6 orana sahip 6 öğretmen de katıldığını belirtmiştir. Kararsız kalan %17,1 oranında, 7 öğretmen vardır. TÜDÖP'teki dil bilgisi alanına yönelik amaçların, ÖKK'deki metinlere uygun olmadığını düşünen, 14 öğretmen, %34,1 orana sahiptir. Kesinlikle uygun bulmayan öğretmenler %26,8 oranla, 11 öğretmendir. Bu durumda TÜDÖP'teki dil bilgisi alanına yönelik amaçların, ÖKK' deki metinlere uygun olduğunu düşünen, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %21,9 oranında, 9 öğretmen varken; olmadığını düşünen, toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %60,9 oranında, 25 öğretmen vardır. Aradaki %49'lük fark, TÜDÖP'ün dil bilgisi alanına yönelik amaçlarının, ÖKK'deki metinlere uygun olmadığını göstermektedir.

Tablo 4. “TÜDÖP’teki Dil Bilgisi Alanına Yönelik Amaçlar İlköğretim 6. Sınıftaki Öğrencilerin Dil Becerisi Düzeylerine Uygundur.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Kesinlikle Katılıyorum	2	4,9	4,9
Katılıyorum	6	14,6	19,5
Kararsızım	11	26,8	46,3
Katılmıyorum	15	36,6	82,9
Kesinlikle Katılmıyorum	7	17,1	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden %4,9 oranla 2 öğretmen, TÜDÖP’teki dil bilgisi alanına yönelik amaçların, 6. sınıftaki öğrencilerin dil becerisi düzeylerine uygun olduğu düşüncesine kesinlikle katılmıştır. %14,6 oranına sahip, 6 öğretmen de katıldığını belirtmiştir. Kararsız kalan %26,8 oranında, 11 öğretmen vardır. TÜDÖP’teki dil bilgisi alanına yönelik amaçların, 6. sınıftaki öğrencilerin dil becerisi düzeylerine uygun olmadığını düşünen 15 öğretmen, %36,6 orana sahiptir. Kesinlikle uygun bulmayan öğretmenler %17,1 oranla 7 öğretmendir. Bu durumda TÜDÖP’teki dil bilgisi alanına yönelik amaçların, ÖKK’deki metinlere uygun olduğunu düşünen, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %19,5 oranında, 8 öğretmen varken; olmadığını düşünen, toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %53,7 oranında, 22 öğretmen vardır. Aradaki %34,2’lik fark, TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik amaçlarının, 6. sınıftaki öğrencilerin dil becerisi düzeylerine uygun olmadığını göstermektedir.

Tablo 5. “TÜDÖP’ün Dil Bilgisi Alanına yönelik Amaçları Açık Ve Anlaşılır Bir Şekilde İfade Edilmiştir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,4	2,4
Katılıyorum	7	17,1	19,5
Kararsızım	8	19,5	39,0
Katılmıyorum	15	36,6	75,6
Kesinlikle Katılmıyorum	10	24,4	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %2,4 oranla 1 öğretmen, TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik amaçlarının, açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edildiğine kesinlikle katılmıştır. %17,1 oranına sahip 7 öğretmen de katıldığını belirtmiştir. Kararsız kalan %19,5 oranında, 8 öğretmen vardır. TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik amaçları, açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmediğini düşünen 15 öğretmen, %36,6 oranına sahiptir. Kesinlikle katılmayan öğretmenler %24,4 oranla, 10 öğretmendir. Bu durumda TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik amaçları, açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edildiğini düşünen, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %19,5 oranında, 8 öğretmen varken; edilmediğini düşünen, toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %61 oranında, 25 öğretmen vardır. Aradaki %41,5’lik fark, TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik amaçlarının açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmediğini göstermektedir.

Tablo 6. “TÜDÖP’ün Dil Bilgisi Alanına yönelik Kazanımları, Açık Ve Anlaşılır Bir Şekilde İfade Edilmiştir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %	
Değer	Katılıyorum	6	14,6	14,6
	Kararsızım	8	19,5	34,1
	Katılmıyorum	17	41,5	75,6
	Kesinlikle Katılmıyorum	10	24,4	100,0
	Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %14,6 oranla 6 öğretmen, TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik kazanımları açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edildiğine katılmıştır. Kararsız kalan %19,5 oranında 8 öğretmen vardır. TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik kazanımlarının, açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmediğini düşünen 17 öğretmen, %41,5 oranına sahiptir. Kesinlikle katılmayan öğretmenler %24,4 oranla, 10 öğretmendir. Bu durumda TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik kazanımlarının, açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edildiğini düşünen, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %14,6 oranında 6 öğretmen varken; edilmediğini düşünen, toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %65,9 oranında 27 öğretmen vardır. Aradaki %51,3’ lük fark, TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik kazanımlarının açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmediğini göstermektedir.

Tablo 7. “(Geçtiğimiz Öğretim Sürecindeki Uygulamalarınızı Dikkate Alarak) TÜDÖP’ün Dil Bilgisi Alanına yönelik Olarak Belirlenmiş Amaçlara Öğrenciler Yeterli Düzeyde Ulaşmışlardır.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Katılıyorum	5	12,2	12,2
Kararsızım	7	17,1	29,3
Katılmıyorum	22	53,7	82,9
Kesinlikle Katılmıyorum	7	17,1	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %12,2 oranla 5 öğretmen, TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik olarak belirlenmiş amaçlara ulaştığını belirtmiştir. Kararsız kalan %17,1 oranında 7 öğretmen vardır. TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik olarak belirlenmiş amaçlara ulaşmadığını belirten 22 öğretmen, %53,7 oranına sahiptir. Kesinlikle ulaşmadığını belirten öğretmenler %17,1 oranla, 7 öğretmendir. Bu durumda TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik olarak belirlenmiş amaçlara ulaştığını belirten, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %70,8 oranında 29 öğretmen varken; ulaşmadığını düşünen, toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %12,2 oranında 5 öğretmen vardır. Aradaki %58,6’lık fark TÜDÖP’ün dil bilgisi alanına yönelik olarak belirlenmiş amaçlara yeterli düzeyde ulaşılmadığını göstermektedir.

Tablo 8. “ÖKK’deki Dil bilgisi Alanına Ait Etkinlik Örnekleri TUDÖP’te Verilen Etkinlik Örnekleriyle Tamamen Uyuşmaktadır.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Kesinlikle Katılıyorum	2	4,9	4,9
Katılıyorum	6	14,6	19,5
Kararsızım	9	22,0	41,5
Katılmıyorum	13	31,7	73,2
Kesinlikle Katılmıyorum	11	26,8	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %4,9 oranla 2 öğretmen, ÖKK’deki dil bilgisi alanına ait etkinlik örnekleri TUDÖP’teki etkinlik örneklerine uyduğu görüşüne kesinlikle katılmıştır. %14,6 oranına sahip 6 öğretmen de katıldığını belirtmiştir. Kararsız kalan %22 oranında, 9 öğretmen vardır. ÖKK’deki dil bilgisi alanına ait etkinlik örnekleri TUDÖP’teki etkinlik örneklerine uyduğu görüşüne katılmayan 13 öğretmen, %31,7 oranına sahiptir. Kesinlikle katılmayan öğretmenler %26,8 oranla, 11 öğretmendir. Bu durumda ÖKK’deki dil bilgisi alanına ait etkinlik örnekleri TUDÖP’teki etkinlik örneklerine uyduğu düşünen, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %19,5 oranında, 8 öğretmen varken; edilmediğini düşünen, toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %58,5 oranında, 24 öğretmen vardır. Aradaki %39’luk fark, ÖKK’deki dil bilgisi alanına ait etkinlik örnekleri TUDÖP’teki etkinlik örneklerine uyuşmadığını göstermektedir.

Tablo 9. “ÖKK’deki Dil Bilgisi Alanına Ait Etkinlik Örnekleri İlgili Amaç Ve Kazanımları Kavratmak İçin Yeterlidir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Katılıyorum	5	12,2	12,2
Kararsızım	7	17,1	29,3
Katılmıyorum	17	41,5	70,7
Kesinlikle Katılmıyorum	12	29,3	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %12,2 oranla 5 öğretmen, ÖKK’ de yer alan dil bilgisi alanına ait etkinlik örnekleri ilgili amaç ve kazanımları kavratmak için yeterlidir, görüşündedir. Kararsız kalan %17,1 oranında, 7 öğretmen vardır. ÖKK’ de yer alan dil bilgisi alanına ait etkinlik örneklerin ilgili amaç ve kazanımları kavratmak için yeterli bulmayan 17 öğretmen, %41,5 oranına sahiptir. Kesinlikle katılmayan öğretmenler %29,3 oranla, 12 öğretmendir. Bu durumda ÖKK’ de yer alan dil bilgisi alanına ait etkinlik örneklerin ilgili amaç ve kazanımları kavratmak için yeterlidir diyen, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %12,2 oranında, 5 öğretmen varken; yeterli değildir diyen, toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %70,8 oranında, 29 öğretmen vardır. Aradaki %58,6’ lık fark, ÖKK’ de yer alan dil bilgisi alanına ait etkinlik örneklerinin, ilgili amaç ve kazanımları kavratmak için yetersiz olduğunu göstermektedir.

Tablo 10. “ÖKK’de Dil Bilgisi Alanı İçin Verilen Konu Açıklamaları Ve Örnekleri Yeterlidir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Katılıyorum	6	14,6	14,6
Kararsızım	5	12,2	26,8
Katılmıyorum	17	41,5	68,3
Kesinlikle Katılmıyorum	13	31,7	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %14,6 oranla 6 öğretmen, ÖKK’ de dil bilgisi alanı için verilen konu açıklamaları ve örnekleri yeterlidir, görüşündedir. Kararsız kalan %12,2 oranında, 5 öğretmen vardır. ÖKK’ de dil bilgisi alanı için verilen konu açıklamaları ve örnekleri yeterli bulmayan 17 öğretmen, %41,5 oranına sahiptir. Kesinlikle katılmayan öğretmenler %31,7 oranla, 13 öğretmendir. Bu ÖKK’ de dil bilgisi alanı için verilen konu açıklamaları ve örnekleri yeterlidir diyen, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %14,6 oranında, 6 öğretmen varken; yeterli değildir diyen, toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %73,2 oranında, 30 öğretmen vardır. Aradaki %58,6’ lık fark, ÖKK’ deki dil bilgisi alanı için verilen konu açıklamalarının ve örneklerin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Tablo 11. “TÜDÖP’te Dil Bilgisi Alanına yönelik Olarak Önerilen Etkinlikleri Sıklıkla Uyguluyorum.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Kesinlikle Katılıyorum	4	9,8	9,8
Katılıyorum	11	26,8	36,6
Kararsızım	6	14,6	51,2
Katılmıyorum	11	26,8	78,0
Kesinlikle Katılmıyorum	9	22,0	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %9,8 oranla 4 öğretmen, TÜDÖP’te dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinlikleri sıklıkla uyguladığını belirtmiştir. %26,8 oranına sahip 11 öğretmen de uyguladığını belirtmiştir. Kararsız kalan %14,6 oranında, 6 öğretmen vardır. TÜDÖP’te dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinlikleri sıklıkla uygulamadığını belirten 11 öğretmen, %26,8 oranına sahiptir. Kesinlikle uygulamayan öğretmenler %22 oranla, 9 öğretmendir. Bu durumda TÜDÖP’te dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinlikleri sıklıkla uyguladığını belirten, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %36,6 oranında, 15 öğretmen varken; uygulamadığını söyleyen toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %48,8 oranında, 20 öğretmen vardır. Bu da, TÜDÖP’te verilen dil bilgisine yönelik etkinliklerin, sıklıkla uygulanmadığını göstermektedir.

Tablo 12. “ÖKK'de Dil Bilgisi Alanına yönelik Olarak Önerilen Etkinliklerin Dışında Sıklıkla Başka Etkinlikler Geliştiriyorum.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer Kesinlikle Katılıyorum	20	48,8	48,8
Katılıyorum	13	31,7	80,5
Kararsızım	6	14,6	95,1
Katılmıyorum	1	2,4	97,6
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,4	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %80,5 oranla 33 öğretmen, ÖKK' de dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin dışında sıklıkla başka etkinlikler geliştirmektedir. Kararsız kalan %14,6 oranında, 6 öğretmen vardır. ÖKK' de dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin dışında sıklıkla başka etkinlikler geliştirmeyen 2 öğretmen, %4,8 oranına sahiptir. Bu durumda öğretmenlerden %80' i farklı etkinlikler geliştirmektedirler.

Tablo 13. “ÖKK’de Dil Bilgisi Alanına yönelik Olarak Önerilen Etkinlikler Öğrencilerin İlgisini Çekecek Niteliktedir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

		Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer	Kesinlikle Katılıyorum	1	2,4	2,4
	Katılıyorum	6	14,6	17,1
	Kararsızım	9	22,0	39,0
	Katılmıyorum	16	39,0	78,0
	Kesinlikle Katılmıyorum	9	22,0	100,0
	Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %2,4 oranla 1 öğretmen, ÖKK’deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olduğu görüşüne kesinlikle katılmaktadır. %14,6 oranına sahip 6 öğretmen de katıldığını belirtmiştir. Kararsız kalan %22 oranında, 9 öğretmen vardır. ÖKK’deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmadığını belirten 16 öğretmen, %39 oranına sahiptir. Kesinlikle katılmayan öğretmenler %22 oranla, 9 öğretmendir. Bu durumda ÖKK’deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olduğunu belirten, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %17 oranında, 7 öğretmen varken; buna katılmadığını söyleyen toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %61 oranında, 25 öğretmen vardır. Bu da, ÖKK’deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin, öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmadığını göstermektedir.

Tablo 14. “ÖKK’deki Dil Bilgisi Alanına yönelik Olarak Önerilen Etkinliklerin Nasıl Yapılacağını Yeterince Açık İfade Edilmiştir.” Düşüncesine yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,4	2,4
Katılıyorum	9	22,0	24,4
Kararsızım	6	14,6	39,0
Katılmıyorum	12	29,3	68,3
Kesinlikle Katılmıyorum	13	31,7	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %2,4 oranla 1 öğretmen, ÖKK’deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin nasıl yapılacağını yeterince açık ifade edildiği görüşüne kesinlikle katılmaktadır. %22 oranına sahip 9 öğretmen de katıldığını belirtmiştir. Kararsız kalan %14,6 oranında, 6 öğretmen vardır. ÖKK’deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin nasıl yapılacağını yeterince açık ifade edildiği görüşüne katılmayan 12 öğretmen, %29,3 oranına sahiptir. Kesinlikle katılmayan öğretmenler %31,7 oranla, 13 öğretmendir. Bu durumda ÖKK’deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin nasıl yapılacağını yeterince açık ifade edildiğini görüşüne katılan, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %24,4 oranında, 10 öğretmen varken; buna katılmadığını söyleyen toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %61 oranında, 25 öğretmen vardır. Bu da ÖKK’deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin, nasıl yapılacağını yeterince açık ifade edilmediğini göstermektedir.

Tablo 15. “ÖKK’de Dil Bilgisi Alanı Etkinliklerini Uygulamak İçin Önerilen Süre Yeterlidir.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Katılıyorum	8	19,5	19,5
Kararsızım	3	7,3	26,8
Katılmıyorum	12	29,3	56,1
Kesinlikle Katılmıyorum	18	43,9	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %19,5 oranla 8 öğretmen, ÖKK’ deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerini uygulamak için önerilen sürenin yeterli olduğu görüşüne katılmaktadır. Kararsız kalan %7,3 oranında, 3 öğretmen vardır. ÖKK’ deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerini uygulamak için önerilen sürenin yeterli olduğu görüşüne katılmayan 12 öğretmen, %29,3 oranına sahiptir. Kesinlikle katılmayan öğretmenler %43,9 oranla, 18 öğretmendir. ÖKK’ deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerini uygulamak için önerilen sürenin yeterli olduğu görüşüne katılan, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %19,5 oranında, 8 öğretmen varken; buna katılmadığını söyleyen toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %73,2 oranında, 30 öğretmen vardır. Bu da, ÖKK’ deki dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerini uygulamak için önerilen sürenin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Tablo 16. “TÜDÖP ile ÖKK, Dil Bilgisi Alanı Açısından Birbiriyle Uyumludur.”
Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Kesinlikle Katılıyorum	3	7,3	7,3
Katılıyorum	6	14,6	22,0
Kararsızım	6	14,6	36,6
Katılmıyorum	8	19,5	56,1
Kesinlikle Katılmıyorum	18	43,9	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %7,3 oranla 3 öğretmen, TÜDÖP ile ÖKK'nin dil bilgisi alanı açısından birbiriyle uyumlu olduğu görüşüne kesinlikle katılmaktadır. %14,6 oranına sahip 6 öğretmen de katıldığını belirtmiştir. Kararsız kalan %14,6 oranında, 6 öğretmen vardır. TÜDÖP ile ÖKK'nin dil bilgisi alanı açısından birbiriyle uyumlu olduğu görüşüne katılmayan 8 öğretmen, %19,5 oranına sahiptir. Kesinlikle katılmayan öğretmenler %43,9 oranla, 18 öğretmendir. Bu durumda TÜDÖP ile ÖKK'nin dil bilgisi alanı açısından birbiriyle uyumlu olduğu görüşüne katılan, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %21,9 oranında, 9 öğretmen varken; buna katılmadığını söyleyen toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %63,4 oranında, 26 öğretmen vardır. Bu da TÜDÖP ile ÖKK'nin dil bilgisi alanı açısından birbiriyle uyumsuz olduğunu göstermektedir.

Tablo 17. “TÜDÖP Dil Bilgisi Alanı Hakkındaki Genel Düşüncem Olumludur.”
Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer	Kesinlikle	2	4,9
	Katılıyorum		
	Katılıyorum	6	14,6
	Kararsızım	3	7,3
	Katılmıyorum	10	24,4
	Kesinlikle	20	48,8
	Katılmıyorum		100,0
	Toplam	41	100,0

Ankete katılan 41 öğretmenden, %4,9 oranla 2 öğretmen, TÜDÖP’ün dil bilgisi alanı hakkındaki genel düşüncesi kesinlikle olumludur. %14,6 oranına sahip 6 öğretmen de genel görüşünün olumlu olduğunu belirtmiştir. Kararsız kalan %7,3 oranında, 3 öğretmen vardır. TÜDÖP’ün dil bilgisi alanı hakkındaki genel düşüncesinin olumsuz olduğunu belirten 10 öğretmen, %24,4 oranına sahiptir. Kesinlikle olumsuz olduğunu belirtenler ise %48,8 oranla, 20 öğretmendir. Bu durumda TÜDÖP’ün dil bilgisi alanı hakkındaki genel düşüncesi olumlu olan, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %19,5 oranında, 8 öğretmen varken; olumsuz olduğunu söyleyen toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %73,2 oranında, 30 öğretmen vardır. Bu da TÜDÖP’ün dil bilgisi alanı hakkındaki genel düşüncenin olumsuz olduğunu göstermektedir.

Tablo 18. “6. Sınıf ÖKK Hakkındaki Genel Düşüncem Olumludur.” Düşüncesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Oran %	Kümülatif Oran %
Değer			
Kesinlikle Katılıyorum	2	4,9	4,9
Katılıyorum	5	12,2	17,1
Kararsızım	4	9,8	26,8
Katılmıyorum	8	19,5	46,3
Kesinlikle Katılmıyorum	22	53,7	100,0
Toplam	41	100,0	

Ankete katılan 41 öğretmenden, %4,9 oranla 2 öğretmen, ÖKK hakkındaki genel düşüncesi kesinlikle olumludur. %12,2 oranına sahip 5 öğretmen de genel görüşünün olumlu olduğunu belirtmiştir. Kararsız kalan %9,8 oranında, 4 öğretmen vardır. ÖKK hakkındaki genel düşüncesinin olumsuz olduğunu belirten 8 öğretmen, %19,5 oranına sahiptir. Kesinlikle olumsuz olduğunu belirtenler ise %53,7 oranla, 22 öğretmendir. ÖKK hakkındaki genel düşüncesi olumlu olan, toplam (katılan ve kesinlikle katılan) %17,1 oranında, 7 öğretmen varken; olumsuz olduğunu söyleyen toplam (katılmayan ve kesinlikle katılmayan) %73,2 oranında, 30 öğretmen vardır. Bu da ÖKK hakkındaki genel düşüncenin olumsuz olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

“Bir dili öğrenmek için o dildeki sözcükleri dizmek yeterli olmamaktadır. O sözcüklerin içerisinde kullanıldıkları dilin kendine özgü olan kurallarına göre bir araya getirilmesi gerekmektedir” (Baştürk, 2004:15). “Dil bilincinin gelişmesinde ve öğrencilerin dili kurallarına uygun ve doğru bir şekilde kullanma hassasiyetine sahip olmasında ana dili etkinlikleriyle bütünleşmiş bir dil bilgisi öğretimine önemli görevler düşmektedir” (Erdem, 2008:87). “Dünyada değişimin miktarı ile birlikte hızı da artmıştır. İnsanlığın ortak medeniyeti eskiye göre, çok da ha hızlı biçimde değişmektedir. Bu değişimin öğretim programlarına da yansması için program geliştirme çalışmalarının sürekli devam etmesi gerekir”(Akyol ve Kırkkılıç, 2007;12). Saptanan sorunlar için gerekli değişikliklerin ve üzerimize düşen görevlerin yapılması gerekmektedir. Bu görevleri belirlemede yapılan araştırmaların sonuçları ışık tutmaktadır. Bu çalışma, TÜDÖP’te yer alan dil bilgisi amaç ve kazanımlarının ve etkinliklerinin ÖKK’de yer alışı, işlenişi ve uygulanışı açısından verimliliğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. TÜDÖP’te yer alan on sekiz tane amaç ve kazanım ile yirmi üç tane etkinlik örneği ÖKK’de taranmıştır. TÜDÖP’te her bir kazanım için en az bir tane etkinlik hazırlanmıştır. ÖKK’de ise; TÜDÖP’te yer alan tüm amaç ve kazanımlar yer almaktadır ancak; TÜDÖP’te tanımlanan etkinliklerin her birine örnek bulunmamaktadır.

TÜDÖP’te yer alan “Çiçekçi, Mıknatıs, Farklı Olanı Bulma, Eşleştirme, Şema Oluşturma, Boşluk Doldurma, Gruplandırma” etkinliklerine yakın etkinlikler bulunmaktadır. Tam anlamıyla TÜDÖP’te verilen tanımlarına uymamaktadır ve “Çiçekçi, Mıknatıs, Farklı Olanı Bulma ve Eşleştirme” etkinlikleri TÜDÖP’teki ilgili amaç ve kazanıma örnek olarak hazırlanmadığı düşünülmektedir. Düzeltmesi gereken yedi etkinlik vardır. Yani TÜDÖP ile ÖKK’nin uyumlu olması için etkinliklerin %30’u düzeltilmelidir.

TÜDÖP’te yer alan etkinliklerden “Farklı Olanı Bulma, Ekleri Birbirine Ekleyelim, Birleştirme, Listeleme, Yerine Koyma, Eşleştirme, Ne Haldeyim?” etkinliklerinin örnekleri ÖKK’de yer almaktadır. Etkinliklerin %30’u TÜDÖP ile ÖKK arasındaki uyumu sağlamaktadır. Bu sonuçlar aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 19. Etkinlik Uyumluluğu

Etkinliğin Adı	TÜDÖP'te İlgili Amaç Kazanıma Verilen Etkinlik Örneği	ÖKK'de Verilen Örneğin TÜDÖP'teki Etkinliğe Uygunluğu	Önerilen Yeni Etkinlik Örneği
Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması Konusunun 10. Etkinliği	Mıknatıs	Mıknatısa yakın	
Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması Konusunun 11. Etkinliği	Mıknatıs	Mıknatıs yakın	
Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması Konusunun 12. Etkinliği	Mıknatıs	Uygun değil	Çözümleme*
Okuma Üzerine Konusunun 9. Etkinliği	Çiçekçi	Uygun değil	Tamamlama
Okuma Üzerine Konusunun 10. Etkinliği	Çiçekçi	Uygun	
Okuma Üzerine Konusunun 11. Etkinliği	Çiçekçi	Uygun	
En İyi Arkadaş Konusunun 6. Etkinliği	Farklı Olanı Bulma	Uygun değil	Hangisi Farklı*
En İyi Arkadaş Konusunun 7. Etkinliği	Farklı Olanı Bulma	Uygun	
Kitap Kuşum Uçuverdi Konusunun 12. Etkinliği	Farklı Olanı Bulma	Uygun değil	Çiçekçi
Kitap Kuşum Uçuverdi Konusunun 13. Etkinliği	Farklı Olanı Bulma	Uygun değil	Mıknatıs
Kitap Kuşum Uçuverdi Konusunun 14. Etkinliği	Farklı Olanı Bulma	Uygun değil	Çözümleme *
Atatürk ve Onun Büyük Eseri Konusunun 6. Etkinliği	Ekleri Birbirine Ekleyelim	Uygun	
Atatürk ve Onun Büyük Eseri Konusunun 7. Etkinliği	Ekleri Birbirine Ekleyelim	Uygun değil	Farklı Olanı Bulma
Atatürk'ten Son Mektup Konusunun 5. Etkinliği	Tamamlama	Uygun değil	Ayrıştırma *
Atatürk'ten Son Mektup Konusunun 6. Etkinliği	Tamamlama	Uygun değil	Ayrıştırma-Sınıflandırma*
Atatürk'ten Son Mektup Konusunun 7. Etkinliği	Tamamlama	Uygun değil	Ayrıştırma-Sınıflandırma*

Atatürk'ten Anılar Konusunun 7. Etkinliği	Ne Haldeyim?	Uygun	
Atatürk ve Müzik Devrimi Konusunun 8. Etkinliği	Eşleştirme, Tamamlama	Uygun değil	Bul Yerleştir*
Kadının Sosyal ve Siyasi Haklarını Kazanması Konusunun 7. Etkinliği	Eşleştirme	Uygun değil	Tablo Tamamlama*
Atatürk Ve Tarihimiz Konusunun 7. Etkinliği	Tamamlama, Tasvir Etme, Birleştirme, Eşleştirme	Uygun değil	Bul Eşleştir*
Ömür Boyu Mutluluk Konusunun 6. Etkinliği	Tamamlama	Uygun değil	Ayrıştırma*
Meşre ile Saz Konusunun 9. Etkinliği	Birleştirme	Uygun	
Meşre ile Saz Konusunun 10. Etkinliği	Birleştirme	Uygun	
Çocuk ve Resim Konusunun 5. Etkinliği	Gruplandırma	Gruplandırmaya yakın	
Çocuk ve Resim Konusunun 6. Etkinliği	Gruplandırma	Uygun değil	Farklı Olanı Bulma
Bir Masal Ülkesinde Anadolu Konusunun 10. Etkinliği	Birleştirme, Gruplandırma	Uygun değil	Gizlenen Kelimeleri Bul
Bir Masal Ülkesinde Anadolu Konusunun 11. Etkinliği	Birleştirme, Gruplandırma	Gruplandırmaya uygun	
Bir Mektup Konusunun 8. Etkinliği	Listeleme		
İstanbul Liseli Küçük Hasan Konusunun 10. Etkinliği	Listeleme		
Bayrak Konusunun 8. Etkinliği	Yerine Koyma		
Bayrak Konusunun 9. Etkinliği	Yerine Koyma	Uygun değil	Aradığını Bulma
Eskici Konusunun 10. Etkinliği	Yerine Koyma		
Beypazarı Konusunun 12. Etkinliği	Şema Oluşturma	Şema Oluşturmaya Yakın	
Beypazarı Konusunun 13. Etkinliği	Boşluk Doldurma	Boşluk Doldurmaya Yakın	

Beypazarı Konusunun 14. Etkinliği	Boşluk Doldurma	Uygun değil	Farklı Olanı Bulma
Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu? Konusunun 9. Etkinliği	NeHaldeyim?	Uygun	
Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu? Konusunun 10. Etkinliği	Boşluk Doldurma	Uygun değil	Kimin Nesi?*
Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu? Konusunun 11. Etkinliği	Boşluk Doldurma, Şema Oluşturma, NeHaldeyim?	Uygun değil	Bulmaca*
Anadolu'da Bahar Konusunun 7. Etkinliği	Eşleştirme, Tamamlama	Uygun değil	İsimlendirme*
Anadolu'da Bahar Konusunun 8. Etkinliği	Eşleştirme, Tamamlama	Uygun değil	Tamamlama-Ayırma*
Anadolu'da Bahar Konusunun 9. Etkinliği	Eşleştirme, Tamamlama	Uygun değil	Farklı Olanı Bulma
Anadolu'da Bahar Konusunun 10. Etkinliği	Eşleştirme, Tamamlama	Uygun değil	Kelime Avı*
Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek Konusunun 5. Etkinliği	Nereye, Dönüştürme	Uygun değil	Anlamı Bulma*
Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek Konusunun 6. Etkinliği	Boşluk Dol., Dönüştürme	Uygun değil	Değiştirme*
Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek Konusunun 7. Etkinliği	Boşluk Dol., Dönüştürme	Uygun değil	Resimleri Betimle*
Mavisini Yitirmiş Yaşamak Konusunun 9. Etkinliği ve 10. Etkinliği	Tasvir Etme	Uygun	
Kırkikindiler Konusunun 10. Etkinliği	Şema O. Cümle T. Boşluk D.	Uygun değil	Kim Neyi Anlatıyor?*
Kırkikindiler Konusunun 11. Etkinliği	Şema O. Cümle T. Boşluk D.	Uygun	
Kırkikindiler Konusunun 12. Etkinliği	Şema O. Cümle T. Boşluk D.	Uygun değil	Bul Altını Çiz*
Kırkikindiler Konusunun 13. Etkinliği	Şema O. Cümle T. Boşluk D.	Uygun değil	Cümle Oluşturma*
Orman Küstü Bize Konusunun 11. Etkinliği	Yok		Görevimiz Türlerimiz*

Orman Küstü Bize Konusunun 12. Etkinliği	Yok		Eşleştirme
Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor Konusunun 9. Etkinliği	Tasvir Etme Birleştirme Şema O. Cümle T. Boşluk D. Eşleştirme	Uygun değil	Çiçekçi
Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor Konusunun 10. Etkinliği	Tasvir Etme	Uygun	
Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor Konusunun 11. Etkinliği	Şema O. Cümle T. Boşluk D.	Uygun değil	Cümle Oluşturma*

TÜDÖP'te yer alan "Tamamlama, Nereye, Dönüştirme, Şema Oluşturma, Cümle Tamamlama, Tasvir Etme, Tamamlama, Gruplandırma, Birleştirme" etkinliklerinin örnekleri ÖKK'de yer almamaktadır. Bu etkinliklerle ilgili olan amaç ve kazanımlara yeni etkinlik örnekleri önerilmiştir. Bu etkinlikler " Çözümleme, Hangisi Farklı, Ayırıştırma, Sınıflandırma, Bul ve Yerleştir, Tablo Tamamlama, Bul ve Eşleştir, Kelime Avı, Anlamı Bulma, Değiştirme, Resimleri Betimle, Kim Neyi Anlatıyor?, Bul ve Altını Çiz, Cümle Oluşturma, Görevimiz Türlerimiz" etkinlikleridir. TÜDÖP ile ÖKK'nin uyumlu olması için etkinliklerin %39'u düzeltilmelidir.

TÜDÖP'ün 6. sınıf dil bilgisi öğrenme alanının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesiyle şu sonuçlar ortaya çıkmış ve önerilerimiz şöyle sıralanmıştır:

1. Ankete katılan öğretmenlerin %61'i, TÜDÖP'teki dil bilgisi alanına yönelik amaçları ÖKK' deki metinlere uygun bulmamaktadır. Dil bilgisi için dilin doğal kullanıldığı ortamlardan hareket etmek gerekir. Bunu ders ortamında sağlayabilecek en basit ve en yaygın malzeme kitaplarda bulunan metinlerdir. Bu yüzden metinler, dil bilgisi alanında belirlenen amaçlara göre daha titizlikle hazırlanmalıdır. Metinler sadeleştirilirken ya da düzenlenirken, ilgili oldukları dil bilgisi konularına ait kullanım örneklerinin içermesi gözetilmelidir.
2. Ankete katılan öğretmenlerin %54'ü, TÜDÖP'teki dil bilgisi alanına yönelik amaçların İlköğretim 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin dil becerisi düzeylerine

uygun olmadığını düşünmektedir. Öğrencilerin düzeyine uygun olmayan amaçlar değiştirilmelidir. Dil bilgisi alanına yönelik amaçlar öğrencilerin gelişim ve öğrenme özellikleri dikkate alınarak yeniden gözden geçirilebilir.

3. Ankete katılan öğretmenlerin %61'i TÜDÖP'teki dil bilgisi alanına yönelik amaçların; %66'sı da kazanımların açık ve anlaşılır şekilde olmadığı belirtilmiştir. Program hakkında öğretmenlere genel bilgilendirme yapılabilir ve dil bilgisine yönelik amaçlar daha açık bir şekilde ifade edilebilir.
4. Ankete katılan öğretmenlerin %59'u TÜDÖP'te yer alan dil bilgisi etkinlikleriyle ÖKK' de verilen etkinlik örneklerinin uyumadığını belirtmiştir. Ders kitaplarının hazırlanmasında TÜDÖP'teki dil bilgisi amaçlarının sıralanışı ve dağılımı göz önünde bulundurulmalı; TÜDÖP'ün ve ÖKK' nin, birbirini tamamlayacak şekilde uyumu olmalıdır.
5. Ankete katılan öğretmenlerin %71'i, ÖKK' de yer alan dil bilgisi alanına ait etkinlik örneklerin ilgili amaç ve kazanımları kavratmak için yeterli olmadığını düşünmektedir. Dil bilgisinden olumlu sonuç alınamamaktadır Aydın'a göre bunun sebebi Türkçe dilbilgisi betimlemelerini ve dolayısıyla bu betimlemelere koşut düzenlenmiş ders kitaplarını yeniden değerlendirmemesidir. Hiç kuşkusuz, dilbilgisi öğretimimizde eksik olan, nitelikli gereç yetersizliğidir (Aydın, 1999: 23-29). ÖKK' de yer alan etkinliklerin dışında sıklıkla farklı etkinlikler geliştirilmektedir. Dil bilgisi alanına ait amaç ve kazanımlar etkinliklerle zenginleştirilebilir. Uygun etkinlik örneklerinin sayıları artırılabilir. Karababa, İngilizce ve Türkçe kitaplarını karşılaştırdığı araştırmasında, İngilizce kitapların dil bilgisi öğretiminde çok çeşitli tekniklere sahip olduğunu, Türkçe dil bilgisi kitaplarının ise tamamen didaktik, öğrencilerin yaratıcılığını engellediğini ifade etmektedir (Karababa, 2005:5)
6. Ankete katılan öğretmenlerin %73,2'si, ÖKK' de verilen dil bilgisi alanına yönelik konu açıklamalarının yetersiz olduğunu düşünmektedir. %61'i de ÖKK' de önerilen etkinliklerin nasıl yapılacağını yeterince açık ifade edilmediği, görüşünü savunmaktadır. ÖKK' de dil bilgisi alanı açısından daha çok açıklama yapılmalıdır. Öğretmenlere kılavuz olacak nitelikte ilgiler ana

hatlarıyla yer alabilir. Örneklerin daha zengin verilmesiyle konular desteklenebilir.

7. Ankete katılan öğretmenlerin %61'i, ÖKK' de önerilen etkinliklerin öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmadığı görüşündedir. Etkinlikler dilin kültürel bir öge olduğu göz önünde tutulmalı, güncel kavramlarla öğrencilerin öğrenmeye ilgisi çekilmelidir. Hazırlanan etkinliklerin öğrencilerin gelişim ve öğrenme özellikleri, ilgileri ile uyumlu farklı ve dikkat çekici etkinlikler düzenlenebilir. Bunun için görev yapan öğretmenlerden etkinlik örnekleri hazırlamaları istenebilir.
8. Ankete katılan öğretmenlerin %73,2'si, ÖKK' de önerilen etkinlikler için önerilen süre yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Etkinliklerin süreleri zorluk düzeylerine göre yeniden düzenlenebilir.

EK:1

ANKET SORULARI

Yönerge: Aşağıda Altıncı Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dil bilgisi alanına yönelik amaçların (programda belirtilen genel amaçlar) uygunluğu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Size en uygun gelen seçeneği çarpı işareti (X) ile işaretleyiniz.

1. Cinsiyeti :

Kadın

Erkek

2. Yaşı :

20-25

26-30

31-35

36-40

41-45

46 ve +

3. Öğretmenlik mesleğindeki yılı :

1-5

6-10

11-15

16-20

21- 25

26 ve +

4. Mezun olduğunuz bölüm :

- Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği
- Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği
- Fen-Edebiyat/Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
- Diğer (Hangi alan olduğunu lütfen belirtiniz) .....

5. Eğitim Durumu

- Lisans
- Tezsiz Yüksek Lisans
- Tezli Yüksek Lisans
- Doktora

6. İlköğretim 6. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki dil bilgisi alanına yönelik amaçlar Öğretmen Kılavuz Kitabındaki metinlerine uygundur.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

7. İlköğretim 6. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki dil bilgisi alanına yönelik amaçlar İlköğretim 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin dil becerisi düzeylerine uygundur.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

8. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dil bilgisi alanına yönelik amaçları açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmiştir.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

9. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dil bilgisi alanına yönelik kazanımları açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmiştir.

- Tamamen
- Çoğunlukla
- Biraz
- Çok az
- Hiç düşünmüyorum

10. Geçtiğimiz öğretim sürecindeki uygulamalarınızı dikkate alarak 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının dil bilgisi alanına yönelik olarak belirlenmiş amaçlara öğrenciler yeterli düzeyde ulaşmışlardır.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

11. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabındaki dilbilgisi alanına ait etkinlik örnekleri 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında verilen etkinlik örnekleriyle tamamen uyuşmaktadır.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

12. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabındaki dil bilgisi alanına ait etkinlik örnekleri ilgili amaç ve kazanımları kavratmak için yeterlidir.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

13. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında dil bilgisi alanı için verilen konu açıklamaları ve örnekleri yeterlidir.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

14. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinlikleri sıklıkla uyguluyorum.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

15. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin dışında sıklıkla başka etkinlikler geliştiriyorum.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

16. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinlikler öğrencilerin ilgisini çekecek niteliktedir.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

17. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinlikler öğrenciler için sıkıcıdır.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

18. . 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında dil bilgisi alanına yönelik olarak önerilen etkinliklerin nasıl yapılacağını yeterince açık ifade edilmemiştir.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

19. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında dil bilgisi alanı etkinliklerini uygulamak için önerilen süre yeterlidir.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

20. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabı dil bilgisi alanı açısından birbiriyle uyumludur.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

21. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı dil bilgisi alanı hakkındaki genel düşüncem olumludur.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

22. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı hakkındaki genel düşüncem olumludur.

- Kesinlikle Katılıyorum,
- Katılıyorum,
- Karasızım,
- Katılmıyorum,
- Kesinlikle Katılmıyorum

Kaynakça

- Açıkgöz, K. Ü. (2003). *Aktif Öğrenme*, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Adalı, O. (1983). Anadili Olarak Türkçe Öğretimi Üstüne, Ankara: Türk Dili, sayı:379-380, 34-35.
- Akyol, H. (2006), *Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Akyol H. (2007), *Türkçe Öğretim Programı Yenilikler ve Sorunlar*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akyol, H. ve Kırkkılıç, A. (2007). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aydın, Ö. (1999). Orta Okullarda Dilbilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri Dil Dergisi, Sayı: 81, 23-29
- Balcı, A. Temizyürek, F. (2006). *Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe Programları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Başkan, Ö. (1975). Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisinin Yeri, Türk Dili Dergisi, Sayı. 285. 437-443
- Baştürk, M. (2004), *Dil Edinim Kuramları ve Türkçenin Anadili Olarak Edinimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bozkurt, F. (1995). *Türkiye Türkçesi*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Calp, M. (2005). *Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*. Konya: Eğitim Kitapevi Yayınları.
- Çelenk, S. Kalaycı N. Tertemiz, N. (2000), *İlköğretim Programları ve Gelişmeler*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çotuksöken, Y. (2004). *Uygulamalı Türk Dili*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.
- Erdem, İ. (2008). Öğretmen Görüşlerine Göre Dil Bilgisi Konularının Öğretilme Güçlükleri, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: Kış 6, 85-105
- Erden, M. *Eğitimde Program Değerlendirme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 1998.

Epçaçan C. ve Erzen M. (2008). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim TUDÖP'ünün Değerlendirilmesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı. Yaz, ¼, 182-202

Ergin, M. (1999). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Basım/Yayın/Tanıtım.

Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Ankara: Ocak Yayınları.

Güneş, F. (2000). *Uygulamalı Okuma-Yazma Öğretimi*, Ankara: Ocak Yayınları,

Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Kaplan, M. (1987). *Türk Milletinin Kültürel Değerleri*, Ankara: KTB Yayınları.

Karababa, C. (2005). Avrupa'da Anadil Öğretimi Türkçe ve İngilizce Anadil Ders Kitaplarının İncelenmesi ve Karşılaştırılması, Milli Eğitim Dergisi, Haziran-Temmuz-Ağustos, Sayı. 167, 5-12.

Kavcar, C. ve Oğuzkan, F. (1998). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Engin Yayıncılık.

Kaya, C. (2003). *Öğretmenlere Öneriler*, İstanbul: Zambak Yayınevi.

Kocaman, A. (1990). Anadil Öğretimi Yabancı Dille Öğretim ve Ötesi, Ankara: Çağdaş Türk Dili, Sayı: 30-31, s. 861-865.

MEB (1969), *İlkokul Programı*, İstanbul: Devlet Matbaası.

MEB (2006), *Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: Devlet Matbaası.

MEB (2005), *Türkçe Dersi 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı*, Ankara: Devlet Matbaası.

Nas, R. (2003). *Türkçe Öğretimi*. Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları.

Öz, F. (2003). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.

- Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*, (İkinci Baskı). Ankara: Öncü Basımevi.
- Sağır, M. (2002). *İlköğretim Okullarında Türkçe ve Dil Bilgisi Öğretimi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sever, S. (2004), *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sinanoglu, S. (1958). Dil Bilgisinin Önemi, *Türk Dili Dergisi*, Sayı:7, 81-87.
- Tanrıdağ,O. (1993). *Afazi*, (Genişletilmiş İkinci Baskı). Ankara: GATA Basımevi.
- Tekin, H. (1980), *Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi*, Ankara: Mars Matbaası.
- Tekin, H. (1979). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Mars Matbaası.
- Tural, S. (1982). *Zamanın Elinden Tutmak*. Ankara: Ötüken Neşriyat.
- T.C.Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, İlköğretim Türkçe Programı ve Kılavuzu (6,7,8. Sınıflar), Ankara:2005.
- Yalçın, A. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*, (İkinci Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yalın, H. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yangın, B. (1999). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Yanpar, T. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Anı Yayıncılık.